

NDUUDU N'DÁÍ CHÍ DÍNGÚŪⁿ APÓSTOL JUAN

N'diī ní saⁿ'ā chi Nduudu

¹ Cuááⁿ nááchí ch́ng'a 'āā ngaⁿ'a Dendyuūs ndúúcū Nduudu, ní Nduudu míiⁿ 'āā ngaⁿ'a ndúúcū Dendyuūs, ní Nduudu miiⁿ ní Dendyuūs.

² Chuū chíí naachi ch́ng'a ndúúcū Dendyuūs miiⁿ. ³ Tanducuéⁿ'ē chi vεε ní cucáávā 'iīⁿ'yāⁿ miiⁿ din'dái yā chi véé. Nduuti chi nguée yā, nguée véé mar 'aama cosa chi véé. ⁴ 'Iīⁿ'yāⁿ miiⁿ canée ndúúcū vida cueⁿ'e daāⁿmaⁿ ní vida miiⁿ ní dεεvε yeⁿ'e 'iīⁿ'yāⁿ. ⁵ Níícú dεεvε ch́dεévε na maaiⁿ, chí maaiⁿ míiⁿ 'iīⁿ'yāⁿ nguεε tuumicadínuuⁿ yā.

⁶ Dendyuūs nidichó'o yā 'áámá saⁿ'ā, chi nguuvi sa Juan. ⁷ Saⁿ'ā miiⁿ ndaa sa chí caⁿ'a sa nduudu cuaacu. Ní caaⁿ'máⁿ sá nduudu cuaacu yeⁿ'e chí dεεvε caati nducyaacá yā cu'téenu yā cáávā saⁿ'ā miiⁿ. ⁸ Nguée saⁿ'ā miiⁿ chí dεεvε; naati chí ngaⁿ'ā sa nduudu cuaacu yeⁿ'ē dεεvε. ⁹ Chííⁿ chí nduudu cuaacu chí dεεvε. Chííⁿ ngaⁿ'ā dεεvε yeⁿ'ē nducyaáacá yā chí sneé yā íⁿ'yeeⁿdí 'cūū.

¹⁰ 'Iīⁿ'yāⁿ miiⁿ chí dεεvε ní canée yā íⁿ'yeeⁿdí 'cūū, ní din'dái yā íⁿ'yeeⁿdí, ní 'iīⁿ'yāⁿ yeⁿ'e íⁿ'yeeⁿdí nguée n'diichi yā 'yā. ¹¹ Ndaá yā caavā ndaata yeⁿ'é yā 'íícú 'iīⁿ'yāⁿ yeⁿ'é yā nguée 'cuún yā chí canēe yā.

¹² Nducyaáacá 'iīⁿ'yāⁿ chí 'cuún yā chí 'iīⁿ'yāⁿ miiⁿ canée yā nduucú yā, Ndyuūs ca'a yā poder 'iīⁿ'yāⁿ miiⁿ chí cuuvi daiya Dendyuūs 'iīⁿ'yāⁿ, 'iīⁿ'yāⁿ chí i'téenu yā chí ngúúví yā. ¹³ Nguée cuuvi yā daiya yā

cáávā yuūúⁿ, ní nguée caava yuūtē, ní nguée caavā isáⁿā, caati cáávā 'iivú Ndyuūs.

¹⁴ Níicú Nduudu miiⁿ ní ch'iindiyáaⁿ yā tan'dúúcā s'uuúⁿ ní canée yā ndúúcū s'uuúⁿ. N'dái taavi yā ndúúcū favor ndúúcū nduudu cuaacu. Ní n'diichi yú poder yeⁿ'é yā, poder tan'dúúcā yeⁿ'ē 'áámá n'dyáⁿā yeⁿ'ē Chiidá yā chi Dendyuūs miiⁿ. Ndiituú taavi yā ndúúcū favor ndúúcū nduudu cuaacu. ¹⁵ Juan caⁿ'a sa nduudu cuaacu yeⁿ'é yā ní 'caí sa ní ngaⁿ'ā sa yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ 'cúū: 'Iiⁿ'yāⁿ chi cuchií yā cuaaⁿ daamí ní vmnaaⁿ cá yā yeⁿ'ē 'úú caati 'āā 'naaⁿ cá yā niicu 'úú.

¹⁶ Níicú nducyaaca yú ita'a yú favor ndúúcū favor yeⁿ'ē Jesús chi ndiituú yā ndúúcū favor.

¹⁷ Caati véé ley miiⁿ cucáávā Moisés ca'a yā naati véé favor ndúúcū nduudu cuaacu cucáávā Jesu-cristo ca'a yā. ¹⁸ Mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ nguée n'diichí yā Dendyuūs miiⁿ. Jesús 'áámá n'dyáⁿā yeⁿ'ē Chiidá yā chi canée nduucú yā, Jesús míiⁿ diíⁿ yā chi 'iiⁿ'yāⁿ deenú yā yeⁿ'ē Chiidá yā.

Nduudu cuaacu yeⁿ'e Juan chi ngɛɛdinuūⁿnīⁿ

(Mt. 3.11-12; Mr. 1.7-8; Lc. 3.15-17)

¹⁹ Taachi 'iiⁿ'yāⁿ Israel yeⁿ'e yáāⁿ Jerusalén dich'ó yā chiiduú s'eeⁿ ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ levitas s'eeⁿ ní ndaá yā nanaáⁿ Juan miiⁿ chí itinguunéeⁿ yā: ¿Díí, du'ū dii? chuū chi nduudu cuaacu chi n'guɛɛcútaⁿā Juan. ²⁰ Ní Juan miiⁿ ntumiiⁿnúⁿ yā ní nguée cheēndiitú yā ní caⁿ'a cuaacú yā: Nguée 'úú chi Cristo.

²¹ Ní natinguunéeⁿ yā saⁿ'ā: ¿Du'ū dii, tuu'mi? ¿'Áá díí profeta Elías? Ngaⁿ'ā Juan: Nguée 'úú. Ní

natinguunéⁿ yā saⁿā: ¿'Áá díí chi profeta? Ngaⁿā ntúuⁿ sa: Nguéé 'úú.

²² Ngaⁿā ntúuⁿ yā ngii yā saⁿā: ¿Du'ū di, tuu'mi? Ní 'tíicā caaⁿ máⁿ 'nū cuuvi 'nū 'iiⁿ yāⁿ chi dichó'o yā nús'uu. ¿De'é ngaⁿā di yeⁿe maāⁿ di?

²³ Tuu'mí caⁿa Juan: 'Úú nduudu chi caⁿa na yáⁿāa naachi nguéé ch'εεtinéé 'iiⁿ yāⁿ: Nan'guáaⁿ nī yúúⁿí cuaacu yeⁿé Dendyuūs, tan'dúúⁿcā chi ngaⁿa profeta Isaías miiⁿ naachi canéé nguūⁿ na libro yeⁿe Ndyuūs.

²⁴ 'Íícú 'iiⁿ yāⁿ s'eeⁿ chi ndaá yā miiⁿ ní 'iiⁿ yāⁿ yeⁿé fariseos. ²⁵ Níícú ntinguunéⁿ yā saⁿā ní ngaⁿa yā ngii yā saⁿā: ¿De'ε cúúví chí ngεεdinúuⁿnīⁿ di, ndúúti chi dii nguéé Cristo dii, ní nguéé Elías dii, ní nguéé profeta 'cūū dii?

²⁶ Níícú Juan nan'guεεcútaⁿa yā yeⁿé yā ní caⁿa ya: 'Úú ní ngεεdinúuⁿnīⁿ ndúúcu nuūⁿnīⁿ; naati nguaaⁿ ndís'tíi ní canéé 'áámá yā ní nguéé ináaⁿ nī 'iiⁿ yāⁿ. ²⁷ 'Iiⁿ yáⁿ 'cūū chi cuchii cuayiivi ní vmnaaⁿ ca yā yeⁿé 'úú. Niicu 'úú nguεε n'dai 'úú, chi cuuvi díiⁿ n'daatiíi yííⁿmáⁿ yeⁿe ndaacuú yeⁿé yā.

²⁸ Cosa 'cūū chi chíi ná yáⁿāa Betábara na táámá lado yeⁿe yíícú Jordán, naachi Juan chéédinuūⁿnīⁿ sa 'iiⁿ yāⁿ.

Titi cuūchī yeⁿe Dendyuūs

²⁹ Chi δεενε táámá nguuvi ní Juan n'diichi sa Jesús ndaá yā naachi canee sa, níícú ngaⁿā sa: Cun'diichí nī. 'Íngaā Jesucristo chi nguuví yā 'Ííti Cuūchī yeⁿé Dendyuūs chi nadivíi yā nuūⁿndī yeⁿe 'iiⁿ yāⁿ yeⁿe íⁿ'yeēⁿdī. ³⁰ Chuū chi ngaⁿá yeⁿé yā: Cuchii 'áámá saⁿā cuayiivi yeⁿe 'úú níícú 'āā

vmnaaⁿ sa yeⁿ'ē 'úú, caati 'āā 'naaⁿ ca sa niicu 'úú. ³¹ 'Úú ní nguéé n'diichí 'iiⁿ'yāⁿ naati deenú chi snaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ Israel 'yā. Cáávā chuū 'úú cuchií ní ngεdinuūⁿníⁿ ndúúcū nuūⁿnīⁿ.

³² Juan miiⁿ ní ngaⁿ'ā sa nduudu cuaacu: 'Úú ní n'diichí Espíritu N'dai yeⁿ'e Dendyuūs chi cuch'éeⁿ nanguuvi tan'dúúcā paloma ní ndaa vmnaaⁿ yeⁿ'é yā ní canée yā ndúúcu yā. ³³ 'Úú nguéé n'diichí 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ naati 'iiⁿ'yāⁿ chi dichó'o yā 'úú chí ngεdinuūⁿníⁿ ndúúcū nuūⁿnīⁿ, 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ chi ngaⁿ'a yā ngii yā 'úú: Du'ū chí n'diichí di chi ndεē Espíritu N'dai yeⁿ'e Ndyuūs ní canée yā nduucú yā, 'iiⁿ'yāⁿ 'cūū chi ngεdinúuⁿnīⁿ ndúúcū Espíritu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs. ³⁴ 'Úú ní n'diichí ní ngaⁿ'a cuaacú chi chuū chi Daiya Dendyuūs.

Discípulos chí vmnááⁿ vmnaaⁿ

³⁵ Chi δεεβε táámá nguuvi canée ntuūⁿ Juan ndúúcū 'uuvi discípulos yeⁿ'ē sa. ³⁶ Ní inaaⁿ sa Jesús miiⁿ chí cachíicá yā cuaaⁿ miiⁿ. Ní ngaⁿ'ā sa: N'diichí nī. 'Íngaā Jesucristo chí nguuví yā 'Íliti Cuūchī yeⁿ'é Dendyuūs.

³⁷ Ndúú 'uuvī discípulos yeⁿ'e Juan chí ch'iindiveéⁿ yā chiⁿ chí ngaⁿ'ā sa, ní cueⁿ'é yā ndúúcū Jesús. ³⁸ Nguεcundíⁿ Jesús ní n'diichí yā chí n'dáa yā 'yā. Ní ngaⁿ'a yā ngii yā 'iiⁿ'yāⁿ s'een: ¿Dé'ε in'nuuⁿ di? Ngaⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ s'een ngii yā 'yā: Rabí (nduudu miiⁿ neⁿ'e caaⁿ'maⁿ chí Maestro), ¿tíí canéeⁿ vaacu dí?

³⁹ Tuu'mi ngaⁿ'a yā ngii yā saⁿ'ā: Cuchií nī níicú n'diichí nī. Ní ndaá yā ní n'diichí yā tii canée yā.

Ní ch'εεtinée yā nduucú yā nguuvi miiⁿ caati 'āā tandúú n'gεεcú cuūúⁿ chíīnū.

⁴⁰ Ní yeⁿ'e 'uuví yā chi ch'iindiveén yā yeⁿ'ē Juan ní cueⁿ'é yā ndúúcū Jesús. 'Áámá saⁿ'ā miiⁿ ní nguuvi sa Andrés 'dīīnū Simón Pedro. ⁴¹ Ní Andrés miiⁿ ndaacadá sa maaⁿ 'díīnu sa Simón ní ngaⁿ'a sa ngii sa sáⁿ'ā: Ndaaca 'nū Mesías miiⁿ (neⁿ'e caaⁿ'maⁿ nduudu miiⁿ chí Cristo).

⁴² Ní candεε sa Simón nanáán Jesús. Ní taachi Jesús miiⁿ n'gíīnu yā saⁿ'ā miiⁿ, ní ngaⁿ'á yā: Díí Simón Pedro, daiya Jonás miiⁿ. Máán ní cu'neeⁿ yú chi duuchi Cefas (nduudu mííⁿ neⁿ'ē caaⁿ'maⁿ tuūú).

Jesús yaa'ví yā Felipe ndúúcū Natanael

⁴³ Chi déévé táámá nguuvi Jesús neⁿ'é yā caⁿ'a yā na yáⁿ'āa Galilea, ní cueⁿ'é yā. Ndaaca yā Felipe ní ngaⁿ'a yā ngii yā saⁿ'ā: Cuchí di nduucú.

⁴⁴ Ní yāāⁿ vaacú Felipe ní yeⁿ'ē yāāⁿ Betsaida ní dáámá yāāⁿ vaacú sa ndúúcū Andrés ndúúcū Pedro. ⁴⁵ Felipe mííⁿ ndaaca sá Natanael, níícú ngaⁿ'ā sa ngii sa sáⁿ'ā: 'Āā ndaacadá 'nū Jesús daiya José yeⁿ'e yāāⁿ Nazaret. Dingúūⁿ Moisés yeⁿ'ē 'iīⁿ'yáⁿ 'cūū na ley, ní dingúūⁿ profetas yeⁿ'e 'iīⁿ'yáⁿ 'cūū.

⁴⁶ Ní ngaⁿ'a Natanael: ¿'Áá véé cosa chi n'daacā na yāāⁿ Nazaret? Ní ngaⁿ'ā Felipe miiⁿ: Cuchí di ní n'diichi di.

⁴⁷ Jesús miiⁿ ní n'diichí yā Natanael chi cuchii sa nanáán yā. Ní ngaⁿ'á yā yeⁿ'ē sa: N'díichí nī 'áámá saⁿ'ā chi cuaacu níīⁿnyúⁿ yeⁿ'ē ndaata Israel miiⁿ. Ní nguée nginnche'ei sa 'iīⁿ'yāⁿ.

48 Ngaⁿ'a Natanael ngii sa 'iiⁿ'yāⁿ: ¿Tíí n'diichi di 'úú? Ní ngaⁿ'ā Jesús ngii yā saⁿ'ā: Taachi 'āā cuéé yaaⁿ'ví Felipe dii ní taachi canéé dí maaⁿ yáⁿ'á yeⁿ'e n'guídīi yaaⁿ nguuví, 'āā n'diichí díí.

49 Ní nan'guεεcutáⁿ'ā Natanael miiⁿ ni ngaⁿ'a sa ngii sa 'iiⁿ'yāⁿ: Maestro, n'diī chí Daiya Dendyuūs miiⁿ. N'diī chí Rey yeⁿ'e Israel.

50 Ní ngaⁿ'a Jesús ngii yā saⁿ'ā: ¿'Áá cáávā chí ngaⁿ'á ngii dii chí n'diichí dii maaⁿ n'guídīi yaaⁿ nguuví chí 'āā i'teenu di 'úú? Ch'εεε n'dai ca n'diichí dí dendú'ū nguéé ti chúū.

51 Ní ngaⁿ'á yā ngii yā saⁿ'ā: Cuaacu níⁿ'nyún cuāācū niiⁿ'nyuⁿ ngaⁿ'á ngii dii. Ngúúví maaⁿ ní ngúúví chí cuíchií cunéé chí n'diichi di chí nan-guaāⁿ nanguuví níícu ángeles yeⁿ'é Dendyuūs miiⁿ ní ngεε yā ní nguaⁿ'á yā nanááⁿ Saⁿ'ā chí Daiya Dendyuūs.

2

Ch'iindivaacu 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yāāⁿ Caná

1 Chiī ndii chííⁿ ndii 'íínú nguuví miiⁿ ní ch'iindivaacú 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ na yāāⁿ Caná yeⁿ'e yáⁿ'āa Galilea. Ní miiⁿ cánéé chεεcú Jesús. 2 Ní idiíⁿ yā invitar Jesús ndúúcū discípulos yeⁿ'é yā nááchí ch'iindivaacú 'iiⁿ'yāⁿ. 3 Ní ch'iínu vino yeⁿ'é yā. Ní chεεcú Jesús ngaⁿ'á yā ngii yā Jesús: 'Āā ntéé vino yeⁿ'é yā.

4 Ní ngaⁿ'ā Jesús ngii yā chεεcú yā: ¿De'ē caneé yeⁿ'é ndúúcū dii n'dataá? 'Āā cuéé ndaa hora yeⁿ'é miⁿ'niiⁿ'yuⁿ.

⁵ Chεεcú yā miiⁿ ngaⁿ'á yā ngii yā saⁿ'ā s'eeⁿ chi diiⁿ mandado: Dii sáⁿ'ā s'eeⁿ, diiⁿ di tan'dúúcā chi Jesús caaⁿ'máⁿ yā cuuví yā ndis'tíi.

⁶ Miiⁿ snée níyaaⁿ 'cuutií n'gεεε chi nin'dai ndúúcū tuūu chí ngeε nuūⁿnīⁿ. 'Iiⁿ'yāⁿ naaⁿnú yā 'cuutií s'eeⁿ tan'dúúcā costumbre yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ Israel. 'Aama 'aama 'cuutií ch'εεε tunéēⁿ nn'geēⁿ nduuvu cuūuⁿ ngeεcu ndii 'áámá ciento litros yeⁿ'e nuūⁿnīⁿ.

⁷ Ní ngaⁿ'a Jesús ngii yā saⁿ'ā chi idiiⁿ mandado: Diīcuutú nī ndúúcū nuūⁿnīⁿ 'cuutií n'gεεε chí nin'dai ndúúcū tuūu. Ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ diīcuutú yā ndiituú n'dai ndúúcū nuūⁿnīⁿ. ⁸ Ní ngaⁿ'á Jesús ngii yā saⁿ'ā s'eeⁿ chi idiiⁿ mandado: Tun'dáa nī naachi s'néeⁿ nuūⁿnīⁿ, ní tun'dáa nī nuūⁿnīⁿ, nī candée nī nanááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chí chéeⁿ ndii vmnaaⁿ yeⁿ'e 'viicū. Ní candée yā ch'iⁿ'í yā na 'iiⁿ'yāⁿ chí chéeⁿndii vmnaaⁿ yeⁿ'e 'viicū. ⁹ Ní taachi 'iiⁿ'yāⁿ chí chéeⁿndii vmnaaⁿ yeⁿ'e 'viicū canée yiinú yā nuūⁿnīⁿ chí 'āa ndii vino naati nguée déénú yā tii ngiica vino miiⁿ. Naati 'iiⁿ'yāⁿ chí idiiⁿ mandado ní déénú yā caati cheⁿ'é yā nguai yā nuūⁿnīⁿ. Tuu'mi ní yaa'ví yā saⁿ'ā chí n'giindivaacu miiⁿ. ¹⁰ Ní ngaⁿ'á yā ngii yā saⁿ'ā chí n'giindivaacu: Tanducuéⁿ'ē saⁿ'ā miiⁿ dííncā vino chí n'dai ca nga'a sa vmnaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ. Ní taachi 'āa ndiitú yeⁿ'é yā, tuu'mi nga'a sa vino chí nguée n'dai ngi'í. Naati dii ní nnguain'dai di vino chí n'dai ndíi maaⁿ.

¹¹ Chiiⁿ ní vmnááⁿ vmnaaⁿ señal chí diiⁿ Jesús ná yāāⁿ Caná yeⁿ'e yáⁿ'āa Galilea. Ní ch'iⁿ'í yā poder yeⁿ'é yā. Ní discípulos yeⁿ'é yā chí'teenú sa 'yā.

¹² Cho'o chuū ní cuinaⁿ'á Jesús ndúúcū chεεcú yā, ndúúcū 'díínu yā ndúúcū discípulos yeⁿ'é yā na yāāⁿ

Capernaum. Ní duu'vī nguuví canéé yā miiⁿ.

Jesús didεεvé yā yáacū templo

(Mt. 21.12-13; Mr. 11.15-18; Lc. 19.45-46)

¹³ Ní 'āā snee niiⁿnuúⁿ nguuví chi ndaā 'viicū yeⁿ'ē pascua yeⁿ'ē 'iiⁿ'yāⁿ Israel, ní cuchεε Jesús na yāāⁿ Jerusalén. ¹⁴ Ní ndaacá yā chεεti cheendi chéēⁿ yáacu templo 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chi ch'εεté yā n'diicuí yā 'itiindu ndúúcū 'iiti 'cuūchī ndúúcū palomas, ní ndaacá yā 'iiⁿ'yāⁿ chi inn̄ⁿdaaⁿ tuūmī. ¹⁵ Taachi Jesús din'dái yā cuerda ní dichó'o yā nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ chuva'āi cheendi cheēⁿ yaācū templo miiⁿ, ndúúcū 'iiti 'cuūchi s'eeⁿ ndúúcū 'itiindu s'ééⁿ. Ní ch'iinu ngéé yā tuūmī yeⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chi inn̄ⁿdaaⁿ tuūmī ní chingúúⁿndaa yā mesas yeⁿ'é yā. ¹⁶ Níícú ngaⁿ'a Jesús ngii yā san'ā chi n'diicuí palomas: Divíi nī chuū 'muuⁿ nī nguéé diíⁿ nī va'āi yeⁿ'e Chiidá va'ai chi n'diicuí 'iiⁿ'yāⁿ.

¹⁷ Tuu'mí ní n'gaacu discípulos yeⁿ'é yā yeⁿ'e chi cánéé nguūⁿ na libro yeⁿ'e Ndyuūs chi vaādī n'diité yeⁿ'ē vaacu di, ní di'cuinú 'úú.

¹⁸ Níícú 'iiⁿ'yāⁿ Israel nan'guεεcutaⁿ'á yā ní caⁿ'a yā Jesús: ¿De'ε señal chí cu'neeⁿ di nús'uū chí vée poder yeⁿ'ē di chí diiⁿ di 'túúcā?

¹⁹ Nan'guεεcutaⁿ'ā Jesús ní caⁿ'a yā: Nadtuuví nī yáácū templo 'cūū ní 'iīnū nguuví 'úú nadācueéⁿ.

²⁰ Tuu'mi caⁿ'a 'iiⁿ'yāⁿ Israel: Ch'εεti na 'uūvī ngεecu jaaⁿ ndúuyū chí n'dai yáácū templo 'cūū. Níícú dii, ¿'áá na 'iīnū nguuví neⁿ'e di nādācueeⁿ di?

²¹ Naati Jesús caⁿ'a yā yeⁿ'ē yaācū templo chí cuerpo yeⁿ'ē maáⁿ yā. ²² Taachi Jesús nanduuchí yā yeⁿ'ē nguaaⁿ tináⁿ'ā tuu'mi discípulos yeⁿ'é yā nan'gaacú yā chí caⁿ'a yā chuū. Ní i'téenu yā

chí canéé nguūⁿ na libro ye^{n'}é Dendyuūs ndúúcu nduudu chí nga^{n'}a Jesús miiⁿ.

Jesús deenú yā nducyáácá sa^{n'}ā

²³ Taachi Jesús canéé yā yāāⁿ Jerusalén, ngu-uvi 'viicú ye^{n'}e pascua neené 'yaáⁿ yā chí'téenu yā Jesús caati 'āā n'diichí yā señales chí diíⁿ yā.

²⁴ Naati maaⁿ Jesús miiⁿ ní nguéeⁿ ngíi chεtinuūⁿ yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ caati déénú Jesús ye^{n'}e nducyáácá yā. ²⁵ Ní nguéeⁿ ne^{n'}é yā chí ndii 'áámá 'iiⁿyāⁿ caa^{n'}maⁿ cuaacu ye^{n'}e sa^{n'}ā ti deenú yā dε'ε chí canéé ndúúcu sa^{n'}ā.

3

Jesús ndúúcu Nicodemo

¹ Níicú canee 'áámá sán^{n'}ā ye^{n'}e fariseos chí ngu-uvi sa Nicodemo. Sa^{n'}ā miiⁿ, sa^{n'}ā chí chééⁿndii vmnááⁿ 'iiⁿyāⁿ Israel. ² Sán^{n'}a 'cūū nndaa sa nanááⁿ Jesús nguiīnū miiⁿ. Níicú nga^{n'}a sa ngii sá 'iiⁿyāⁿ: N'diī Maestro, déénú 'nū chí ndaá nī ye^{n'}é Dendyuūs chí lado ye^{n'}e maestro caati mar 'áámá 'iiⁿyāⁿ nguéeⁿ cuuvi diíⁿ yā señales chí idiíⁿ nī ndúúti chí nguéeⁿ canee Dendyuūs ndúúcu yā.

³ Jesús ní nan'guεcúta^{n'}á yā ní nga^{n'}a yā ngii yā sa^{n'}ā: Cuaacu níⁿnyún cuāācū nīⁿnyuⁿ nga^{n'}á ngii dii, du'ū chí nguéeⁿ nguεcundíⁿ 'cundiyaāⁿ táámá vmné^{n'}ēe nguéeⁿ cuuví n'diichí yā naachi 'iivú Dendyuūs nga^{n'}a ntiiⁿnyún yā.

⁴ Ní nga^{n'}ā Nicodemo ngii sa Jesús: ¿Táácā nanguεcundíⁿ 'áámá 'iiⁿyāⁿ sa^{n'}ā ndiicūū 'cuundiyáaⁿ ntuún yā? ¿Táácā cuuví nuuⁿ ndáá ntuún yā na chεeti chεécú yā ní 'cuundiyáaⁿ ntuún yā?

⁵ Jesús ngaⁿ'a yā ngii yā saⁿ'ā: Cuaacu níⁿ'nyúⁿ cuāācū niiⁿ'nyuⁿ ngaⁿ'á ngii dii, du'ū chi nguée 'cu- undiyáaⁿ yā cáāvā nuūⁿnīⁿ ní cáāvā Espíritu N'dai yeⁿ'e Ndyuūs nguée cuuvi cundáa yā naachi canée 'iivú Dendyuūs. ⁶ Du'u chí ch'iindiyáāⁿ yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ, 'iiⁿ'yāⁿ canee ndúúcū. Níícú du'ū chí ch'iindiyáāⁿ yeⁿ'ē Espíritu, espíritu canee ndúúcū. ⁷ Nguée caⁿ'ā yiinu dí chí ngaⁿ'á ngii dii chí nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ cánée chí 'cuundiyáāⁿ ntúuⁿ yā taama. ⁸ Yúúné ní na neⁿ'e miiⁿ ngéenū. Níícú n'giindiveeⁿ di chi ngeenū. Ní nguée déenu dí tíi chiicā tíi caⁿ'ā. 'Tíicā nducyaáacá 'iiⁿ'yāⁿ chí 'niindiyáaⁿ yā yeⁿ'e Espíritu N'dai yeⁿ'e Ndyuūs.

⁹ Ní nan'guεεcútaⁿ'ā Nicodemo yeⁿ'é yā ní ngaⁿ'a sa ngii sa Jesús: ¿Táácā cuuvi chuū?

¹⁰ Nan'guεεcútaⁿ'ā Jesús ní ngaⁿ'á yā ngii yā sáⁿ'ā: ¿'Áá díí maestro yeⁿ'ē 'iiⁿ'yāⁿ Israel ní nguée deenu di chuū? ¹¹ Cuaacu níⁿ'nyúⁿ cuāācū niiⁿ'nyuⁿ ngaⁿ'á ngii dii chí déenu 'nū chií chí ngaⁿ'a 'nū. Níícú chí n'diichí 'nū chií chí ngaⁿ'a cuaacu 'nū ní nguée n'diichí 'nu chií chí ngaⁿ'ā cuaacu 'nū. Níícú nguée 'caandiveeⁿ di chí caaⁿ'maⁿ 'nū nduudu cuaacu. ¹² Nduuti chí ngaⁿ'á cosa chí véé iⁿ'yeeⁿ dí 'cūū niicu nguée i'téenu dí, ¿táácā cu'téenu di nduuti chí caaⁿ'máⁿ cosa chí véé na va'ai chεeti nguūvī?

¹³ Ndii 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ nguée chεε yā na va'ai chεeti nguuvi nduuti chí nguée 'iiⁿ'yāⁿ chí ch'eēn yeⁿ'e va'ai chεeti nguuvi. 'Iiⁿ'yāⁿ miiⁿ, Sáⁿ'ā chí Daiya Dendyuūs, chí canée na va'ai chεeti ngu- uvi. ¹⁴ Tan'dúúcā Moisés miiⁿ chinadācuéeⁿ sa cúu na yáⁿ'āa cuūⁿmáⁿ naachi nguée ch'εetinée 'iiⁿ'yāⁿ 'tíicā canee chí nicueeⁿ Saⁿ'a chí Daiyá Dendyuūs.

¹⁵ Caati nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ chí cu'téenu yā 'iiⁿ'yāⁿ

nguée cuuvi ndái yā caati cunduuchi yā cuen'e daāⁿmaⁿ.

'Tíicā Dendyuūs dineⁿ'é yā 'iiⁿ'yāⁿ yen'e ín'yeēⁿdī

¹⁶ Caati chuū dínéⁿe Dendyuūs 'iiⁿ'yāⁿ yen'e ín'yeēⁿdī chí dichó'o yā 'aama n'dyáⁿ'ā Daiya yā, caati nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ chí cu'téenu yā 'iiⁿ'yāⁿ nguée cuuvi ndái yā. Níicú cunduuchi yā cuen'e daāⁿmaⁿ. ¹⁷ Caati Dendyuūs ní dicho'ó yā Daiyá yā ín'yeēⁿdī chí Daiyá yā nguée diiⁿ yā juzgar 'iiⁿ'yāⁿ chí snée ín'yeēⁿdī, naati chí cuchii yā nadanguáⁿ'ai yā 'iiⁿ'yāⁿ yen'e ín'yeēⁿdī cááva yā.

¹⁸ Du'u chí i'téenu 'iiⁿ'yāⁿ nguée condenado yā, niicu du'u chí nguée i'téenu 'iiⁿ'yāⁿ 'aā condenado yā caati nguée chí'teenu chí nduuchi 'áámá n'dyáⁿ'ā yen'e Chiidá yā chí Dendyuūs. ¹⁹ Níicú chuú ní condenación. Chí δεενε 'cūū ndaá ín'yeēⁿdī 'cūū naati saⁿ'ā yen'e ín'yeēⁿdī 'cūū dinéⁿ'e sa na maaiⁿ nguée ti chí δεενε caati diiⁿ sa chí nguée n'daacā. ²⁰ Caati nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ chí diiⁿ yā chí nguεε n'daacā, nguée dinéⁿ'e yā chí δεενε. Ní nguεε indaá yā chí δεενε miiⁿ caati nguée neⁿ'e yā chí cuuvi déénú 'iiⁿ'yāⁿ ní caaⁿ'maⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chí nuuⁿndí yā. ²¹ Naati 'iiⁿ'yāⁿ chí diiⁿ yā ntiiⁿnyuⁿ chí n'daacā, índaá yā naachi chí δεενε caati 'iiⁿ'yāⁿ snáaⁿ yā ntiiⁿnyuⁿ yen'é yā chí yen'e Dendyuūs.

Juan chí ngεδίνuūⁿnīⁿ ngaⁿ'a sa ndúúcu Jesús táámá vmnéⁿ'ēe

²² Cho'oo chúū, ndaā Jesús ndúúcu discípulos yen'é yā na yáⁿ'āa Judea. Ní cunée yā ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ s'een. Níicú Jesús chεδίνuūⁿnīⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ. ²³ Ní Juan miiⁿ ngεδínuūⁿnīⁿ ntúuⁿ yā na yáaⁿ Enón niiⁿnuúⁿ na yaāⁿ Salim ti miiⁿ neené vεε

ca nuū'nīn. Ní ndaā 'iīn'yān ní chēēdinuū'nīn yā.
 24 Caati Juan mii'n 'āā cuéé cunúu'n yā vácūū.

25 Discípulos ye'nē Juan ch'εεcu cheendí yā ndúúcu 'iīn'yān Israel ye'né táácā 'iīn'yān nduuví dεévé yā. 26 Níicú nndaa sá nanáán Juan ní nga'n'a sa ngīī sa sa'nā: Dii, Maestro, 'iīn'yān chí canéé ndúúcu di na táámá lado ye'nē yíicú Jordán 'iīn'yān chí díí caa'n'ma'n cuaacu di ye'né yā; n'diichi di, 'iīn'yān mii'n ngēēdinuū'nīn yā. Niicu nducyáácá 'iīn'yān ndaa yā nanáa'n yā.

27 Nan'guεεcúta'nā Juan ní ca'n'a sa: Nguéé cúúví cuta'a 'iīn'yān dε'ē vεε nduuti chí nguéé cuchīi ye'n'e va'ai chεeti nguuvi. 28 Ndís'tiī testigo ye'né chí ca'n'á: 'Úú ní nguéé Cristo 'úú, caati dichó'o Dendyuūs 'úú vmnaa'n ye'né yā. 29 Du'ū chí vée n'daataá ye'n'e yā, 'iīn'yān mii'n ní isá'n'ā ye'nē tá. Amigo ye'n'e isá'n'ā mii'n ní 'iīn'yān chí cánéé ndúúcu yā ní n'giindiveén yā ye'né yā. Yeenú taavi yā cáávā nduudu ye'n'e isá'n'ā mii'n. 'Tíicā vaadi yeenu ye'né ní 'áámá ndiītuú taaví ca. 30 'Iīn'yān mii'n ní canéé chí ch'εεtē yā, niicu 'úú dánduu'vi 'líīn'úú.

'Iīn'yān chí cuchīi yā ye'n'e va'ai chεeti nguuvi

31 Du'ū chí nndaā ye'nē va'ai chεeti nguuvi ch'εεte ca ye'nē nducyaaca 'iīn'yān. Du'ū chí ye'n'e yán'āa ní ye'nē yán'āa nī nga'n'a ye'nē cosas ye'nē yán'āa. 'Iīn'yān chí nndāa yā ye'nē va'ai chεeti nguuvi, ch'εεte cá yā ye'nē nducyáácá 'iīn'yān. 32 'Iīn'yān mii'n nga'n'a cuaacú yā ye'nē chí n'diichí yā ndúúcu chí ch'iindiveén yā ní mar 'áámá 'iīn'yān ní nguéé ne'né yā 'caandiveén yā nduudu cuaacu ye'né yā. 33 'Iīn'yān chí n'gúu'n yā nduudu cuaacu ye'n'e Jesús nduuvidaamá yā ndúúcu yā ní nga'n'a

yā chi Dendyuūs miiⁿ chi cuaacu. ³⁴ Du'ū chí Dendyuūs dichó'o yā, 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ ngá'a yā ndu-udu yeⁿ'e Dendyuūs miiⁿ, caati Dendyuūs nga'a yā 'iiⁿ'yāⁿ Espíritu N'dai yeⁿ'e Ndyuūs nguéé ndúúcū caadi. ³⁵ Dendyuūs Chiida yú dinéⁿ'e yā Daiyá yā. Níícú tanducuéⁿ'ē dendu'ū ca'á yā ta'ā Daiyá yā. ³⁶ 'Iiⁿ'yāⁿ chi i'téenu yā Daiya Dendyuūs miiⁿ canée yā ndúúcū vida cueⁿ'e daāⁿmaⁿ. Naati 'iiⁿ'yāⁿ chi nguéé i'téenu yā Daiya Dendyuūs miiⁿ nguéé snaaⁿ yā vida cueⁿ'e daāⁿmaⁿ miiⁿ naati ca'á yā cuta'á yā castigo yeⁿ'e Dendyuūs chi diituú n'dai.

4

Jesús ndúúcu n'daataá yeⁿ'e yáⁿ'āa Samaria

¹ Tááchí Jesús ituumicádiinuuⁿ yā 'tíicā chi saⁿ'ā fariseos ch'iindiveeⁿ sa chíⁿ chí Jesús díⁿ yā ní chí chεεdinuūⁿniⁿ yā 'yaaⁿ ca 'iiⁿ'yāⁿ ní véé 'yaaⁿ ca discípulos yeⁿ'é yā nguéé ti Juan miiⁿ; ² 'áará chí nguéé Jesús chi ngεεdinuūⁿniⁿ yā caati discípulos yeⁿ'e yā ngεεdinuūⁿniⁿ yā; ³ Jesús s'néeⁿ yā yáⁿ'āa Judea ní cheⁿ'e ntuúⁿ yā yáⁿ'āa Galilea.

⁴ Ni canée chi cho'ó yā yáⁿ'āa Samaria. ⁵ Ní ndaá yā na 'áámá yāāⁿ yeⁿ'ē Samaria chi nguuví Sicar, niiⁿnuúⁿ ná yáⁿ'āa chí ca'a Jacob yeⁿ'ē daiya sa José. ⁶ Ní míⁿ canée vaacunuūⁿnīⁿ yeⁿ'ē Jacob. Jesús chicúúⁿnu yā chi ngiica yā ní ch'iindí yā niiⁿnuúⁿ na vaacunuūⁿnīⁿ. Ní 'āā tanduu n'gεεcu ndiichuuví. ⁷ Ndaā 'áámá n'daataá yeⁿ'ē yáⁿ'āa Samaria chi sta'a tá nuūⁿnīⁿ. Ní Jesús caⁿ'a yā chíi yā táⁿ'ā: Díí n'daataá, téé dí tíí nuūⁿnīⁿ cu'ú.

⁸ Discípulos yeⁿ'é yā cueⁿ'ē sa yāāⁿ Sicar chi cuaī sa chí che'é yā. ⁹ Ní n'daataá yeⁿ'ē yáⁿ'āa Samaria

ngaⁿ'a tá ngii tá Jesús: ¿Táácā chi ngiica di nuūⁿnīⁿ chi cu'u di 'úú ti dii ní 'iiⁿ'yāⁿ Israel dii niicu 'úú yeⁿ'ē yáⁿ'āa Samaria 'úú? Saⁿ'ā Israel s'een ní ngu^éé n'diichi sa 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yáⁿ'āa Samaria. ¹⁰ Ní n'gu^εcútaⁿ'a Jesús, ní ngaⁿ'a yā ngii yā táⁿ'ā: Ndúúti chí n'diichi di regalo yeⁿ'e Dendyuūs miiⁿ, ní du'ū chí ngaⁿ'ā ngii dii, tee di nuūⁿnīⁿ cu'ú, tuu'mi ní caaca di nuūⁿnīⁿ yeⁿ'é yā. Ní 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ caⁿ'a yā teé yā nuūⁿnīⁿ chi cu'u di, nuūⁿnīⁿ chi diiⁿ chi canduuchi 'iiⁿ'yāⁿ.

¹¹ N'daataa miiⁿ ní ngaⁿ'a tá ngii tá Jesús: Señor, ngu^éé de'ē chi cuta'á nduucú nī tíi vaacunuūⁿnīⁿ yāanūⁿ. ¿Tíi cuuvi canguaí nuūⁿnīⁿ yeⁿ'é nī chi diiⁿ chi canduuchi 'iiⁿ'yāⁿ? ¹² ¿'Áá vmnaaⁿ ca n'diⁱ yeⁿ'ē chiida 'nū Jacob? 'Iiⁿ'yāⁿ miiⁿ din'dái yā vaacunuūⁿnīⁿ 'cūū cáávā nús'uu. 'Múúⁿ sta'á yā nuūⁿnīⁿ ndúú^cū daiya yā ndúú^cū 'iiti yeⁿ'é yā.

¹³ Nan'gu^εcútaⁿ'a Jesús ngaⁿ'a yā ngii yā táⁿ'ā: Nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ chi ngi'i yā nuūⁿnīⁿ 'cūū canéé chi cuuvi yaaca ntúuⁿ yā. ¹⁴ Naati du'ú 'iiⁿ'yāⁿ chi cú'u yā nuūⁿnīⁿ chi 'úú chi ca'á, 'āā ntéé cuuvi yaacá yā. Nuūⁿnīⁿ chi 'úú ca'á 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ, nuūⁿnīⁿ miiⁿ tan'dúú^cā chí cuuvi nduucú yā 'áámá vaa-cunuūⁿnīⁿ chi ngáāa nuūⁿnīⁿ miiⁿ yeⁿ'é yā caavā vida cuen'e daāⁿmaⁿ.

¹⁵ N'daataa miiⁿ ní ngaⁿ'a tá ngii tá Jesús: Dii Señor, téé nī 'úú nuūⁿnīⁿ 'cūū. Cu'ú ní 'aa ntéé cuuvi yaacá, ní 'aa ntéé chií cuta'á nuūⁿnīⁿ.

¹⁶ Jesús ngaⁿ'a yā ngii yā táⁿ'ā: Cuén'é dí ní canan-guaí di isaⁿ'ā yeⁿ'ē di. Ní cuchii di ndúú^cū sa 'muuⁿ.

¹⁷ N'gu^εcútaⁿ'a n'daataa miiⁿ ní ngaⁿ'a tá ngii tá 'iiⁿ'yāⁿ: Ngu^éé isaⁿ'ā yeⁿ'é. Ngaⁿ'a Jesús ngii yā táⁿ'ā: N'daacā chi ngaⁿ'a di chi ngu^éé isaⁿ'ā yeⁿ'e di.

¹⁸ Caati nyuⁿ'u isaⁿ'ā canéé ndúúcū dii, ní saⁿ'ā chi canéé ndúúcū dii miⁿniiⁿyuⁿ nguée isaⁿ'ā yeⁿ'e di. Chiiⁿ chuū ní ngaⁿ'ā cuaacú dí.

¹⁹ Ngaⁿ'a n'daataá ngii ta Jesús: N'diī Señor, deenú chi n'diī ní 'áámá profeta n'diī. ²⁰ Chiida 'nū ní diīⁿ yā adorar ná cuéetí 'cūū naati 'iiⁿ'yāⁿ Israel chi judíos ngaⁿ'ā ntuuⁿ yā chí na yāāⁿ Jerusalén chi cánéé chi diīⁿ yā adorar Ndyuūs.

²¹ Ní ngaⁿ'ā Jesús ngii yā táⁿ'ā: N'daataá, cu'téenu di 'úú. Ndaā hora taachi ní nguée cuéeti 'cūū ní nguée yāāⁿ Jerusalén 'iiⁿ'yāⁿ diīⁿ yā adorar Chiida yú. ²² Ndís'tiī ní diīⁿ nī adorar chi nguée deenú nī. Nús'uū ní idiīⁿ 'nū adorar chi déenu 'nū naati vaadī nguaⁿ'ai ndaā lado yeⁿ'e 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ chi nadan-guáⁿ'āi ní yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ Israel. ²³ Naati hora miiⁿ ní cúchiī níicú hora miiⁿ ní ndaā, taachi cuaacu níiⁿnyúⁿ 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ diīⁿ yā adorar Dendyuūs Chiida yú ndúúcū chidεεε yeⁿ'é yā ndúúcū vaadī cuaacú. Caati 'tíicā Chiida yú míiⁿ in'nuúⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ chi diīⁿ yā adorar 'yā ni cu'téenu yā 'yā. ²⁴ Dendyuūs ní Espíritu 'yā. Ní 'iiⁿ'yāⁿ cánéé chi diīⁿ yā adorar 'yā cánéé chi diīⁿ yā adorar 'yā ndúúcū chidεεε yeⁿ'é yā ndúúcū vaadī cuaacu.

²⁵ N'daataá míiⁿ ngaⁿ'a ta ngii ta Jesús: Deenú chí Mesías canéé chí ndaá chi duuchi Cristo. Taachí 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ ndaá yā, tuu'mí caaⁿ'maⁿ yā nducuénⁿ'é cosas.

²⁶ Ní ngaⁿ'a Jesús ngii yā táⁿ'ā: 'Úú chi Cristo chi indeé ndúúcu di.

²⁷ Taachí indeé yā ndúúcū n'daataá míiⁿ, ndáa discípulos yeⁿ'é yā. Ní cueⁿ'e yíínú sá chi indeé yā ndúúcū n'daataá miiⁿ. Mar 'áámá saⁿ'ā nguée natiinguuneeⁿ sa Jesús: ¿De'ē iⁿ'nuuⁿ di? ¿De'ē cuuvi

chi ndee di ndúúcu tá? ²⁸ Ní n'daataá mííⁿ ní s'neen tá 'cuuti cuéé^e yeⁿ'e tá ní cueⁿ'ē tá ná yāāⁿ miiⁿ. Ní caⁿ'a tá chii tá 'iiⁿ'yāⁿ s'een: ²⁹ Cuchií nī ní n'diichí nī 'áámá saⁿ'ā chi caⁿ'a sa chii sa 'úú tanducuéⁿ'ē chi ndiíⁿ. ¿'Áá nguéé 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ chi Cristo?

³⁰ Ní 'iiⁿ'yāⁿ s'een caⁿ'dāa yā na yāāⁿ miiⁿ. Cuen'e yā n'diichí yā Jesús. ³¹ Ní taachi cueⁿ'ē n'daataa mííⁿ na yāāⁿ tuu'mi ní discípulos yeⁿ'é yā ngaⁿ'a sa ngii sá Jesús: N'dií Maestro, che'é nī yuūndū nduucú 'nū.

³² Ní Jesús miiⁿ ngaⁿ'a yā ngii yā saⁿ'ā s'een: 'Úú ní vée 'áámá comida yeⁿ'é chi che'é. Ndís'tiī nguéé déénu nī.

³³ Níícú discípulos ngaⁿ'a sa ngii sa vi'í: ¿'Áá ndaā 'iiⁿ'yāⁿ chi cuú yā chí che'é yā?

³⁴ Ní ngaⁿ'a Jesús ngii yā saⁿ'ā s'een: Comida yeⁿ'é chííⁿ chí cuuví diíⁿ tan'dúú^{cā} chí neⁿ'ē 'iiⁿ'yāⁿ chí dichó'o yā 'úú. Ní di'cuiinú ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'é yā.

³⁵ Ngaⁿ'a ndis'tiī: ¿'Áá nguéé vée cá tá cuūuⁿ 'iīyū taachi ndaá tiempo yeⁿ'ē cosecha? N'diichí nī. 'Úú ngaⁿ'á ngii ndís'tiī: N'diichí nī cuaaⁿ 'niiⁿnuⁿ. Snaáⁿ nī cuéé^{tí} yeⁿ'é nī. 'Āā ndaa nguuví chí diíⁿ nī cosechar. ³⁶ 'Iiⁿ'yāⁿ chí nadacuéeⁿ yā cosecha vεε chii'vεε yeⁿ'é yā. Ní vée n'gui'i yeⁿ'é yā chí cūnee cueⁿ'e daāⁿmaⁿ. Níícú 'iiⁿ'yāⁿ chí niīnu yā ndúú^{cú} 'iiⁿ'yāⁿ chí nadacuéeⁿ yā cosecha ní nduu 'uuví yā yeenú taaví yā. ³⁷ Caati chuū chí cuaacu níⁿnyúⁿ chí nduudu cuaacu: 'Áámá 'iiⁿ'yāⁿ ní ngiīnu yā ní táámá yā ní nadacuéeⁿ yā. ³⁸ 'Úú nidicho'ó ndís'tiī ní nadacuéeⁿ nī cosecha chí nguéé ndiíⁿ nī ntiiⁿnyuⁿ. Táámá yā diíⁿ yā ntiiⁿnyuⁿ. Ní ndís'tiī chí ndaá nī tuu'ví nī ntiiⁿnyuⁿ ndiíⁿ yā.

39 Ni neené 'yaaⁿ 'iiⁿyāⁿ samaritanos yen'e yāāⁿ miiⁿ s'teenú yā Jesús cucáāvā nduudu yen'e n'daātāa miiⁿ chí caⁿ'a yā nduudu cuaacu: 'Iiⁿyāⁿ mííⁿ ní caⁿ'a yā chíi yā 'úú tanducuén'e cosa chi ndiíⁿ. 40 Ndaa saⁿ'ā samaritanos nanááⁿ Jesús. Di'cuítu sa 'iiⁿyāⁿ chi canée yā ndúúcu sa. Ní canée yā miiⁿ 'uuvi nguuvi. 41 Neené 'yaaⁿ cá yā s'teenú yā cucáāvā nduudu yen'e Jesús. 42 Níicú 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ngaⁿ'a yā ngii yā n'daataá miiⁿ: 'Āā ntéé cu'teenú 'nū caavā chi ch'iindiveéⁿ 'nū chi cuaacu nííⁿnyúⁿ nguéé dámaaⁿ yen'e chi ngaⁿ'ā di. Caati maáⁿ 'nū n'diichí 'nū ní ch'iindiveéⁿ 'nū chi cuaacu nííⁿnyúⁿ chi 'iiⁿyāⁿ 'cūū nguuvi Cristo chi inadan'guáⁿ'ai yā 'iiⁿyāⁿ yen'e iⁿ'yeeⁿdí 'cūū.

Jesús diíⁿ yā chi nduuvā yen'e daiya 'áámá rey

43 Ch'íínú 'uuvi nguuvi ní Jesús cuen'é yā yán'āa Galilea. 44 Caatí maaⁿ Jesús miiⁿ caⁿ'a cuaacú yā chi 'iiⁿyāⁿ nguéé diíⁿ yā honrar 'áámá 'iiⁿyāⁿ profeta taachi ngaⁿ'a yā yāāⁿ vaacú yā. 45 Ní ndaá yā yán'āa Galilea ní 'iiⁿyāⁿ yen'e yán'āa Galilea miiⁿ tuu'mi di'cuún yā chi caneé yā. 'Āā n'diichí yā tanducuén'e chi diíⁿ yā na yāāⁿ Jerusalén, nguuvi yen'e 'viicu yen'e pascua, caati 'iiⁿyāⁿ s'uún chen'e ntuún yā 'viicu miiⁿ.

46 Ndaa ntúūⁿ Jesús na yāāⁿ Caná yen'e yán'āa Galilea naachi din'dái yā vino ndúúcu nuūⁿnīⁿ. Mííⁿ canée 'áámá rey yen'e yāāⁿ Capernaum. Ngíītā 'áámá daiya rey miiⁿ. 47 'Iiⁿyāⁿ 'cūū mííⁿ ch'iindiveéⁿ yā chí ndaā Jesús yen'e yán'āa Judea na yán'āa Galilea. Chen'é yā nanááⁿ Jesús ní di'cuítu yā 'yā chi caⁿ'a yā n'diichí yā daiya sa chi nan-duūvā yen'e caati 'aa cháā 'cuuvi. 48 Tuu'mi ní

ngaⁿā Jesús ngii yā saⁿā: Ndúúti chi nguée snaaⁿ dí señales ndúúcū milagros chi vaadī n'giinu nguée cu'téenu di.

⁴⁹ 'Iiⁿyāⁿ yeⁿe rey ngaⁿā yā ngii yā Jesús: Señor, cú'u yú caati 'āā cuée 'cuūvī saⁿā 'lín yeⁿé.

⁵⁰ Ngaⁿā Jesús ngii yā 'iiⁿyāⁿ: Cúnaⁿa di, daiya dí cánduuchi sa. Ní saⁿā miiⁿ ní chi'téenu sa nduudu chí caⁿā Jesús miiⁿ. Ní cuinaⁿa sa. ⁵¹ Taachi 'āā ndaa niiⁿnuúⁿ vaacu sa 'iiⁿyāⁿ chí idiⁿ mandado yeⁿé sa can'dáa yā n'diichi yā saⁿā. Ní ngaⁿa yā ngii yā saⁿā: Daiyá nī miiⁿ candúúchi sa.

⁵² Tuu'mi ní itiinguunéeⁿ sa 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ: ¿De'ē hora naachi cuaáⁿ yeⁿé sa? Nícu ngaⁿa yā ngii yā saⁿa: 'Iicu taachi n'gεεcu 'áámá ní ch'iinu 'iⁿnūúⁿ miiⁿ sáⁿā.

⁵³ Tuu'mi ní chiida saⁿā 'lín miiⁿ tuumicádíinuⁿ yā chí hora miiⁿ chí ngaⁿa Jesús ngii yā: Daiya dí ní cánduuchi sa. Ní 'iiⁿyāⁿ miiⁿ ndúúcū nducyaaca familia yeⁿe yā s'téenu yā Jesús.

⁵⁴ Chuū ndii 'úúví señal chí Jesús díiⁿ yā cuayiivi chí ndáa yā yeⁿe yáⁿāa Judea ndii yáⁿāa Galilea.

5

Saⁿā chi nguεε ngii ngíicá

¹ Chó'ōo tanducuén^e cosa 'túúcā. Véé 'áámá 'vi-icu yeⁿé 'iiⁿyāⁿ Israel. Nícu Jesús cuchée yā yáāⁿ Jerusalén. ² Míiⁿ canée 'áámá viini ch'εεεe niiⁿnuⁿ cheendi chéēⁿ, cuaaⁿ naachí indáa yā ndúúcū 'iiti cuūchī chí n'diicui yā na yáāⁿ Jerusalén. Viini ch'εεεe miiⁿ nguuvī Betesda na nduudu hebreo. Véé nyuⁿu corredor nuuⁿmaⁿ ndiivi viini ch'εεεe.

³ Na corredor miiⁿ ndiitú ndúúcū n'deēe n'dái 'iiⁿyāⁿ ngítā; 'iiⁿyāⁿ n'gueenááⁿ, ndúúcū 'iiⁿyāⁿ

chi nguée ngii ngiicá yā, ndúúcū 'ii'yān chí ntí'í ta'á yā o ca'a yā. 'Ii'yān miiⁿ canée ngínú yā chí in'nuⁿ'u nuūⁿnīⁿ. ⁴ Caati vεε tiempo chí 'áámá ángel nch'eeⁿ yā níícú idi'núⁿ'u yā nuūⁿnīⁿ chí snéē ná viini ch'εεε. Ní cuayivi 'ii'yān chí ndáa yā vmnááⁿ vmnaaⁿ chεεtí viini míiⁿ nanduuvá yēⁿ'é yā yēⁿ'ē 'āā dē'é nūⁿ ca'āi chí ndii yā. ⁵ Ní miiⁿ canée 'áámá sáⁿ'ā ndiicú nditiiⁿ'yuⁿ 'iinū ndúuyū chí ngiitā sa. ⁶ Taachí Jesús n'diichí yā saⁿ'ā chí candíítí sá, níícú 'āā deenú yā chí 'āā 'naáⁿ ngítā sa, tuu'mi ní ngaⁿ'a yā ngii yā saⁿ'ā: ¿'Áá néⁿ'é dí chí nduūvā yēⁿ'ē di?

⁷ Ní saⁿ'ā chí ngiitā miiⁿ nan'guεεcútaⁿ'ā sa yēⁿ'é yā: Señor, nguée mar 'áámá saⁿ'ā chí cu'nuūⁿ sa 'úú chééti viinī taachí í'nuⁿ'u nuūⁿnīⁿ. Caati taachí ndáá, 'āā ndáā taamá yā chεεtí viinī.

⁸ Ní ngaⁿ'a Jesús ngii yā saⁿ'ā: Nacuéeⁿ di. Nadacuéeⁿ di yiivε yēⁿ'ē di ní cúnaⁿ'a di.

⁹ Tuu'mí nūⁿ nduūvā yēⁿ'ē sa. Ní nadacuéeⁿ sa yiivε yēⁿ'ē sa. Ní cunaⁿ'a sá. Ní nguuví miiⁿ ní sábadó nguuví chí ntaavi'tuunúⁿ 'ii'yān Israel. ¹⁰ Níícú 'ii'yān Israel ngaⁿ'a yā ngii yā saⁿ'ā chí 'āā nanduuvá yēⁿ'ē sa: Caati maaⁿ ní sábadó miiⁿ, tan'dúúcā chí caⁿ'a ley, nguée cuuví nandéε di yiivε yēⁿ'ē di.

¹¹ Ní n'guεεcútaⁿ'ā sa yēⁿ'é yā: 'Ii'yān chí diín yā chí nduūvā yēⁿ'é, 'ii'yān miiⁿ ní ngaⁿ'a yā ngii yā 'úú: Nadacuéeⁿ di yiivε yēⁿ'ē di. Ní cuinaⁿ'a di.

¹² Tuu'mi ní tiinguunéeⁿ 'ii'yān Israel saⁿ'ā: ¿Du'ú chí 'tíicā ngaⁿ'a ngii di: Nadacuéeⁿ di yiivε yēⁿ'ē di, ní cuinaⁿ'a di?

¹³ Níícú saⁿ'ā chí 'āā nduuvá yēⁿ'ē sa nguée déénú sá du'ū 'ii'yān miiⁿ, caati Jesús diví yā

yeⁿe saⁿā miiⁿ. Ní neené n'deēe 'iiⁿyāⁿ snée yā miiⁿ. ¹⁴ Cuayiivi Jesús nandaacá yā saⁿā na yáácū templo. Ní ngaⁿ'a Jesús ngii yā saⁿā: Cun'díichí dí maaⁿ 'āā nduuvá yeⁿ'ē di. 'Aa ntéé diiⁿ di nuuⁿndi niicu nguée cuta'āa táámá ca'ai chi más cā taan di.

¹⁵ Tuu'mí saⁿā miiⁿ cunan'ā sa ní caⁿ'a sa chii sa 'iiⁿyāⁿ Israel chi Jesús chi diiⁿ yā chi ndúúvā yeⁿ'e sa. ¹⁶ Ni cáávā chuū ní can'dāā 'iiⁿyāⁿ Israel Jesús miiⁿ chí neⁿ'é sa 'caan'núⁿ sa 'iiⁿyāⁿ caati diiⁿ yā cosa chi 'tíicā miiⁿ nguuví chi sábadó chi ntaavi'túúnuuⁿ 'iiⁿyāⁿ. ¹⁷ Jesús nan'guεεcútaⁿ'a yā yeⁿ'ē sa: Chiidá ní ndíí maaⁿ chí idiíⁿ cá yā ntiiⁿnyuⁿ. Ní 'úú idiíⁿ ntiiⁿnyuⁿ dendu'ū.

¹⁸ Tuu'mi ní 'iiⁿyāⁿ Israel neⁿ'e taaví sa 'caan'núⁿ sa Jesús, caati nguée damaāⁿ chi nguée diiⁿ yā cumplir chi ngaⁿ'ā na ley yeⁿ'e sábadó, caati ngaⁿ'á yā chi Dendyuūs Chiidá yā, ní diiⁿ yā chi nduu-vidáámá yā ndúúcu Dendyuūs.

Dendyuūs dicho'ó yā Daiya yā

¹⁹ Nan'guεεcutaⁿ'á Jesús ní ngaⁿ'a yā ngii yā saⁿā: Cuaacu nííⁿnyúⁿ, cuāācū niiⁿnyuⁿ chí ngaⁿ'á ngii ndis'tií chi nguée cuuvi diiⁿ Daiyá Dendyuūs mar 'áámá cosa dámaāⁿ ndúútí chi nguée n'diichí yā chí diiⁿ Chiidá yā. Caati tanducuéⁿ'ē chí diiⁿ Chiidá yā, 'tiicá ntúūⁿ diiⁿ Daiyá yā. ²⁰ Caati Dendyuūs Chiidá ní dinéⁿ'e yā 'úú chí Daiya yā. Ní n'giⁿ'i yā 'úú tanducuéⁿ'e dendu'ū chí diiⁿ yā. Niicu Chiidá n'giⁿ'i cá yā 'úú ntiiⁿnyuⁿ n'gεεte ca nguée tii chuū. Níicú ndis'tií caⁿ'a yíínú nī yeⁿ'ē. ²¹ Tan'dúúcā Chiidá nadacuéeⁿ yā 'iiⁿyāⁿ chí 'āā n'dii ní ngaⁿ'a yā vida yeⁿ'é yā, 'tiicá ntúūⁿ 'úú Daiyá yā ní nadacuéeⁿ 'iiⁿyāⁿ chí 'āā n'díí ní ngaⁿ'á vida 'iiⁿyāⁿ miiⁿ chí

neⁿé nga^a. 22 Caati Chiidá nguée^e diíⁿ yā juzgar mar 'aama 'iíⁿyāⁿ naatí ca^a yā 'úú chi Daiya yā chi diíⁿ juzgar tanducuén^e. 23 Caati tanducuén^e 'iíⁿyāⁿ diíⁿ yā honrar 'úú chi Daiyá yā tan'dúú^{cā} tanducuén^e 'iíⁿyāⁿ diíⁿ yā honrar Chiidá. Du'ū chi nguée^e idiíⁿ yā honrar 'úú chi Daiyá Dendyuūs ní nguée^e idiíⁿ yā honrar Chiidá chi dīcho^o yā 'úú.

24 Cuaacu níⁿnyúⁿ, cuāācū níⁿnyuⁿ ngaⁿá ngií ndis'tií: 'Iiⁿyāⁿ chi n'giindiveénⁿ yā nduudu chi ngaⁿá, ní i'téenu yā yeⁿe 'iíⁿyāⁿ chi dīcho^o 'úú, véé vida cuen^e daāⁿmaⁿ yeⁿé yā. Niicu nguée^e condenado yā. Nguée^e canee yā dácaā yeⁿe chi n'gii caati véé vida cuen^e daāⁿmaⁿ yeⁿé yā.

25 Cuaacu níⁿnyúⁿ, cuāācū níⁿnyuⁿ ngaⁿá ngií ndis'tií: Cuchii hora ní hora miiⁿ chuū taachi 'iíⁿyāⁿ s'eeⁿ chi 'āā n'dií yā, 'caandiveénⁿ yā nduudu yeⁿe 'úú chi Daiyá Dendyuūs. 'Iiⁿyāⁿ chí i'teenu yā nduudu yeⁿé cunduuchí yā cuen^e daāⁿmaⁿ.

26 Tan'dúú^{cā} Chiidá véé vida yeⁿe maánⁿ yā, 'tiicá ntúūⁿ ca^a yā 'úú chi Daiya yā vida yeⁿe maánⁿ.

27 'Tíicā ca^a yā poder 'úú chi diíⁿ juzgar 'iíⁿyāⁿ caati 'úú Saⁿā chi Daiya Dendyuūs 'úú. 28 Nguée^e caⁿā yiinu di yeⁿe chúū, caati cuchii hora taachi nducyáá^{cā} 'iíⁿyāⁿ chi chinúu yā maaⁿ yanⁿāa 'caandiveénⁿ yā nduudu yeⁿé. 29 Ní nadacuénⁿ yā yeⁿe nguaaⁿ tinánⁿā. 'Iiⁿyāⁿ chi diíⁿ yā chi n'daacā, ní caⁿá yā cuneé yā ndúú^{cū} vida cuen^e daāⁿmaⁿ yeⁿé yā. Ní 'iíⁿyāⁿ chi nguée^e n'daacā idiíⁿ yā, caⁿá yā na condenación.

'Iiⁿyāⁿ s'eeⁿ caⁿa cuaacú yā yeⁿe Jesús

30 Ní caⁿa Jesús: 'Úú ní damaánⁿ ní nguée^e de^e vεε cuuvi diíⁿ. Tan'dúú^{cā} chi n'giindiveénⁿ, 'tíicā diíⁿ

juzgar. Ní chi diín juzgar ní cuaacu caati nguée in'nuún chi ne'é maán naati chi ne'e maān Chiidá chi dichó'o yā 'úú. ³¹ Ndúútí chi ye'é maaⁿ chi ngaⁿ'á cuaacu ní nguée cuaacu. ³² Táámá 'iín'yāⁿ chi diín yā caaⁿ'maⁿ cuaacú yā yeⁿ'ē 'úú. 'Úú ní deenú tīi chí ngaⁿ'a yā yeⁿ'ē 'uú chi cuaacu. ³³ Ní ndís'tiī ní dichó'o nī 'iín'yāⁿ s'een nanááⁿ Juan. Ní Juan miin caⁿ'a sa nduudu cuaacu yeⁿ'e 'úú. ³⁴ Caati 'úú nguée ita'á nduudu cuaacu yeⁿ'ē sáⁿ'ā yeⁿ'e in'yeeⁿdí 'cūū naati ngaⁿ'á tanducuén'ē chuū caati ndís'tiī ní cuuvi nanguáⁿ'ai nī. ³⁵ Níicú Juan chi cheédínuūⁿnī yā 'iín'yāⁿ miin tan'dúúccā 'áámá chi δεενε ngiichi ní ngíi n'gai, 'tíica yā. Ní ndís'tiī ní dinéⁿ'e nī vaadī yeenú yeⁿ'é nī 'áámá tiempo ndúúccū chi δεενε yeⁿ'é yā. ³⁶ Naati 'úú ní ngaⁿ'á nduudu cuaacu chi ch'εετε ca chi caⁿ'a Juan miin caati ntiiⁿnyuⁿ chi teē Chiidá 'úú, ní chuū idiíⁿ. Tan'dúúccā maāⁿ ntiiⁿnyuⁿ chi diín ní ngaⁿ'ā nduudu cuaacu yeⁿ'é chi Chiidá dichó'o yā 'úú. ³⁷ Níicú maaⁿ Chiidá chi dichó'o yā 'úú ngaⁿ'a yā nduudu cuaacu yeⁿ'ē 'úú. Ndis'tiī mar 'áámá vmnéⁿ'ēe nguée n'giindiveéⁿ nī nduudu yeⁿ'e chiidá, ndíi nguée ndúú n'diichí nī 'iín'yāⁿ taacá yā. ³⁸ Ní ndis'tiī ní nguée 'áámá canée nī ndúúccū nduudu yeⁿ'é yā caati ndís'tiī nguée s'téenu nī chi 'úú ní 'iín'yāⁿ chi Dendyuūs dichó'o yā. ³⁹ In'nuún nī naachi cánée nguūⁿ na libro yeⁿ'e Ndyuūs, níicú cadiinúúⁿ nī chi véé vida cueⁿ'e daāⁿmaⁿ yeⁿ'é nī. Ní mīn' ngaⁿ'ā cuaacu yeⁿ'ē 'úú. ⁴⁰ Ndis'tiī nguée neⁿ'é nī chii nī nanaáⁿ tiī cuūvī vida cueⁿ'e daāⁿmaⁿ yeⁿ'é nī.

⁴¹ 'Úú ní nguée cuta'á honra yeⁿ'e san'ā yeⁿ'e in'yeeⁿdí 'cūū. ⁴² Naati 'úú ideenú táaccā ndís'tiī

ní nguée ne'n'é nī Dendyuūs. ⁴³ 'Úú ní cuchii ndúúcū chi duuchi Chiidá. Ní nguée 'cuaaⁿ nī ndís'tiī 'úú. Ndúúti chi taamá yā cuchii yā ndúúcū nduudu ye'n'e maáⁿ yā, tuu'mi ní 'cuaáⁿ nī 'ii'yāⁿ miiⁿ. ⁴⁴ ¿Táácā cu'téenu ndís'tiī chi diiⁿ nī honrar 'áamá nī ye'n'e taamá nī ní nguée ne'n'é nī chi Dendyuūs diiⁿ yā honrar n'diī? ⁴⁵ Nguée nadacadíinuⁿ ndis'tiī chi 'úú ngaⁿ'á nuuⁿndi ye'n'e ndís'tiī nanááⁿ Chiidá. Véé 'áamá 'ii'yāⁿ chi ngaⁿ'a nuuⁿndi ye'n'e ndís'tiī chi Moisés chi 'ii'yāⁿ chi i'téenu nī. ⁴⁶ Ndúúti chi ndís'tiī chi'téenu nī ye'n'e Moisés miiⁿ tuu'mi ní cu'téenu nī 'úú caati ye'n'e 'úú chi dingúuⁿ sa. ⁴⁷ Ndúúti chi nguée i'téenu nī chi dingúuⁿ Moisés, ¿tááca cu'téenu nī nduudu ye'n'e 'úú?

6

Jesús ca'á yā chi che'é nyuⁿ'u mil saⁿ'ā
(Mt. 14.13-21; Mr. 6.30-44; Lc. 9.10-17)

¹ Cho'o cosa chuū, ní cuen'e Jesús taama lado ye'n'e nuuⁿniⁿ'yāⁿ'ā Galilea chi nguuvi ntúūⁿ Tiberias. ² Nééné n'deēe 'ii'yāⁿ cuen'e yā n'dáa yā Jesús caati n'diichí yā señales ye'n'é yā chi diiⁿ yā ndúúcū 'ii'yāⁿ chi ngiitā. ³ Ní cuχεε Jesús 'áamá cuεeti ní miiⁿ ch'iindí yā ndúúcū discípulos ye'n'é yā. ⁴ Ní chinee niiⁿnuúⁿ nguuví ye'n'e pascua ye'n'e 'ii'yāⁿ Israel s'eeⁿ. ⁵ Tuu'mí n'diichi Jesús cuaaⁿ 'niiⁿnuúⁿ nícu snaaⁿ yā chí n'deēe n'dái 'ii'yāⁿ cuchii yā nanáaⁿ yā. Ní Jesús ngaⁿ'a yā ngii yā Felipe: ¿Tií caⁿ'a yú cuaī yú pan chi che'e 'ii'yāⁿ s'tí?

⁶ Ní chuū Jesús ngaⁿ'a yā ti diiⁿ yā probar saⁿ'ā miiⁿ táácā diiⁿ sá maāⁿ sa, caati Jesús maáⁿ yā

deenú yā dε'ē chi diín yā. ⁷ Nan'guεεcútaⁿ'a Felipe miiⁿ yeⁿ'é yā: Ndúúcū nyuⁿ'u ciento caadi tuūmī chi caⁿ'á nguai pan nguée tunéeⁿ chí cuta'á 'iiⁿ'yāⁿ s'tīi 'aama taaⁿ chí che'e yā.

⁸ 'Áámá discípulo yeⁿ'é yā chí nguúví Andrés chi 'díinu yā Simón Pedro, ngaⁿ'a sá ngii sa Jesús: ⁹ 'Áámá saⁿ'ā 'líiⁿ chi canee 'muuⁿ ndée sa nyuⁿ'u panes cebada ndúúcū na 'uuvu 'yaācā n'gaiyāā. ¿Dε'ē tunéeⁿ chuū chi che'e 'iiⁿ'yāⁿ s'tīi?

¹⁰ Tuu'mi ní nan'guεεcútaⁿ'ā Jesús miiⁿ ngaⁿ'a yā ngii yā saⁿ'ā: Cúúví nī 'iiⁿ'yāⁿ s'tīi ní 'cuεεté núúⁿ yā. Néené véé yuune lugar miiⁿ níicú ch'εεte 'áámá número tan'duucā nyuⁿ'u mil saⁿ'ā. ¹¹ Ní Jesús miiⁿ sta'á yā panes miiⁿ níicú taachi ngaⁿ'a yā ngii yā: Gracias N'dii Ndyuūs, tucá'a yā ca'a yā discípulos, ní discípulos ní ca'á yā 'iiⁿ'yāⁿ chi vεēté miiⁿ. 'Tiicá ntúūⁿ diiⁿ Jesús ndúúcū 'yaācā. Ní 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ sta'á yā 'yaācā. Sta'á yā nducuén^{'ē} chi neⁿ'é yā. ¹² Taachi 'āā ntεε véé chi neⁿ'e yā, Jesús ngaⁿ'a yā ngii yā discípulos yeⁿ'é yā: Nadicuéeⁿ di nducuén^{'ē} tááⁿ panes chi nángaāva caati nguée cuuvi ndái dε'ē vεε.

¹³ Nadicuéeⁿ yā tanducuén^{'ē} taaⁿ panes chi nángaāva. Níicú chiitu ndiichúúví 'cuεεtεε naachi nyuⁿ'u pan cebada chi ningaāva naachí che'e 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ. ¹⁴ Taachi n'diichi 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ señal chí diiⁿ Jesús miiⁿ tuu'mi ní ngaⁿ'a yā ngii yā vī'i: Cuaacu níiⁿnyúⁿ 'iiⁿ'yāⁿ 'cúū chí profeta chí canee chí ndaá yā iⁿ'yééⁿdi 'cūū.

¹⁵ Taachí tuumicádíinuⁿ Jesús chí 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ neⁿ'é yā cuta'á yā 'yā ní cu'néeⁿ yā 'yā lado yeⁿ'ē rey tuu'mi ní cuen^{'é} máaⁿ yā na 'áámá cuεεtī.

Jesús ngiica yā vmnaaⁿ nuūⁿnīⁿyáⁿ’ā
(Mt. 14.22-27; Mr. 6.45-52)

¹⁶ 'Āā chii chíinū miiⁿ ní cueⁿ'e discípulos yeⁿ'é yā na nuūⁿnīⁿyáⁿ’ā. ¹⁷ Ní chi ndaa yā 'áámá barco ní cueⁿ'é yā ná nuūⁿnīⁿyáⁿ’ā. Ní 'āā ntéé ndaá yā na yāāⁿ Capernaum. 'Āā chii 'da'a ní nguée ndāā Jesús naachi snée yā. ¹⁸ Ní cho'ō 'aama 'yúúné taaⁿ ní nadācuéeⁿ n'dai nuūⁿnīⁿyáⁿ’ā. ¹⁹ Taachí 'āā cueⁿ'é yā tanduu nyuⁿ'u candūū nyaaⁿ kilómetros, tuu'mí n'diichí yā chi cúchiī Jesús miiⁿ. Ngiiⁿ yā cuaaⁿ vmnaaⁿ nuūⁿnīⁿ. Ní taachi 'aa cháá ndaa Jesús niiⁿnuúⁿ na barco miiⁿ discípulos dii'yā sá chiī. ²⁰ Ní Jesús ngaⁿ'a yā ngii yā saⁿ'ā s'eeⁿ: Nguée 'va'ā ndís'tiī ti 'úú.

²¹ Tuu'mí ngaⁿ'a sá ngii sa Jesús: Cho'ó nī cuaaⁿ chεeti barco. Yeenú n'dai sa chi sndaā Jesús na barco. 'Āā nuúⁿ ndaa barco miiⁿ na yáⁿ'āa naachi cuéⁿ'ē.

'Tiⁿyāⁿ in'nuúⁿ yā Jesús

²² Chi dεεve táámá nguuví ní 'iīⁿyāⁿ chi snée yā táámá lado yeⁿ'e nuūⁿnīⁿyáⁿ’ā n'diichí yā 'áámá barco nūuⁿ, barco miiⁿ chi 'āā cueⁿ'ē discípulos. Ní n'diichí yā chi nguée cueⁿ'e Jesús ndúúcū discípulos yeⁿ'é yā. Ní discípulos yeⁿ'é yā cuinaⁿ'á yā dámaáⁿ yā. ²³ Tan'duuví barcos yeⁿ'ē Tiberias ndaā niiⁿnuúⁿ na lugar naachi ch'εeté yā chi che'é yā pan 'iicū cuayivi chi Jesús ngāⁿ'a yā: Gracias n'dii Dendyuūs Chiidá. ²⁴ Taachí 'iīⁿyāⁿ n'diichi yā chi nguée Jesús miiⁿ ndíí nguée ndúú discípulos yeⁿ'é yā, tuu'mi ní chi ndaá yā chεeti barcos. Ní cueⁿ'é yā na yāāⁿ Capernaum. N'nuūⁿ yā Jesús miiⁿ.

Jesús tan'dúúcā yuūndū chi ca'a vida

25 Taachí 'ii'n'yān s'een ndaacá yā Jesús táámá lado yen'e nuū'nī'n'yā'nā tuu'mi ní nga'n'a yā ngii yā 'ii'n'yān: N'diī Maestro, ¿tíí cua'n'a ndaá nī 'muun'?

26 Nan'guεεcúta'n'a Jesús yen'e yā ní nga'n'a yā ngii yā: Ndís'tiī, cuaacu ní'nnyú'n cuāācū nii'nyu'n nguée in'nuú'n nī 'úú ti n'diichí nī chi diín señales naati chí teé pan, ní che'é nī ní chiitu ndis'tiī. 27 Nguée diín nī ntii'nyu'n yen'e comida chi chó'oo ti yen'e comida chí cunée cue'n'e daān'ma'n, chεε chi tee Sa'n'a chi Daiya Dendyuūs ndís'tiī caati Dendyuūs Chiidá ca'á yā poder Daiyá yā.

28 Tuu'mi ní nga'n'a sa'n'a s'een ngii sá 'ii'n'yān: ¿Taacā diín 'nū chi cuuví diín 'nū ntii'nyu'n chi ntii'nyu'n yen'é Dendyuūs mii'n?

29 Nan'guεεcutá'n'a Jesús yen'e sa ní nga'n'a yā ngii yā sa'n'a: Chuū chi ntii'nyu'n yen'e Dendyuūs mii'n chi cu'téenu di yen'e 'ii'n'yān chi Ndyuūs dichó'o yā 'ii'n'yān.

30 Tuu'mí nga'n'a sa ngii sa 'ii'n'yān: ¿De'ε señal chí cu'neen nī chí snaá'n 'nū, ní cu'téenu 'nū n'diī? ¿De'ε ntii'nyu'n idiín nī? 31 Chiida yú ní che'é yā yuūndū maná na yā'n'āa naachi nguée ch'εetinée 'ii'n'yān tan'dúúcā chi canée nguū'n na libro yen'e Ndyuūs 'tíicā: Yuūndū yen'e nanguuvi Ndyuūs ca'á yā chí che'é 'ii'n'yān s'een.

32 Nan'guεεcutá'n'a Jesús yen'e sa: Cuaacu ní'nnyú'n, cuāācū nii'nyu'n nga'n'a ngii ndis'tiī: Nguée teé yā Moisés mii'n yuūndū chí maná chí yen'e nanguuvi, naati Chiidá teé yā n'diī pan chí cuaacu ní'nnyú'n chí yen'e va'ai chεeti nguuvi. 33 Caati pan chí yen'é Dendyuūs ní 'ii'n'yān mii'n chí inch'een yā yen'e va'ai chεeti nguuvi ní nga'á yā vida cue'n'e daān'ma'n yen'e 'ii'n'yān yen'en ín'yeēndī.

34 Tuu'mi ní ngaⁿ'ā sa ngii sa Jesús: Señor, téé nī pan 'cūū nūs'uu cueⁿ'é daāⁿmaⁿ.

35 Jesús ngaⁿ'a yā ngii yā saⁿ'ā: 'Úú ní tan'dúúcā pan 'tíicā 'úú ní ca'á vida cueⁿ'e daāⁿmaⁿ. Du'u chi chii nanaáⁿ nguée cúúví cuiicú yā. Ní du'ū chi cu'teenu 'úú 'āā ntée cuuví yaacá yā. 36 Naati 'úú ní ngaⁿ'á ndis'tiī: 'Āā n'diichí nī 'úú, níicú ndíi nguée s'téenu nī 'úú. 37 Tanducuén^{'ē} 'iī'yāⁿ chi itée Chiidá 'úú, 'iī'yāⁿ s'tíi cuchii nanaáⁿ. Du'ū chí chii nanaáⁿ nguée tun'daá 'iī'yāⁿ chuva'aī. 38 Caati 'úú chiicá yeⁿ'ē na va'ai chεεte nguuví ní nguée díiⁿ chi 'úú neⁿ'é maáⁿ, caatí díiⁿ chi neⁿ'e maāⁿ 'iī'yāⁿ chi dichó'o yā 'úú. 39 Chuu chi neⁿ'ē Chiidá chi dichó'o yā 'úú, caati 'úú ní nguée nindaí mar 'áámá yeⁿ'ē tanducuén^{'ē} chi tee yā 'úú. 'Úú ní nadin'duuchí tanducuén^{'ē} 'iī'yāⁿ yeⁿ'e nguaaⁿ tinán'ā nguuví chi 'cuiīnū iī'yeēⁿdī. 40 Chuū chi neⁿ'e 'iī'yāⁿ chi dichó'o yā 'úú: Nducyaaca 'iī'yāⁿ chi n'diichí yā Daiya Ndyuūs, ní i'téenu yā 'iī'yāⁿ, vée vida cueⁿ'e daāⁿmaⁿ yeⁿ'é yā. Niicu 'úú ní nadicueén 'iī'yāⁿ s'eeⁿ nguuví chi 'cuiīnū iī'yeēⁿdī.

41 Tuu'mí ngaⁿ'ā 'iī'yāⁿ Israel yeⁿ'é yā: Nguée n'daacā chi ngaⁿ'a yā: 'Úú tan'dúúcā pan chi cuch'éeⁿ nanguuvi, 'tíicā 'úú. 42 Ní ngaⁿ'a yā: ¿Áá nguée sáⁿ'a 'cūū chi Jesús daiya José? Ní n'diichi yú chiidá yā ndúúcū chεεcú yā. ¿Taacā chi ngaⁿ'ā sa: 'Úú chi cuch'éeⁿ yeⁿ'e na va'ai chεeti nguuví?

43 Ní Jesús nan'guεεcútaⁿ'á yā yeⁿ'ē sa, ní ngaⁿ'a yā ngii yā saⁿ'ā: Nguée caaⁿ'máⁿ ndís'tiī nguááⁿ maáⁿ nī. 44 Mar 'áámá 'iī'yāⁿ nguée cuuvi ndaá yā nanaáⁿ ndúútī chi Chiidá chi dichó'o yā 'úú nguée

nndéε yā 'iiⁿyāⁿ. 'Úú nadan'duuchí 'yā nguuvi
 chí 'cuiīnū iⁿ'yeēndī. ⁴⁵ Canéé nguūⁿ na libro yeⁿ'ē
 Ndyuūs naachi ngaⁿ'a profetas 'tíicā: Dendyuūs
 ca'cueeⁿ yā nducyaaca yā. Nducyaaca 'iiⁿyāⁿ chí
 ch'iindiveéⁿ yā yeⁿ'ē Chiidá ní 'āā cueéⁿ yā yeⁿ'ē
 Chiidá, cuchíi yā nanááⁿ 'úú.

⁴⁶ Mar 'áámá 'iiⁿyāⁿ 'āā n'diichí yā Chiidá,
 dámaaⁿ Cristo chí yeⁿ'e Dendyuūs ti Daiyá Ndyuūs.
 'Iiⁿyāⁿ 'cūū dámaāⁿ n'diichí yā Chiidá. ⁴⁷ Cuaacu
 níⁿ'nyúⁿ, cuāācū niiⁿ'nyuⁿ ngaⁿ'á ngii ndis'tíi: Du'ū
 chí i'téenu yā 'úú cunduuchí yā cueⁿ'e daāⁿmaⁿ.
⁴⁸ 'Úú tan'dúúicā pan chí canduuchi, 'tíicā 'úú.
⁴⁹ Chiidá nī che'é yā pan maná na yáⁿ'āa naachi
 nguéé 'iiⁿyāⁿ ní ch'iī yā. ⁵⁰ Chūū chí pan chí
 cuch'ééⁿ na va'ai cheεti nguuvi caatí 'iiⁿyāⁿ chí
 che'é yā yeⁿ'ē nguéé 'cuūvi yā. ⁵¹ 'Úú tan'dúúicā pan
 chí canduuchi chí cuch'ééⁿ na va'ai cheεti nguuvi.
 Du'u 'iiⁿyāⁿ chí ché'e yā pan 'cūū, cunduuchí yā
 cueⁿ'e daāⁿmaⁿ. Níicú pan miiⁿ chí 'úú caⁿ'á ní
 yuūtē yeⁿ'é maáⁿ. Chuū chí ca'á cáávā vida yeⁿ'é
 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'e iⁿ'yeēndí 'cūū.

⁵² Tuu'mi ní 'iiⁿyāⁿ Israel ch'εεcu cheendí sá
 nguaaⁿ maāⁿ sa: ¿Táácā cuuvi téε sá cuerpo yeⁿ'ē
 sa chí che'é 'nū?

⁵³ Tuu'mí ngaⁿ'a Jesús ngii yā saⁿ'ā: Cuaacu
 níⁿ'nyúⁿ, cuāācū niiⁿ'nyuⁿ ngaⁿ'á ngii ndis'tíi:
 Nduuti chí nguéé che'e nī cuerpo yeⁿ'e Saⁿ'ā chí
 Daiya Dendyuūs ní nduuti chí nguéé cu'ú nī yuuúⁿ
 yeⁿ'ē sa, nguεε cūnee vida cueⁿ'e daāⁿmaⁿ ndúúcu
 nī. ⁵⁴ Du'u chí che'e cuerpo yeⁿ'é nī cu'u yuuúⁿ
 yeⁿ'é, cunéé vida cueⁿ'e daāⁿmaⁿ ndúúicū. Níicú
 'úú nadicueéⁿ 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ nguuvi chí 'cuiīnū

in'yee^{ndi}. ⁵⁵ Caati cuerpo ye^{n'é}, cuaacu ní^{nnyún} yuūtē chi che'e yā. Ní yuuúⁿ ye^{n'é}, cuaacu ní^{nnyún} chi yuuúⁿ chi cu'u yā. ⁵⁶ Du'u chí che'e cuerpo ye^{n'é} ní cu'ú yuuúⁿ ye^{n'é} cunee yā nduucú, ní 'úú cuneé ndúúcu yā. ⁵⁷ Tan'dúúcā chi Chiidá canduuchí yā ní dichó'o yā 'úú, ní 'úú canduuchí cáávā 'i^{n'yān} miⁿ. 'Tiicá ntúūⁿ 'i^{n'yān} chi che'e yā 'úú, 'i^{n'yān} miⁿ ní cunduuchi ntúúⁿ yā cáávā 'úú. ⁵⁸ Chuū pan chi cuch'eéⁿ ye^{n'ē} na va'ai cheeti nguuví. Nguéé tan'dúúcā pan maná chi che'ē chiidá nī miⁿ tiempo chi 'āā chó'ōo ní ch'i yā. Du'u chi che'e pan 'cūū cunduuchí yā cue^{n'e} daāⁿmaⁿ.

⁵⁹ Chuū chí ca^{n'a} Jesús na yáacū sinagoga taachi cue^{n'é} yā na yāāⁿ Capernaum.

Nduudu ye^{n'e} vida cue^{n'e} daāⁿmaⁿ

⁶⁰ Tuu'mi n'deee n'dái discípulos ye^{n'é} yā taachi ch'iindiveéⁿ yā chuū ní ca^{n'a} yā: Cheechí 'téé nduudu 'cūū. ¿Du'ū rá 'caandiveeⁿ rá?

⁶¹ Taachí déénú maāⁿ Jesús chi discípulos ye^{n'é} yā indeē sa nguááⁿ maāⁿ sa ye^{n'e} chúū tuu'mi ní nga^{n'a} yā ngii yā sa^{n'a} s'een: ¿'Áá chuū chi nguē ineeⁿ nūuⁿ ndís'tiī? ⁶² ¿De'ē ca diíⁿ ndis'tiī, taachí n'diichí nī Sa^{n'a} chí Daiya Dendyuūs chí ch'ee sa na va'ai cheeti nguuví naachí canéé sa vmnááⁿ vmnaaⁿ? ⁶³ Espíritu chuū chí nga'a vida ye^{n'é} 'i^{n'yān} ní 'i^{n'yān} canéé ndúúcu espíritu ye^{n'é} yā. Yuūtē miⁿ nguéé de'ē vee idiíⁿ. Nduudu chi nga^{n'a} ngii ndis'tiī, ní ye^{n'ē} espíritu ní ca'a vida 'i^{n'yān}.

⁶⁴ Véé n'duuví ndís'tiī chi nguéé i'téénú nī. Caati Jesús ndíí cuaaⁿ vmnaaⁿ 'āā deenú yā du'ū 'i^{n'yān} s'een chi nguéé cu'téenu yā, níícú du'ū 'i^{n'yān} chí diíⁿ yā entregar 'i^{n'yān}. ⁶⁵ Ní Jesús nga^{n'a} yā: Cáávā

chuū chi ngaⁿ 'á ngii ndís'tiī, caati mar 'áámá 'iiⁿ yāⁿ nguéeⁿ cuchiī yā nanaáⁿ ndúúti chi nguéeⁿ cáávā chi Dendyúūs 'cuúⁿ yā 'iiⁿ yāⁿ. ⁶⁶ Ndiī tuu'mi, neené 'yaaⁿ discípulos yeⁿ 'é yā ndaacadáámí sá ní 'āā ntéeⁿ cachiica sa ndúúcū Jesús. ⁶⁷ Tuu'mí ní ngaⁿ 'a Jesús ngii yā saⁿ 'ā chi ndiichúúví: ¿'Áá neⁿ 'é nī ntuūⁿ ndís'tiī ndaacadáámí nī yeⁿ 'é?

⁶⁸ Tuu'mi ní nan'guεεcútaⁿ 'ā Simón Pedro: Señor, ¿du'u chí caⁿ 'ā ndúúcu 'nū? N'diī ní canée nī ndúúcū nduudu yeⁿ 'ē vida cuen'e daāⁿ maⁿ. ⁶⁹ Nús'uu i'téenu 'nū ní deenú 'nū chí n'diī chí Cristo, Daiya Dendyúūs chí canduuchi cuen'e daāⁿ maⁿ.

⁷⁰ Ní Jesús nan'guεεcútaⁿ 'á yā: ¿'Áá nguéeⁿ 'úú chí ndεεvέ ndís'tiī ndiichúúví nī? Ní 'áámá chéeⁿ ndís'tiī nī yááⁿ n'guiinūⁿ.

⁷¹ Ní ngaⁿ 'a yā yeⁿ 'e Judas Iscariote, daiya Simón caati sáⁿ 'a 'cūū chí canee chí diiⁿ sa entregar 'iiⁿ yāⁿ. Saⁿ 'ā miiⁿ 'áámá sá yeⁿ 'ē naachi ndiichúúví sá.

7

'Diinū Jesús nguée i'teenú yā

¹ Cho'ōo tanducuéⁿ 'ē chuū, Jesús cachiicá yā na yáⁿ 'āa Galilea. Nguéeⁿ neⁿ 'é yā cuchiicá yā na yáⁿ 'āa Judea caati saⁿ 'ā Israel s'eeⁿ canée ngiiⁿ sa chí 'caaⁿ 'núⁿ sa Jesús. ² Ní 'āā chinee niiⁿ nuúⁿ nguuví 'viicu yeⁿ 'ē va'āī chí 'neeⁿ n'daí yā arco yeⁿ 'ē testamento yeⁿ 'ē 'iiⁿ yāⁿ Israel s'eeⁿ. ³ Tuu'mí ní ngaⁿ 'a 'díínu yā ngii yā 'iiⁿ yāⁿ: Nan'dáa di 'múúⁿ ní cuen'e di na yáⁿ 'āa Judea caati discípulos yeⁿ 'ē di cuuví snaaⁿ yā dendu'ū ntiiⁿ nyuⁿ chí idiiⁿ di. ⁴ Caati ndii 'áámá 'iiⁿ yāⁿ nguéeⁿ diiⁿ yā 'áámá chí canúúⁿ n'de'ei.

Níicú maán yā ní nen'é yā chi 'ii'yān n'diichí yā 'yā. Ndúúti chí dii chí dii di cosa chí 'tíicā tuu'mi ní 'cuu'mi di maān di nanáán 'ii'yān yen'e in'yee'ndí 'cūū.

⁵ Ní mar 'áámá 'díinu yā nguée chi'teenú yā 'ii'yān. ⁶ Tuu'mi nga'a Jesús ngii yā sa'nā: 'Aa ntée véé chí 'aacu hora yen'é, caati tiempo yen'é ní 'āā canée. ⁷ 'Ii'yān yen'e in'yé'ndí cuuvi n'diichí yā ndis'tiī. Nguée cuuvi n'diichí yā 'úú caati 'úú ní nga'nā cuaacú chεε chí nguée n'daacā idiīn 'ii'yān yen'e in'yé'ndí 'cūū. ⁸ Ndís'tiī ca'nā ní 'viicú 'cūū. 'Úú ní nguεε ca'nā maa'nguuví, caati 'āā cuée cunuūn ca'a hora yen'é.

⁹ Taachi ch'iinu ca'nā yā chii yā nduudú 'cūū 'díinu yā, tuu'mi Jesús canée ca yā yá'nā Galilea.

Jesús cuen'e yā 'viicu yen'e va'āi chí 'nee n'dái yā arco yen'e testamento

¹⁰ Taachi cuen'é sa'nā 'díinu yā 'viicu, 'tiicá ntúūn mii ní cuen'é Jesús cuayiivi. Nguée ch'i'í yā chí Jesús mii. Che'n'e n'de'ei núūn yā. ¹¹ Tuu'mi ní sa'nā Israel s'een ní in'nuun sa 'ii'yān na 'viicu mii. Ní nga'nā sa: ¿Tíí cánée 'ii'yān mii?

¹² 'Ii'yān yāān mii neené n'deēe nga'nā yā yen'é yā. N'duuví yā nga'nā yā: 'Ii'yān mii n'dai taavi yā. Ta n'duuví yā nga'nā yā: Nguée, caati nginnche'ei yā 'ii'yān.

¹³ Mar 'áámá sa'nā chí che'n'e sa 'viicu nguée ca'nā sa yen'é yā ti 'va'a sa 'ii'yān Israel.

¹⁴ Chí ma'nā 'viicu, tuu'mi ní Jesús cuchεε yā chεeti yáacū templo ní chí'cueen yā. ¹⁵ Níicú sa'nā Israel nge'n'e yiinu sa ní nga'nā sa: ¿Táácā déenu sán'a 'cūū letras caati sán'a 'cūū nguεε 'née sa?

16 N'guεεcútaⁿ'a Jesús ní caⁿ'a yā: Chiiⁿ chí ngi'cueéⁿ chi deenú ní nguéeⁿ yeⁿ'é, ti yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chí dichó'o yā 'úú. 17 Ndúuti chí 'iiⁿ'yāⁿ neⁿ'é yā dííⁿ yā voluntad yeⁿ'é Dendyuūs, tuu'mí ní deenú yā chí ngi'cueéⁿ nduuti chí yeⁿ'é Dendyuūs o nduuti chí 'úú ngaⁿ'á yeⁿ'ē maáⁿ. 18 'Iiⁿ'yāⁿ chí ngaⁿ'a yā yeⁿ'ē maáⁿ yā in'nuúⁿ yā poder yeⁿ'ē maáⁿ yā. Naati 'iiⁿ'yāⁿ chí in'nuúⁿ yā poder yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chí dichó'o yā 'yā, 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ ní cuaacú yā. Ní nguéeⁿ chí nguéeⁿ cuaacu nduucú yā.

19 ¿'Áá nguéeⁿ ca'a Moisés ndís'tiī yeⁿ'ē ley? Ní mar áamá ndís'tiī nguéeⁿ idiíⁿ nī chí ngaⁿ'a ley miiⁿ. ¿Dε'ē cáávā chí neⁿ'e 'caaⁿ'nuⁿ ndís'tiī 'úú?

20 N'guεεcutáⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ ní caⁿ'a yā Jesús: Yááⁿn'guiinūⁿ canéeⁿ ndúúcū di. ¿Du'ū idiíⁿ núúⁿ yiinu chí neⁿ'é 'caaⁿ'nūⁿ dii?

21 Jesús ní n'guεεcutáⁿ'a yā ní ngaⁿ'a yā ngii yā 'iiⁿ'yāⁿ: Dííⁿ 'áamá ntiiⁿ'nyuⁿ ní nducyaaca ndís'tiī ngeⁿ'e yiinu nī. 22 Cuaacu chí Moisés miiⁿ tee sa ley yeⁿ'e circuncisión ndís'tiī. (Nguéeⁿ chííⁿ yeⁿ'ē Moisés miiⁿ chí yeⁿ'ē chiidá nī.) Ní sábado chí nguuví chí 'iiⁿ'yāⁿ Israel ntaaví'tuunúúⁿ yā, ndís'tiī idiíⁿ nī circuncidar saⁿ'ā 'lííⁿ. 23 Ndúúti chí cuaáⁿ nī chí dííⁿ yā circuncidar saⁿ'ā 'lííⁿ nguuví sábado caati ley yeⁿ'ē Moisés canéeⁿ chí dííⁿ nī cumplir, ¿dε'ē induuvi táaⁿ nī nduucú caati sábado idiíⁿ chí nduūvā n'dáacā yeⁿ'e 'áamá saⁿ'ā? 24 Nguéeⁿ dííⁿ nī juzgar tan'dúúcā chí nadacadííⁿuuⁿ nī naati dííⁿ nī juzgar chí cuaacu ndúúcū chí n'daí miiⁿ.

¿'Áá saⁿ'ā miiⁿ chí Cristo?

25 Tuu'mí ngaⁿ'a n'duuví 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yáāⁿ Jerusalén: ¿'Áá nguéeⁿ 'iiⁿ'yāⁿ 'cúū chí neⁿ'e 'caaⁿ'núⁿ

yā? ²⁶ N'diichí nī. Jesús nguée 'va'á yā nga'a yā nanááⁿ nducyáácá 'ií'yāⁿ. Ní nguée du'ū vεε 'ií'yāⁿ nga'a yā ngii yā 'yā. ¿'Áá cuaacu ní'nyúⁿ chí 'ií'yāⁿ n'gεεε chí nga'ā ntii'nyúⁿ yā ní déénú yā chí 'ií'yāⁿ 'cūū chí cuaacu ní'nyúⁿ chí Cristo? ²⁷ 'Ií'yāⁿ 'cūū deenu yú tíí ndiicá yā naati taachi ndiicá Cristo miíⁿ, mar 'áámá 'ií'yāⁿ nguεε deenú yā tíí ndiicá yā.

²⁸ Tuu'mi ní nga'a yuudu Jesús taachí chí'cueen yā na yáacu templo ní nga'a yā: Ndís'tiī, ní 'āā n'diichí nī 'úú. Ní 'āā deenú nī tíí yāāⁿ ye'n'é. Níicú 'úú ní nguée cuchíí ye'n'é maánⁿ, naati 'ií'yāⁿ chí dichó'o yā 'úú ní cuaacú yā. Ndís'tiī nguée n'diichí nī 'ií'yāⁿ miíⁿ. ²⁹ Naati 'úú ní n'diichí 'ií'yāⁿ miíⁿ caati 'úú ndiicá ye'n'é yā, ní 'ií'yāⁿ miíⁿ dichó'o yā 'úú.

³⁰ Tuu'mi ní idiiⁿ núuⁿ yiinu 'ií'yāⁿ chí cuta'á yā Jesús naati mar 'áámá 'ií'yāⁿ nguée che'e ta'á yā Jesús, caati 'āā cuée ndaa hora ye'n'é yā.

³¹ Níicú 'yaaⁿ n'dái 'ií'yāⁿ ye'n'e 'ií'yāⁿ chí snēē miíⁿ chí'téenu yā Jesús. Ní nga'a yā ngii yā 'ií'yāⁿ s'een: Taachi ndaa Cristo miíⁿ, ¿'áá nguée cuuvi diíⁿ yā más cā señales chí diíⁿ sá'a 'cūū?

Sa'n'ā fariseos dicho'ó yā policías chí sta'á yā Jesús

³² Tuu'mi ní sa'n'ā fariseos ch'iindiveeⁿ sa ye'n'e 'ií'yāⁿ chí neenē n'deee nga'a yā 'túúcā ye'n'é Jesús miíⁿ. Chiiduú n'gεεé ndúúcū sa'n'ā fariseos dicho'ó yā policías chí cuta'a sa Jesús. ³³ Tuu'mi ní Jesús nga'a yā ngii yā sa'n'ā s'een: 'Āā ntεε 'náán cuneé ndúúcū ndis'tiī ní na'n'á n'diichí 'ií'yāⁿ chí dichó'o yā 'úú. ³⁴ In'nuúⁿ nī 'úú ní 'āā ntéé ndaacá nī 'úú. Ní naachi 'úú caneé, ndís'tiī ní nguée cuuvi ndaa nī.

³⁵ Tuu'mi ní nga'n'a 'iɪn'yān Israel nguaan maán yā: ¿Tíí cán'ā 'iɪn'yān 'cūū chi nguée nindaaca yú 'iɪn'yān? ¿'Áá ca'n'á yā n'diichi 'iɪn'yān Israel chi cue'n'é yā 'muun cue'n'é yā mii'nyā nguaan 'iɪn'yān chi nguεε ye'n'e ndaata Israel ní ca'cueén yā 'iɪn'yān mii'n? ³⁶ ¿De'ē chi ntúūn nga'n'ā Jesús: In'nuún nī 'úú ní nguée nindaāca nī 'úú; ní naachi 'úú caneé, nguée cuuvi cundaā ndís'tií?

Yíícú ye'n'e nuū'nīn chi canduuchi

³⁷ Ngúúví chí ch'iīnū 'viicu ch'εεε mii'n, Jesús cheendii yā ca'n'ā diitú yā: Du'u chí yaaca chi nanaán ní 'úú ca'á chi cu'u yā. ³⁸ Du'ū chí i'teenu 'uú, véé vida ye'n'é yā. Ní vida canée tan'dúúcā 'áámá yíícú nuū'nīn chí ca'a vida cue'n'e daā'man 'iɪn'yān mii'n. Chuū canee nguūn na libro ye'n'e Dendyuūs.

³⁹ Ní chuū nga'n'á yā ye'n'ē Espíritu N'dai ye'n'e Ndyuūs. 'Iɪn'yān chí cu'téenu yā Jesús canée chí cuta'á yā Espíritu N'dai ye'n'e Ndyuūs. Ní Dendyuūs nguée ca'a yā Espíritu N'dai ye'n'e yā ti Jesús mii'n ní 'āā cuée che'n'é yā na va'ai chεeti nguuvi.

Vée división nguaan 'iɪn'yān

⁴⁰ Tuu'mí ní neené 'yaan 'iɪn'yān taachí ch'iindiveén yā chuū nga'n'a yā: Cuaacu ní'nyún 'iɪn'yān 'cūū chí profeta.

⁴¹ Ta n'duuví yā nga'n'a yā: 'Iɪn'yān 'cūū chí Cristo. Naati n'duuví yā nga'n'a yā: ¿'Áá ye'n'ē yán'āa Galilea chí canée chí ndaa Cristo? ⁴² ¿'Áá nguée nga'n'ā naachi canée nguūn na libro ye'n'e Ndyuūs chí Cristo ní cuchíí yā ye'n'ē ndaata ye'n'ē rey David, ní ye'n'e yāān 'líín Belén, yāān chí chiica David mii'n?

43 Tuu'mí neene vεε división nguaaⁿ 'iiⁿyāⁿ cucáávā Jesús miiⁿ. 44 N'duuví 'iiⁿyāⁿ neⁿe yā cuta'á yā Jesús naati mar 'áámá saⁿā miiⁿ nguéeⁿ tuu'vi sa 'iiⁿyāⁿ.

Mar 'áámá saⁿā ndii tiīⁿ nguéeⁿ i'téenu sa Jesús miiⁿ

45 Policías ndaa sa nanááⁿ chiiduú n'geeté ndúúcū saⁿa fariseos. Ní 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ní ngaⁿa yā ngii yā policías: ¿De'ē cuuvi chi nguéeⁿ candéé nī saⁿā?

46 Policías n'guεεcutáⁿa yā 'iiⁿyāⁿ: Mar 'áámá saⁿā nguéeⁿ ngaⁿa sa tan'dúúcā chi ngaⁿā 'iiⁿyāⁿ 'cū.

47 Tuu'mí saⁿā fariseos n'guεεcutaⁿa sa policías: ¿'Áá nginnche'éi yā ntúūⁿ ndis'ti? 48 ¿'Áá i'teenu n'duuví 'iiⁿyāⁿ chi caⁿā ntiinyun yā o saⁿā fariseos nduudu Jesús miiⁿ? 49 'Iiⁿyāⁿ chí nguéeⁿ déenu yā chi cánée nguūⁿ na ley, 'āā condenado 'iiⁿyāⁿ.

50 Sáⁿā miiⁿ nguuví Nicodemo chi 'āā ndaa nanááⁿ Jesús n'gaaⁿ, saⁿā miiⁿ canée sa ndúúcu yā. Tuu'mí ngaⁿa Nicodemo ngii sa 'iiⁿyāⁿ: 51 ¿'Áá ley yeⁿe yú cuuvi caaⁿmaⁿ nuuⁿndi yeⁿe 'iiⁿyāⁿ, ndúúti chi nguéeⁿ n'diichi di 'iiⁿyāⁿ, ní 'caandiveeⁿ dí yeⁿe 'iiⁿyāⁿ ní túúmícadíínuuⁿ di chi dííⁿ yā?

52 Nan'guεεcutáⁿa yā ní ngaⁿa yā ngii yā saⁿā: ¿'Áá 'iiⁿyāⁿ yeⁿe yáⁿā Galilea ntúūⁿ dii? In'núún dí nícu n'diichi di chi cánée nguūⁿ na libro yeⁿe Ndyuūs caati yeⁿe yáⁿā Galilea mar 'áámá vmnéⁿēe nguéeⁿ can'dáā 'áámá profeta.

53 Ní cunaⁿa nducyaacá yā na vaacu yā.

8

'Áámá n'daataá chí cueⁿe tá ndúúcū saⁿā

¹ Jesús miiⁿ ní cueⁿe yā cuééti chí nguuví Olivos.

² Tyaaⁿ tyaaⁿ chí δεεεε táámá nguuví ndáa ntúuⁿ yā yaācū templo. Nuun^máaⁿ yāāⁿ 'iiⁿyāⁿ ndaá yā nanáaⁿ yā. Ch'iindí yā ní ca'cueéⁿ yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ.

³ Tuu'mi ní ndaā n'duuví saⁿā chí ngi'cueeⁿ ley ndúúcū n'duuví saⁿā fariseos. N'déε sa nanáaⁿ Jesús 'áámá n'daataá chí cyaadu tá ndúúcū 'aama saⁿā chí 'āā 'niinivaacu. Níicú chí canee sa chí nuuⁿ sa táⁿā náávtaⁿā yeⁿ'ē 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ. ⁴ Ngaⁿa saⁿā s'eeⁿ: Maestro, n'daataá 'cūū ní tunée 'nū táⁿā ndúúcū táámá saⁿā. ⁵ Naachi cánée nguⁿ ley yeⁿ'ē Moisés miiⁿ ní ngaⁿā chí cuíituú 'nū n'daataá chí 'tíicā. N'dīi túú'mi, ¿de'ē ngaⁿa n'dií?

⁶ Chuū ngaⁿā saⁿā s'eeⁿ chí neⁿe sá n'diichi sa táácā diiⁿ Jesús 'iicu tun'dáa nuuⁿndi sa yeⁿ'é yā. Jesús ní can'dií yā ní dingúuⁿ yā ná yáⁿāa miiⁿ ndúúcū nduutita'á yā. Diíⁿ yā tan'dúúcā chí nguée ch'iindiveéⁿ yā yeⁿ'ē 'iiⁿyāⁿ miiⁿ. ⁷ Taachí nitiingu-unéeⁿ ntuūⁿ sán'ā 'iiⁿyāⁿ, tuu'mí nanguaacundii yā ni ngaⁿa yā ngii yā: Du'ū ndís'tií chí nguée nuuⁿndi yeⁿ'é nī, cuta'á nī vmnáaⁿ vmnaaⁿ 'áámá túūu ní ca'á nī táⁿā.

⁸ Can'dií ntuuⁿ yā ní dingúūⁿ ntúuⁿ yā ná yáⁿāa.

⁹ 'Iiⁿyāⁿ chí ch'iindiveéⁿ yā chuu tuumicádíinuⁿ yā chí vée nuuⁿndi yeⁿ'é yā. Ní ca'áámá ca'áámá inan'daá yā, 'iiⁿyāⁿ ndiicúū 'āā ndií ná ch'iinuu maaⁿ. Nan'daā nducyáácá yā. Ní 'aa dámaāⁿ Jesús canee yā ndúúcū táⁿā chí cánée naavtaⁿā.

¹⁰ Nacueeⁿ Jesús ní n'diichí yā 'āā ntée du'ū vεε ti 'āā dámaāⁿ n'daataá miiⁿ. Ní ngaⁿa yā ngii yā táⁿā: Dií n'daataá, ¿tií cánée 'iiⁿyāⁿ chí tun'dáa nuuⁿndi

yā yen'e di? ¿'Áá ndii 'áámá 'ii'yān nguεε nga'n'a yā nuu'ndi yen'e di?

¹¹ N'daata miiⁿ ní nga'n'ā tá: Señor, mar 'áámá 'ii'yān. Tuu'mi ní Jesús nga'n'á yā ngii yā tán'ā: 'Úú nguée caa'n'mán nuu'ndi yen'e di. Cuna'n'ā di ní 'āā ntée diiⁿ nuu'ndi di.

Jesús chí dεεve ín'yeēndi

¹² Cuayivi Jesús ní nga'n'ā ntúuⁿ yā ngii yā 'ii'yān: 'Úú tan'dúúcā dεεve yen'e ín'yeēndi 'cūū, 'tíicā 'úú. Du'u chí can'daā 'úú nguée ca'n'a yā na maaín' caati cunée yā ndúúcū chí dεεve yen'e vida.

¹³ Tuu'mi ní nga'n'ā sa'n'ā fariseos ngii sa Jesús: Dii ní yen'e maaⁿ di nduudu cuaacu chí nga'n'ā di. Nduudu chí nga'n'ā di nguée nduudu cuaacu.

¹⁴ Nan'guεεcúta'n'ā Jesús nga'n'a yā ngii yā sa'n'ā: 'Úú ní nga'n'á nduudu cuaacu yen'é maán. Nduudu chí nga'n'á ní nduudu cuaacu miiⁿ. Deenú tíi ndiicá ní tíi ca'n'á. Naati ndís'tiī nguée déénu nī tíi ndiicá ní nguée déénú nī tíi ca'n'á. ¹⁵ Ndís'tiī ní nga'n'a nī nuu'ndi yen'e 'ii'yān dacaā 'ii'yān. Naati 'úú nguée nga'n'á nuu'ndi yen'e mar 'áámá 'ii'yān. ¹⁶ Ndúúti chí 'úú nga'n'á nuu'ndi yen'e 'ii'yān, nduudu yen'é ní nduudu cuaacu chii, caati 'úú ní nguεε damaāán ti 'úú ní ndúúcū Chiidá chí dichó'o yā 'úú. ¹⁷ Caati naachi canée nguūⁿ na ley yen'é nī naachi nga'n'ā na 'uuvi 'ii'yān, chii chí nduudu cuaacu. ¹⁸ 'Úú chí nga'n'á nduudu cuaacu yen'é māaⁿ. Ní Chiidá chí dichó'o yā 'úú nga'n'á yā nduudu cuaacu yen'é.

¹⁹ Tuu'mi nga'n'ā sán'ā s'eeⁿ ngii sa Jesús: ¿Tíi canée Chiida di? Nan'guεεcúta'n'ā Jesús: Nduuti chí nguée 'āā n'diichi nī 'úú, ndíí nguée ndúú 'āā

n'diichi nī Chiidá. Ndúúti chi 'āā n'diichi nī 'úú, 'tiicá ntúūⁿ 'āā n'diichi nī Chiidá.

²⁰ Ndúúdu 'cūū ngaⁿā Jesús taachi canée yā naachi snúūⁿ cajas yeⁿe ofrendas. Tuu'mi ní taachí ngi'cueéⁿ yā chεeti yáácū templo mar 'áámá 'iⁿyāⁿ inátuuⁿvi yā Jesús caati 'āā 'cuéé cunuūⁿ ca'a hora yeⁿé yā.

Naachi 'úú caⁿá ndís'tiī ní nguée cuuvi ndaa nī

²¹ Jesús ngaⁿa ntúūⁿ yā ngii yā saⁿā: 'Úú ní caⁿá ní ndís'tiī in'nuúⁿ nī 'úú. Ná nuuⁿndi yeⁿé nī 'cūūvi nī. Naachi 'úú caⁿá ndís'tiī ní nguée cuuvi ndaa nī.

²² Tuu'mi saⁿā Israel s'eeⁿ ngaⁿa sa: ¿'Áá 'caaⁿnuⁿ maán yā 'iⁿyāⁿ caati ngaⁿa yā: Naachi 'úú caⁿá, ndís'tiī nguée cuuvi ndaa nī?

²³ Tuu'mi ní Jesús ngaⁿa yā ngii yā saⁿā: Ndís'tiī ní yeⁿé cuaaⁿ ndiiyā ndís'tiī niicu 'úú ní yeⁿé cuaaⁿ 'niⁿnuⁿ 'úú. Ndís'tiī ní yeⁿe in'yeeⁿdí 'cūū ndís'tiī naati 'úú ní nguée yeⁿé in'yeeⁿdí 'cūū 'úú. ²⁴ Caavā chūū chi ngaⁿá ngii ndís'tiī chi 'cuūvi nī na nuuⁿndi yeⁿe nī. Ndúúti chi nguée cu'téenu nī chi 'úú chi Cristo miiⁿ tuu'mi ní na nuuⁿndi yeⁿé nī ní 'cuūvi nī.

²⁵ Ni ngaⁿa sa ngii sa 'iⁿyāⁿ: ¿Díí du'ū dii? Tuu'mi ní Jesús ngaⁿa yā ngii yā saⁿā: Tan'dúúcā nūūⁿ chí ngaⁿá ndii cuaaⁿ vmnaaⁿ, 'tíicā 'úú.

²⁶ Néené n'deēe dendú'ū chi canée chí caāⁿmán ndúúcū ndis'tiī ní diiⁿ juzgar ndis'tiī. 'Iiⁿyāⁿ chí dichó'o yā 'úú, 'iⁿyāⁿ miiⁿ chí cuaacu yā. Chíⁿ chí n'giindiveéⁿ yeⁿe yā, chiiⁿ ngaⁿá na in'yeeⁿdí 'cūū.

²⁷ 'Iiⁿyāⁿ s'eeⁿ nguée tuumicadíínuuⁿ yā chí 'iⁿyāⁿ miiⁿ ní ngaⁿá yā yeⁿé Chiidá yā. ²⁸ Tuu'mi ngaⁿā Jesús ngii yā saⁿā: Taachí nadacuéeⁿ nī Saⁿā

chi Daiya Dendyuūs, tuu'mi ní cuuvi déenu nī chi 'úú. Nguéé du'ū vεε chi diín chi ye'nē maán naati Chiidá chi'cueé yā 'úú. Ní chíín chí nga'ná. ²⁹ Ní 'iín'yān chi dichó'o yā 'úú canée yā nduucú. Chiidá ní nguéé chi'neen yā 'úú dámaán. Naati 'úú ní diín tanducuén'ē chi ne'nē yā.

³⁰ Taachí nga'ná Jesús chuū néené 'yaa'n 'iín'yān chi'téenu yā ye'nē yā.

Nduūdū Cuaacu chi nangua'n'ai 'iín'yān

³¹ Tuu'mi nga'nā Jesús ngii yā sa'nā Israel sen'e chi i'téenu sa 'yā: Ndúúti chi ndís'tiī cunée nī ndúúcū nduudu ye'nē tuu'mi ní cuaacu chí ndis'tiī discípulos ye'nē. ³² Ní n'diichí nī nduudu cuaacu. Ní caavā nduudu cuaacú mii'n ndís'tiī nanguá'n'ai nī.

³³ Nan'guεεcuta'nā sa'nā ye'nē yā: Nús'uu ní ndaata ye'nē Abraham. Níicú mar 'áamá 'iín'yān nguéé dichii'vε 'nū. ¿Táácā chí nga'n'a di chi ndís'tiī ní canee chí nanguá'n'ai nī?

³⁴ Jesús ní nan'guεεcutá'n'a yā ye'nē sa: Cuaacu níín'nyún, cuāācū nii'nyun nga'ná ngii ndís'tiī chi nducyáácá 'iín'yān chi diín yā nuu'ndi, 'iín'yān s'tiī dichíí'vε yā ye'nē nuu'ndi. ³⁵ 'Iín'yān chi diín man-dado ye'nē 'iiví yā nguéé 'áamá ineén yā ndúúcū familia ye'nē 'iiví yā naati daiya 'iiví mii'n ní 'áamá cuneén yā. ³⁶ Ndúúti chi Daiyá yā nadinguá'n'ai yā, cuaacu níín'nyún chí ndís'tiī ní níngua'n'ai nī.

³⁷ 'Úú deenú chi ndís'tiī chi ndaata ye'nē Abraham. Naati dinúún yiinu nī chí ne'nē 'caa'n'nún nī 'úú, caati nduudu ye'nē nguéé ngii neé ndúúcū ndis'tiī.

³⁸ Chii'n chi n'diichí ndúúcū Chiidá, chii'n chi 'úú nga'ná. Ndís'tiī ní diín nī chi n'diichí nī chiidá nī.

Ndís'tiī ye'n'ē yáá'n'guiinūu'n chi chiidá nī

39 'Ii'n'yān s'een nan'guεεcután'a yā ye'n'é yā ní nga'n'á yā: Chiidá 'nū Abraham. Nga'n'a Jesús ngii yā sa'n'ā: Nduuti chi daiya Abraham ndís'tiī tuu'mi ní ntii'nyu'n ye'n'ē sa idíi'n nī.

40 Naati maa'n ní idinúu'n yiinu nī chi 'caa'n'nu'n nī 'úú, caati 'úú sa'n'ā chi nga'n'a nduudu cuaacu chi ch'iindiveén' ye'n'ē Dendyuūs. Abraham nguée dii'n sa chuū. 41 Ndís'tiī ní dii'n nī ntii'nyu'n ye'n'e chiidá nī. Tuu'mi ní nga'n'a sa ngii sa Jesús: Nús'uū nguée ch'iindiyáa'n 'nū ye'n'ē daiya sa sa'n'ā cyúúni. Canée 'áámá chiidá 'nū chi Dendyuūs mii'n.

42 Tuu'mi ní nga'n'a Jesús ngii yā sa'n'ā s'een: Ndúúti chi chiidá nī chi Dendyuūs mii'n cuaacu níi'nyu'n chi dinén'e nī 'úú, caati 'úú ní ye'n'é Dendyuūs chiicá ní ndaá. Ní nguée ndaá ye'n'é maán ti Ndyuūs maán yā dichó'o yā 'úú. 43 ¿De'e cuuvi chi nguεε n'gúu'n nī nduudu ye'n'é? Ti nguεε n'giindiveén' nī nduudu ye'n'é. 44 Ndís'tiī ní yáá'n'guiinūu'n chiidá nī. Ndís'tiī ní ne'n'é nī dii'n nī tanducuén'ē chi ne'n'ē chiida nī. Yáá'n'guiinūu'n chí n'gii'n'nū'n 'āā canée núu'n yā ndíi naachi nga'ā. Nguée 'áámá canée yā na nduudu cuaacu ti nguée nduudu cuaacu nduucú yā. Taachí yáá'n'guiinūu'n nga'n'ā sa nduudu yaadi ye'n'ē maa'n sa nga'n'a sa ti sa'n'ā ye'n'ē nduudu yaadi ní chiida nduudu yaadi sá'n'ā. 45 Naati 'úú ní nga'n'á nduudu cuaacu ní nguée i'téenu nī ye'n'é. 46 ¿Du'ú ye'n'ē ndís'tiī nga'n'a chi idií'n nuu'ndi? Ní nduuti chi 'úú ní nga'n'á nduudu cuaacu, ¿de'ē chi nguée i'téenu nī 'úú? 47 Du'u chí ye'n'ē Dendyuūs mii'n nduudu ye'n'ē Dendyuūs n'giindiveén' yā. Chii'n chí ndís'tiī

ní nguée n'giindiveén nī ti nguée ye'né Dendyuūs ndís'tiī.

Jesús canée yā vmnááⁿ vmnaaⁿ chi in'yeēⁿdī

⁴⁸ Tuu'mi ní nan'guεεcútaⁿā sa'n'a Israel s'eeⁿ ní ngaⁿ'a sa ngii sa Jesús: ¿'Áá nguée cuaacu ngaⁿ'ā nús'uū chi samaritano dii, ní cánée dí ndúúcū yááⁿn'guiinūⁿ?

⁴⁹ Nan'guεεcútaⁿā Jesús: 'Úú nguée cánée ndúúcū yááⁿn'guiinūⁿ. 'Úú diíⁿ honrar Chiidá. Ndís'tiī nguée i'téenu nī 'úú. ⁵⁰ 'Úú ní nguée in'nuún honra ye'né māaⁿ. Vée 'iiⁿyāⁿ chi in'nuún yā honra ye'né ní diíⁿ yā juzgar 'iiⁿyāⁿ. ⁵¹ Cuaacu níⁿnyúⁿ, cuācū niiⁿnyuⁿ ngaⁿ'á ngii ndís'tiī: Du'u chí n'giindiveēⁿ nduudu ye'né nguée n'diichí yā vaadī n'gii taanduvéeⁿ nguuvī.

⁵² Tuu'mi ní sa'n'a Israel s'eeⁿ ngaⁿ'ā sa ngii sa Jesús: Maaⁿ ní tuumicádíⁿnuuⁿ 'nū ye'né di. Cane di ndúúcū yááⁿn'guiinūⁿ. Abraham miiⁿ ní ch'iī ndúúcū profetas 'iicu díí ní ngaⁿ'ā di: Du'u chí n'giindiveēⁿ nduudu ye'né nguée n'diichíneēⁿ yā vaadī n'gii taanduvéeⁿ nguuvī. ⁵³ ¿'Áá vmnaaⁿ ntuūⁿ ca dii ye'né chiida yú Abraham chi ch'iī yā ní ye'né profetas chí ch'iī yā? ¿Du'ū nadacádiⁿnuuⁿ di chí máāⁿ di?

⁵⁴ Nan'guεεcútaⁿā Jesús: Ndúúti chí 'úú diíⁿ honrar māaⁿ tuu'mi ní honra ye'né ní nguée de'ε vεε. Chiidá míⁿ chí idiíⁿ yā honrar 'úú. Ní ye'né chiidá chí ngaⁿ'ā ndís'tiī chí Dendyuūs ye'né nī. ⁵⁵ Ní nguée 'āā n'diichí nī 'iiⁿyāⁿ naati 'úú 'āā nin'diichí 'iiⁿyāⁿ. Ndúúti chí ngaⁿ'á chí nguée nin'diichí 'iiⁿyāⁿ tan'dúúcā chí yaadi ndís'tiī, 'tíicā ntúúⁿ 'úú. Caati 'āā n'diichí 'iiⁿyāⁿ ní n'giindiveēⁿ nduudu

yeⁿé yā. ⁵⁶ Chiidá nī Abraham yéénú taavi sa chi 'āā n'diichī sa nguuvī yeⁿé. Ní 'āā n'diichī sa. Ní yéénú taavi sa.

⁵⁷ Tuu'mi ní ngaⁿ'a 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ: ¿'Áá 'āā cuéé cuuvi 'uuvī ngεεcu ndiichi nduūyū ní 'āā n'diichi di Abraham?

⁵⁸ Ní ngaⁿ'a Jesús ngī yā saⁿ'a: Cuaacu níⁿ'nyúⁿ, cuāācū niⁿ'nyuⁿ ngaⁿ'á ngī ndís'tiī chi 'úú vmnááⁿ vmnaaⁿ chi Abraham.

⁵⁹ Tuu'mi ní saⁿ'ā s'eeⁿ sta'á sa tuūu chi ca'a sa Jesús, naati Jesús ní canúúⁿ n'de'ei yā ní nan'dáa yā chεeti yāacū templo ní cho'ó yā náavtaⁿ'á yā 'ííⁿ'yāⁿ s'eeⁿ. Ní cunaⁿ'á yā.

9

Jesús ca'á yā vista yeⁿ'e 'áámá sáⁿ'ā chi ngueenááⁿ ndii taachi chi ch'iindiyāⁿ sa

¹ Níícú taachi cho'ōo Jesús ní n'diichí yā 'áámá saⁿ'ā chi ngueēe nduutináaⁿ sa ndíí taachí ch'iindiyáaⁿ sa. ² Níícú discípulos yeⁿé yā ntinguuneeⁿ yā Jesús ní ngaⁿ'a yā ngī yā 'iiⁿ'yāⁿ: N'dii Maestro, ¿du'u dínuūⁿndí? ¿'Áá chiida sa ndúúcū chεεcu sa vεε nuuⁿndi yeⁿé yā? ¿'Áá maaⁿ sa 'tíicā sa chí ngueēe nduutináaⁿ sa taachí ch'iindiyáaⁿ sa?

³ Nan'guεεcútaⁿ'ā Jesús ní nguéé ndúú sáⁿ'a cūū ní nguéé chiida sa ndúúcū chεεcu sa vεε nuuⁿndí yeⁿé yā chi ngueēe nduutináaⁿ sa. 'Tíicā saⁿ'ā ní 'cuuⁿ'mīⁿ chi diiⁿ Déndyuūs mīⁿ nduucú yā. ⁴ Cánée chí dííⁿ ntiⁿ'nyuⁿ chi idiⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chi dicho'ó yā 'úú neⁿ'e chi véé nguuvi. Ndaá chi cuuvi 'da'a taachi mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ ní nguéé dííⁿ yā ntiⁿ'nyuⁿ.

⁵ Nuuma nen'e chí cuneé in'yeēⁿdī 'úú chí cuneé tan'dúúcā deεve yeⁿ'ē in'yeēⁿdī 'úú.

⁶ Taachí níngan'a yā chuū chiidaiⁿ yā na yán'āa níícú in'dái yā inchεεtí ndúúcū nuuⁿniⁿ daíⁿ yā. Níícú s'néeⁿ yā nchεεtí nduutináaⁿ saⁿ'ā ngueenaáaⁿ.

⁷ Ní ngan'a yā: Cúnaⁿ'ā dí. Nááⁿnú dí nduutináaⁿ di na cheendi yíivε yeⁿ'ē Siloé. (Nduudu miiⁿ nen'e caaⁿmaⁿ Dichó'o Yā.) Tuu'mi ní cunaⁿ'ā sa ní naāⁿnu sa ní nguεεcundí sa 'āā inaaⁿ sa. ⁸ Tuu'mi ní 'iiⁿ'yāⁿ na níⁿnúⁿ va'ai yeⁿ'ē sa ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ chí 'āā ndíí vmnaaⁿ n'diichí yā saⁿ'ā chí ngueenaáaⁿ ní ngan'a yā: ¿Áá nguée sáⁿ'a 'cūū n'giindī ngiica limosna?

⁹ N'duuví yā ngan'a yā: Sán'a 'cūū. Ta n'duuví yā ní ngan'a yā: Tan'dúúcā saⁿ'ā miiⁿ, 'tíicā saⁿ'ā. Saⁿ'ā miiⁿ ngan'a sa: 'Úú.

¹⁰ Ngan'a yā ngii yā saⁿ'ā: ¿Taaca nínguaaⁿ nduutináaⁿ di?

¹¹ N'guεεcútaⁿ'ā sa ní ngan'a sa: Saⁿ'ā chí nguuvi Jesús miiⁿ din'dái sa nchεεtí ní chí'neeⁿ sa nduuti-naáⁿ. Ní ngan'a sa ngii sa 'úú: Cueⁿ'e di cheendi yiivε nuūⁿnīⁿ yeⁿ'ē Siloé. Naaⁿnu di nduutináaⁿ di. Níícú cheⁿ'é, ní naāⁿnu nduutinaáⁿ, ní 'āā inaáⁿ.

¹² Tuu'mi ní ngan'a yā ngii yā saⁿ'ā: ¿Tii canée saⁿ'ā miiⁿ? Tuu'mí ngan'a sa: Nguée deenú.

Fariseos itiinguunéeⁿ yā saⁿ'ā ngueenaⁿ chí 'āā nduuva yeⁿ'ē sa

¹³ Tuu'mi ní candée yā saⁿ'ā chí ngueenaáⁿ ndíí cuaaⁿ vmnaaⁿ nanááⁿ saⁿ'ā fariseos. ¹⁴ Ni sábado miiⁿ nguuvi chí ntaavi'túúnuuⁿ 'iiⁿ'yāⁿ Israel chí Jesús idin'dái yā nchεεtí mííⁿ. Ní nin'guáaⁿ yā nduutinaaⁿ sa. ¹⁵ Tuu'mi ní ntiinguuneeⁿ ntúuⁿ

yā fariseos: ¿Táácā 'āā inaaⁿ di? Tuu'mi ní ngaⁿ'ā sa: S'néeⁿ yā nchεetí na nduutinaáⁿ, níícú naāⁿnú. Maaⁿ ní inaáⁿ.

16 Tuu'mi ní 'áámá saⁿ'ā fariseo ngaⁿ'a sa: Sán'a 'cūū ní nguéeⁿ yeⁿ'é Dendyuūs saⁿ'ā caati nguéeⁿ diiⁿ sa nguuvi sábadō tan'dúúccā chi ngaⁿ'a ley yeⁿ'e yú. Ta n'duuvī sa ngaⁿ'a sa: ¿Táácā saⁿ'ā chi véé nuuⁿndi yeⁿ'ē sa diiⁿ sa señales chi 'tu-ucā? 'Uuvi nuún díiⁿ sa vaanicadíinuūⁿ yeⁿ'ē sa.

17 Nguεεcundíí ntúuⁿ sa ní ngaⁿ'a sa ngii sa saⁿ'ā chi ngueenáaⁿ sa: Díí, ¿dε'é ngaⁿ'a di yeⁿ'ē saⁿ'a chí nan'guaaⁿ nduutináaⁿ di? Saⁿ'ā miiⁿ ngaⁿ'ā sa: 'Iiⁿ'yāⁿ miiⁿ profeta.

18 Saⁿ'a Israel s'eeⁿ nguéeⁿ i'téenu sa yeⁿ'e saⁿ'ā chí chingueēnáaⁿ sa ní inaaⁿ sa ndíí 'caí yā chiida sa ndúúccū chεεcu sa yeⁿ'ē sán'ā chí 'āā inaaⁿ sa.

19 Ní ntiinguunéeⁿ saⁿ'ā s'eeⁿ 'iiⁿ'yāⁿ, ní ngaⁿ'ā sa: ¿'Áá sán'a 'cūū daiyá nī, saⁿ'ā chi ngaⁿ'ā ndís'tiī chí ch'iindiyáaⁿ sa 'āā ngueenáaⁿ sa? ¿Táácā chi maaⁿ inaaⁿ sa?

20 Nan'guεεcutáⁿ'a yā chiida sa ndúúccū chεεcu sa ní ngaⁿ'a yā 'iiⁿ'yāⁿ: Déenu 'nū daiya 'nū saⁿ'á 'cūū 'āā ngueeeⁿ nduutináaⁿ sa taachi ch'iindiyáaⁿ sa. 21 Maaⁿ ní inaaⁿ sa. Nguéeⁿ déenu 'nū táácā inaaⁿ sa. Du'ú yā chi nin'guaaⁿ yā nduutináaⁿ sa nús'uu nguéeⁿ déenu 'nū. Saⁿ'ā tii 'āā 'naaⁿ sa, ntiingúúneeⁿ nī saⁿ'ā. Saⁿ'ā tii caaⁿ'maⁿ sa yeⁿ'ē maaⁿ sa.

22 Chuū chi nan'guεεcutáⁿ'a sa chiida sa ndúúccū chεεcu sa, caati 'va'á yā 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ. Caati 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ 'āā indeē sa chi du'ū chi caaⁿ'maⁿ chí Mesías chí Cristo miiⁿ chuū ní tun'daa yā chεeti yaācū. 23 Chii chi 'tíicā caⁿ'ā chiida sa ndúúccū

chεεcu sa: Sá'n'ā 'caa 'āā 'nāaⁿ sa. Ntíngúúneeⁿ nī sa'n'ā.

24 'Tíicā ní 'caī ntúuⁿ yā sa'n'ā chí ngueenáánⁿ níicú nga'a yā ngii yā sa'n'ā: Dii, ní ca'a di honra Dendyuūs. Nús'uu deenu 'nū chí sá'n'a 'cūū véé nuuⁿndi ye'n'ē sa.

25 Tuu'mi ní nan'guεεcutá'n'a sa ní ca'n'ā sa: Ndúúti chí nuuⁿndi yā o nguée nuuⁿndi yā nguée deenú. Áámá chí deenú chí ngueee nduutinaánⁿ ní maaⁿ ní ināaⁿ.

26 Ní nga'n'ā ntúuⁿ yā ngii yā sa'n'ā: ¿Dé'ē diiⁿ yā ndúúcū dii? ¿Táácā 'āā inaaⁿ di?

27 Nan'guεεcutá'n'a sa ye'n'ē yā: 'Āā nga'n'á ngii ndís'tiī ní nguée ch'iindiveeⁿ nī. ¿De'ē cúúví chí ne'n'ē ntúuⁿ nī 'caandiveeⁿ nī? ¿'Áá ne'n'ē nī ntúuⁿ ndís'tiī chí cuuvi discípulos ye'n'ē yā ndís'tiī?

28 Ní 'caa'vá yā ndúúcu sa ní ca'n'a yā: Díí, chí discípulo ye'n'ē yā dii, naati nús'uū discípulos ye'n'ē Moisés nús'uu. 29 Nús'uu ní déenu 'nū chí Dendyuūs ní yaa'vi yā Moisés naati nguée déenu 'nū tíi ndiica sá'n'a 'cūū.

30 Nan'guεεcutá'n'a sa'n'ā miiⁿ ní ca'n'a sa: Chuū ní cuaacu ní cosa chí 'āā ngeⁿ'e yiinu yú caati ndís'tiī nguée déenu nī tíi ndiicá yā ní nn'guaaⁿ yā nduutinaánⁿ. 31 Ní deenu yú chí Dendyuūs ní nguée n'giindiveeⁿ yā ye'n'e 'iiⁿ'yāⁿ nuuⁿndi. Du'ú 'iiⁿ'yāⁿ chí ne'n'ē Dendyuūs níicú idiíⁿ yā chiíⁿ chí ne'n'ē Dendyuūs, tuu'mi ní Dendyuūs mííⁿ nn'giindiveeⁿ yā ye'n'e 'iiⁿ'yāⁿ 'cūū. 32 Ní taachi chí nga'a iⁿ'yeeⁿdí 'cūū, nguée ch'iindiveeⁿ yú chí mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ nn'guaaⁿ yā nduutinaánⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chí ngueenáánⁿ ndíí ch'iindiyáaⁿ yā. 33 Ndúúti chí 'iiⁿ'yāⁿ 'cūū chí nguée

yeⁿ'é Dendyuūs 'iⁿ'yāⁿ, tuu'mi ní nguéeⁿ du'ū vεε cuuvi diíⁿ yā.

³⁴ Nan'guεεcútaⁿ'ā 'iⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní caⁿ'a yā chii yā saⁿ'ā: Dii ní na nuuⁿndi ch'iindiyáaⁿ di. ¿'Áá dii ngi'cuéeⁿ dí nús'uū? Ní tun'daa yā saⁿ'a chεeti yaācū.

Ngueenááⁿ yeⁿ'ē cosa chi yeⁿ'ē Espíritu

³⁵ Jesús ch'iindiveéⁿ yā chi 'āā tun'dáa yā saⁿ'ā chiva'āi yaacu templo. Taachi nindaaca yā saⁿ'ā ní ngaⁿ'a yā ngii yā saⁿ'ā: ¿'Áá i'téenu dí Daiya Dendyuūs miiⁿ?

³⁶ Tuu'mi ní nan'guεεcutáⁿ'a sa ní caⁿ'a sa: Señor, ¿du'ū miiⁿ, ní 'túicā cu'teenú?

³⁷ Ní ngaⁿ'a Jesús ngii yā saⁿ'ā: In'diichi dí 'iⁿ'yāⁿ ní 'iⁿ'yāⁿ miiⁿ ní 'iⁿ'yāⁿ chi indeé yā ndúúcu di.

³⁸ Tuu'mi ní ngaⁿ'ā sa ngii sa Jesús: Señor, cu'teenú n'diī. Ní diiⁿ sa adorar yā.

³⁹ Ní ngaⁿ'ā Jesús: 'Úú nindaá iⁿ'yeeⁿdí 'cūū chí caaⁿ'máⁿ nuuⁿndi yeⁿ'é 'iⁿ'yāⁿ caati 'iⁿ'yāⁿ chí nguéeⁿ inaáⁿ yā ní naáⁿ yā. Ní 'iⁿ'yāⁿ chí cuuvi inaáⁿ yā cuuvi ngueenáaⁿ yā.

⁴⁰ N'duuvu 'iⁿ'yāⁿ fariseos chi canée yā ndúúcu yā ch'iindiveéⁿ yā chuū ní caⁿ'á yā Jesús: ¿'Áá ngueēe ntúuⁿ nduutináaⁿ 'nū tuu'mi?

⁴¹ Tuu'mi ní ngaⁿ'a Jesús ngii yā saⁿ'ā s'eeⁿ: Ndúúti ngueenáaⁿ nī nguéeⁿ nuuⁿndi yeⁿ'e nī. Naati maaⁿ ní ngaⁿ'a nī: Inaaⁿ 'nū. Chiiⁿ chi nuuⁿndi yeⁿ'é nī 'áámá cunéeⁿ nūuⁿ.

10

Cuenta yeⁿ'ē 'iⁿ'yāⁿ chi véeⁿ 'iiti yeⁿ'e yā

¹ Cuaacu níⁿnyúⁿ cuāācūⁿ niiⁿnyuⁿ ngaⁿ'á ngíí ndís'tiī: Du'u chi nguéé indāā cuaaⁿ cheendi chéēⁿ yeⁿ'ē 'iiti cuūchī naati ngé'é yā na chéēⁿ táámá lado, tuu'mi ní 'iīⁿyāⁿ 'cūū duucú yā ní diduucú yā. ² Du'ú 'iīⁿyāⁿ chi indāā yā cuaaⁿ cheendi chéēⁿ miiⁿ, 'iīⁿyāⁿ miiⁿ ineenaáⁿ yā 'iiti. ³ 'Iiⁿyāⁿ ineenaáⁿ yā cheendi chéēⁿ ní inin'guaáⁿ yā cheendi chéēⁿ caavā 'iīⁿyāⁿ miiⁿ ní 'iiti cuūchī n'giindiveéⁿ tī nduudu yeⁿ'é yā. Ní n'gaí yā duuchi 'iiti cuūchī yeⁿ'é yā. Ní n'daá tī saⁿ'ā. ⁴ Taachi intuun'dāā yā tanducuéⁿ'ē 'iiti yeⁿ'é yā cuaaⁿ dáámí cheēⁿ candéε tī vmnaaⁿ yeⁿ'é tī. Níicú 'iiti cuūchī cuen'é tī cuayiivi 'iiví tī. Caati 'caandiveéⁿ tī nduudu yeⁿ'é yā. ⁵ Nguéé can'dāā tī 'iīⁿyāⁿ chi nguéé 'iiví tī níicú ngéenu tī yeⁿ'é yā caati nguéé 'caandiveéⁿ tī nduudu yeⁿ'é yā chi nguéé 'iiví tī 'iīⁿyāⁿ. ⁶ Chuū cuenta chi caⁿ'a Jesús 'iīⁿyāⁿ ní 'iīⁿyāⁿ miiⁿ nguéé tuumicadínuuⁿ yā de'ē chí caⁿ'ā Jesús miiⁿ.

Jesús chi n'dai ca pastor yā

⁷ Nguéεcúndíí ntuūⁿ Jesús ní ngaⁿ'a yā: Cuaacu níⁿnyúⁿ, cuāācūⁿ niiⁿnyuⁿ ngaⁿ'á ngíí ndís'tiī: 'Úú tan'dúúccā cheendi cheēⁿ naachi cho'ō 'iiti cuūchī. ⁸ Tanducuéⁿ'ē 'iīⁿyāⁿ chí ndāā yā vmnaaⁿ yeⁿ'ē 'úú, 'iīⁿyāⁿ s'eeⁿ ní duucu yā ní diduucúū ntúuⁿ yā. Caati nguéé ch'iindiveéⁿ yā 'iiti cuūchī miiⁿ yeⁿ'é yā. ⁹ 'Úú tan'dúúccā cheendi cheēⁿ 'úú. Du'ú 'iīⁿyāⁿ chí indāā caavā yeⁿ'é, ninguaⁿ'ai yā. Ní can'dāā yā. Ní nndaa ntuūⁿ yā. Ní ndaacá yā chí che'é yā. ¹⁰ Duucú mííⁿ taachi ndaa sa miiⁿ, iduucu sa. Ní n'giīⁿ'nuⁿ sa ní nadi'tuuví sa. 'Úú nindāā chí ca'á vida níicú ca'á vida chi yeenú taavi yā. ¹¹ 'Úú

'iivi 'iiti cuūchī chi n'dai taaví. 'Iiví 'iiti cuūchī chi n'dai taaví yā, nga'á yā vida yeⁿe maáⁿ yā caavā 'iiti. ¹² 'Iiⁿyāⁿ chí canee naáⁿ 'iiti cuūchī chi nguée^e yeⁿ'é yā 'iiti ní nguée^e 'iiví tī 'iiⁿyāⁿ. Taachí ináaⁿ yā yááⁿyāaⁿ ngaātáa chí cuchíí tī ní cuⁿnéⁿ yā 'iiti cuūchī ní ngeⁿ'e yā ngéenu yā. Ní yááⁿyāaⁿ ngaātáa cúchíí tī miiⁿ ní cuta'á tī 'iiti cuūchī ní 'iiti cuūchī miiⁿ idií'yáa tī ngii ní ngéenu tī. ¹³ 'Iiⁿyāⁿ chí nguée^e yeⁿ'e yā 'iiti ngéenu yā caati nguée^e yeⁿ'é yā 'iiti. Ní nguée^e idiíⁿ yā cuidado 'iiti cuūchī.

¹⁴ 'Úú 'iivi n'dai taavi 'iiti cuūchī. Ní canúnaáⁿ 'iiti cuūchī yeⁿ'é. Ní 'iiti cuūchī yeⁿ'é ní canúnaáⁿ tī 'úú. ¹⁵ Tan'dúúcā chí Chiidá in'diichí yā 'úú, 'tíicā 'úú in'diichí Chiidá. Ní nga'á vida yeⁿ'é cucaava 'iiti cuūchī. ¹⁶ Véé ntúūⁿ ta n'duuví 'iiti cuūchī yeⁿ'é chí nguée^e yeⁿ'e cheēndī chéⁿ 'cūū 'iiti. 'Iiti miiⁿ ntúūⁿ ní cánée chí candé^e 'iiti. Ní 'caandiveéⁿ tī chí caāⁿ'máⁿ níicú 'áámá cheēⁿ nduuví tī ní 'áámá nūuⁿ 'íiví 'iiti.

¹⁷ Caavā chiiⁿ chí neⁿ'e Chiidá 'úú caati 'úú ca'á vida yeⁿ'e maáⁿ chí ní nanguεεcundíí ntúūⁿ cuta'á. ¹⁸ Mar 'áámá 'iiⁿyāⁿ nguée^e cuuvi 'caan'núⁿ yā 'úú naati 'úú ca'á vida yeⁿ'e maáⁿ. Cuuví dííⁿ cuⁿneéⁿ vida yeⁿ'é ní cuuví dííⁿ cuta'á. Chuū mandamiento chí dííⁿ chí ngaⁿ'a Chiidá.

¹⁹ Ch'íindi ntúūⁿ vaadī 'caa'va nguaaⁿ náⁿ'ā 'iiⁿyāⁿ Israel s'eeⁿ cáavā nduudú 'cūū. ²⁰ Nééné 'yaaⁿ 'iiⁿyāⁿ Israel caⁿ'a yā chuū: Canée yā ndúúcū yááⁿ'n'guiinūuⁿ ní nguεε nndé^e yā vaanicadiinúúⁿ yeⁿ'é yā. ¿Dε'ε cúuví chí n'giindiveéⁿ nī yeⁿ'e yā?

²¹ Tá n'duuví yā ní ngaⁿ'a yā: Ndúúdú 'cāā ní nguée^e yeⁿ'e 'iiⁿyāⁿ chí canée ndúúcū

yáá'n'guiinūuⁿ. ¿'Áá cúúví nán'guaaⁿ
yáá'n'guiinūuⁿ nduutinaáⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chi ngeenāāⁿ?

Tiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ nguéeⁿ 'cuúⁿ yā Jesús

²² Ch'iindī 'vícú yeⁿ'ē dedicación na yáāⁿ Jerusalén tiempo chi 'iichεε. ²³ Níícú Jesús cachiicá yā chεεti yaācū templo na corredor chi nguuví Salomón. ²⁴ 'Ticu saⁿ'a Israel s'eeⁿ ní chen'e sa nduuvidaama sa nanáaⁿ yā ní caⁿ'a sa chií sa Jesús: ¿Tií cuaⁿ'ā castaⁿ'ā di chíδεενε yeⁿ'e 'nū? Ndúúti chi dii chi Cristo miiⁿ, caaⁿ'maⁿ cuaacú dí cuuvi dí nús'uū.

²⁵ Nan'guεεcútaⁿ'a Jesús yeⁿ'ē sa: 'Āā ngí ndís'tiī ní nguéeⁿ i'teenu nī. Ntiiⁿnyuⁿ chi diiⁿ ndúúcu chi dúúchī Chiidá, chuū ngaⁿ'ā nduudu cuaacu yeⁿ'é. ²⁶ Ndís'tiī nguéeⁿ i'téenu nī caati nguéeⁿ 'iiti cuūchī yeⁿ'é ndís'tiī, tan'duucā 'āā ngaⁿ'á. ²⁷ 'Iiti cuūchī yeⁿ'é n'giindiveén tī nduūdū yeⁿ'é ní 'úú in'diichí ntúuⁿ 'iiti. Ní 'iiti miiⁿ can'daa tī 'úú. ²⁸ 'Úú ní nga'á vida cueⁿ'e daāⁿmaⁿ yeⁿ'é tī ní nguéeⁿ 'cūúvi tī. Ní mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ cuuví cuta'á yā 'iiti s'eeⁿ taachí 'āā canée ta'á. ²⁹ Chiidá chi téé yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ 'úú vmnaáⁿ yā yeⁿ'ē nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ. Mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ cuuví cuta'á yā taachi 'āā canée ta'ā Chiidá. ³⁰ 'Úú ndúúcu Chiidá 'áámá núúⁿ 'nū.

³¹ Tuu'mi ní sta'ā ntúūⁿ saⁿ'a Israel s'eeⁿ túūu chi nen'e ca'a sa Jesús. ³² Nan'guεεcútaⁿ'a Jesús 'iiⁿ'yāⁿ: Nééné n'deēe n'daacā ntiiⁿnyuⁿ chí n'giⁿ'i yeⁿ'ē Chiidá. ¿Chéeⁿ ntiiⁿnyuⁿ chi nguéeⁿ innée yiinú ndís'tiī chi ngiituú nī 'úú?

³³ Nan'guεεcútaⁿ'ā saⁿ'a Israel s'eeⁿ ní ngaⁿ'ā sa ngii sá Jesús: Nguéeⁿ caavā ntiiⁿnyuⁿ n'daacā chi ngiituú 'nū dii naati cáávā chi ngaⁿ'ā di chi nguéeⁿ

n'daacā, ní caati dii chí sa'n'ā i'n'yee'ndí 'cūū ní diin dii chi Dendyuūs dii.

³⁴ Nan'guεεcúta'n'a Jesús ye'n'ē sa: ¿'Áá nguée cánée nguū'n na ley 'tíicā: 'Úú ninga'n'á chi ndyuūs s'ee'n ndís'tiī? ³⁵ Ndúúti chí nga'n'á yā chi 'ii'n'yā'n mii'n ní ndyuūs s'ee'n, 'ii'n'yā'n chi sta'á yā nduudu ye'n'e Dendyuūs níicú naachi cánée nguū'n canée chí cuuvi cuaacu. ³⁶ Chiidá indεεve nuū'n yā 'úú ní dicho'ó yā 'úú i'n'yee'ndí 'cūū. ¿'Áá ndís'tiī ní nga'n'a nī chi nguée n'daacā ye'n'é chi 'úú nduuvidaamá ndúúcū Dendyuūs caati ca'n'á chi 'úú Daiya Dendyuūs 'úú? ³⁷ Nduuti chi nguée dii'n ntii'nyu'n ye'n'ē Chiidá, nguée cu'téenu di 'úú. ³⁸ Naati ndúútī chi dii'n ntii'nyu'n mii'n 'áará chi nguée i'téenu di 'úú, cu'téenu di na ntii'nyu'n chi dii'n. 'Iicu cuuvi deenu di ní cu'téenu di chi Chiidá canee nduucú níicú 'úú ní canée ndúúcū Chiidá.

³⁹ Ní ne'n'e ntuu'n sa cuta'a sa Jesús, naati Jesús mii'n ní nan'dāa yā na ta'a sa s'uu'n.

⁴⁰ Níicú nguεεcúndii yā taama lado ye'n'ē yíicú Jordán na yá'n'āa mii'n naachi vmnáán vmnaa'n nachεεdinúu'n nī'n Juan. Níicú canée yā mii'n. ⁴¹ Níicú nééné 'yaa'n 'ii'n'yā'n ndaá yā nanáa'n yā, ní nga'n'á yā: Nduudu cuaacu tii Juan mii'n ní 'áámá señal nguée dii'n sa naati tanducué'n'ē chi ca'n'ā Juan ye'n'é yā, chuū nduudu cuaacu.

⁴² Níicú nééné 'yaa'n 'ii'n'yā'n mii'n ní chi'téenu yā Jesús na yá'n'āa mii'n.

11

Lázaro ch'ti yā

¹ Vée 'áamá sá'nā ngiitā sa chi nguuví sa Lázaro na yáā Betania. Yáā miiⁿ vaacú tá María nduucū ví'i tá Marta. ² Niicu tá María ní ví'i ta Lázaro. N'daataa miiⁿ ch'eendái tá aceite Jesús ní nātí'í tá ca'a yā ndúúcū yuūdū tiiⁿ tá. ³ Vī'í sa miiⁿ ní dichó'o ta 'áamá 'iiⁿyāⁿ chi yaa'ví yā yeⁿ'ē Jesús miiⁿ chi caⁿ'a yā: Señor, n'diichí nī. Saⁿ'ā chi néⁿ'e nī ní ngiitā sa.

⁴ Taachi ch'iindiveeⁿ Jesús chuū, ní caⁿ'a yā: Ca'āi miiⁿ ní nguée ca'āi chi 'cuūvi sa, naati ca'āi chi diiⁿ honrar Dendyuūs, níicú cuuví yā honrar Daiyá Dendyuūs caava ca'ai 'cūū.

⁵ Niicu Jesús ní ya'āi 'iinu yā Marta ndúúcū ví'i tá María ndúúcū ví'í tá Lázaro. ⁶ Taachí Jesús ch'iindiveeⁿ yā chi ngiitā saⁿ'ā miiⁿ canée yā tá 'uuví nguuví lugar naachi canée yā. ⁷ Cho'o 'uuví nguuví ngaⁿ'a Jesús ngii yā discípulos yeⁿ'é yā: Cuⁿ'u ntuūⁿ yú na yáⁿ'āa Judea.

⁸ Ní discípulos ní ngaⁿ'á yā ngiī yā 'iiⁿyāⁿ: N'dii Maestro, ngiituū 'iiⁿyāⁿ Israel s'eeⁿ n'diī. ¿'Áa neⁿ'e ntúuⁿ nī caⁿ'ā ni miiⁿ?

⁹ Nan'guεcútaⁿ'ā Jesús: ¿'Áa nguée ndεε nguuví ndiichúúví hora? 'Iiⁿyāⁿ chi chiicá yā nguuví nguée indεε ca'a yā tii inaaⁿ yā chí dεεve yeⁿ'é in'yeeⁿdí 'cūū. ¹⁰ 'Iiⁿyāⁿ chí ngiica na maāiⁿ indεε ca'á yā, ti nguée chi dεεve ndúúcu yā.

¹¹ Caⁿ'a yā chuū, ní caⁿ'a yā chii yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ: Lázaro amigo yeⁿ'e yú cyaadu sa. Caⁿ'á nanduūchí saⁿ'ā chi cyaadu sa.

¹² Tuu'mí caⁿ'á discípulos yeⁿ'é yā: Señor, ndúúti chi cyaadu sa ní 'āa nīnguaⁿ'āi sa.

¹³ Chuū ngaⁿ'ā Jesús miiⁿ yeⁿ'ē vaadi n'dii yeⁿ'ē Lázaro níicú 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ní cadínuuⁿ yā chi ngaⁿ'a

yā chi cyaadu n'dai Lázaro. ¹⁴ Tuu'mi ní Jesús ca'n'a cuaacú yā: Lázaro miiⁿ ch'iī sa. ¹⁵ 'Úú ní yeenú cáávā ndís'tiī chi nguée caneé miiⁿ ní 'íicú cu'téénú nī. Naati ca'n'ā yú n'diichi yú sa'n'ā.

¹⁶ Tuu'mi ní ca'n'ā Tomás, sa'n'ā chi duuchi Dídimó chi Gemelo ní nga'n'a sa ngii sa sa'n'ā s'een chi discípulos ndúúcu sa: Cú'u ntúúⁿ s'uúⁿ ní 'cuūvī yú ndúúcu yā.

Jesús chí nanduuchi niicu teé yā vida ye'n'é yā

¹⁷ Taachi ndaā Jesús miiⁿ ní 'āā cuūⁿ nguuví n'dii Lázaro canúúⁿ sa na chεti yáinyāⁿ. ¹⁸ Ní yāāⁿ Betania 'āā niiⁿnuúⁿ ná yāāⁿ Jerusalén tan'dúúca 'iinu kilómetro. ¹⁹ Neené 'yaaⁿ 'iiⁿyāⁿ ndaá yā na vaacu Marta ndúúcu María chí nica'á yā 'viichεtínūⁿ n'daata s'een ye'n'ē vi'i yā Lázaro. ²⁰ Tuu'mi ní Marta miiⁿ taachí ch'iindiveéⁿ yā chí ndaā Jesús miiⁿ can'dáa yā chuva'ai ní nandaaca yā 'iiⁿyāⁿ. Naati María miiⁿ canúuⁿ yā chεti va'ai. ²¹ Ní Marta miiⁿ ní nga'n'a yā ngii yā Jesús: Señor, ndúúti chi canée nī ndúúcu 'nū nguée ch'iī vi'í. ²² Naati maaⁿ deenú chí tanducuéⁿ chí caaca di Dendyuūs miiⁿ ní tee yā dii.

²³ Tuu'mí nga'n'a Jesús ngii yā Marta: Nnduuchi ntuūⁿ ví'i di.

²⁴ Marta nga'n'a ta ngii ta Jesús: 'Úú ní deenú chí nduuchi ntúūⁿ sa ní nacueeⁿ sa nguuví chi 'cuiinu iⁿyeēⁿdī.

²⁵ Ní nga'n'a Jesús ngii yā táⁿā: 'Úú chí nanduuchi niicu 'úú teé vida ye'n'é yā. Du'ū chí i'téénū 'úú 'aara n'díi yā, 'tíicā nduuchi yā. ²⁶ Ní nducyáácá 'iiⁿyāⁿ chí vée vida ye'n'e yā chí i'téenu yā 'úú, nguée 'cuūvī yā cuen'e daāⁿmaⁿ. ¿'Áá i'teenu di chuū?

27 Tuu'mi ní Marta ngaⁿ'a yā: I'teenú Señor. 'Úú i'teenú dii chi Cristo Daiya Dendyuūs chi ndaá nī iⁿ'yeeⁿdí 'cūū.

Cuεεcu Jesús taachi snée yā nayáinyāⁿ yeⁿ'ē Lázaro

28 Taachi Marta ch'iinu caⁿ'a ta chuū cueⁿ'e tá ní yaaⁿ'vi n'déⁿ'ei ta viⁿ'i María ní ngaⁿ'a ta: Dii María, Maestro caneé yā ní n'gai yā dii.

29 Taachi María ch'iindiveeⁿ ta chuū ní ncueeⁿ ta ngééniicu tá ní ndaa ta nanááⁿ Jesús. 30 Jesús miiⁿ 'āā cuéé nindāa yā yaaⁿ miiⁿ. Naati caneé yā miiⁿ naachi nandaaca María 'iiⁿ'yāⁿ. 31 Tuu'mi ní 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ chi snée yā na vaacu tá ndúúcū tá ní incaⁿ'á yā 'viicheεtiínūu María. Taachi n'diichí yā chi María miiⁿ ní nnicueeⁿ tá ngééniicu tá, tuu'mi ní canⁿ'dāa yā cuaaⁿ chuvaⁿ'āī. 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ cueⁿ'é yā ndaá yā ní ngaⁿ'a yā: Táⁿ'ā 'cāā ní caⁿ'a tá na yáinyāⁿ. Caⁿ'a tá cuεεcu ta.

32 María miiⁿ taachi ndaa ta nanááⁿ Jesús ní n'diichi ta 'iiⁿ'yāⁿ ní chiin'tiia tá ná caⁿ'a Jesús. Ní ngaⁿ'a ta ngii ta Jesús: Señor, ndúúti chi caneé nī 'muuⁿ, ní nguéeⁿ ch'iī viⁿ'í.

33 Tuu'mi ní taachi n'diichi Jesús miiⁿ chí ngεεcu María ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ chi ndaá yā ndúúcū María ngεεcu ntuúⁿ yā ní neené yaⁿ'āī iinu Jesús ndii Espíritu yeⁿ'é yā. 34 Ní ngaⁿ'a yā: ¿Tíi s'neeⁿ yā saⁿ'ā? Ní ngaⁿ'a yā ngii yā 'iiⁿ'yāⁿ: Señor, cuchí nī ní n'diichí nī.

35 Ní chεεcu Jesús. 36 Tuu'mi ní 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ ní caⁿ'a yā: Cún'díichí nī tan'dúúcā chi dinéⁿ'e yā saⁿ'ā.

37 Ní n'duuví 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní caⁿ'a yā: ¿'Áá nguéeⁿ ngii diiⁿ 'iiⁿ'yāⁿ 'cūū chi inin'guaáⁿ yā nduutináaⁿ

'iin'yān chi ngueenáán, nguée cuuvi diín yā chi sa'n'a
'cūu nguée ní ch'ii sa?

Nanduuchi Lázaró ye^{n'e} nguaaⁿ tiná^{n'a}

³⁸ Ní Jesús neené ya'ai 'iinu ntuún yā maán yā
ní ndaá yā na yáinyāⁿ. Ní yáinyāⁿ miiⁿ 'áámá
yiiivi yáává. Níicú canee 'aama túū vmnaaⁿ ye^{n'e}.

³⁹ Nga^{n'a} Jesús miiⁿ: Ndiví ní túū. Marta vi'i sa^{n'a}
chi ch'ii nga^{n'a} ta ngii ta Jesús miiⁿ: Señor, 'āā ngeén
sá. 'Āā cuūⁿ nguuvi n'dii sa.

⁴⁰ Jesús ní nga^{n'a} yā ngii yā Marta: ¿'Áá nguée
ngii dii chi nduuti chi cu'téénú dí tuu'mi ní n'diichi
di poder ye^{n'e} Dendyuūs?

⁴¹ Tuu'mi ní ndiví yā túū naachí canée tiná^{n'a}.
Níicú Jesús ní n'diichí yā cuaaⁿ 'niiⁿnuⁿ ní ca^{n'a} yā:
N'dii Chiidá, 'úú ca'á gracias n'dii Dendyuūs chí
n'giindiveén ní ye^{n'e}. ⁴² 'Úú ní deenú chi 'āā cuen'e
daaⁿmáⁿ nūⁿ n'giindiveén ní ye^{n'e} ti cáávā 'iin'yān
chi snéē nanaán cuuvi cu'téenu yā chi n'diī dicho'ó
ní 'úú.

⁴³ Ní ch'iinú ca^{n'a} yā chuū néené yuudu ca^{n'a} yā:
Lázaro, cuchí di.

⁴⁴ Sa^{n'a} chi n'dii miiⁿ ní nan'dáa sa. Nandéécú
sá ndíí ta'a sa ndíí ca'a sa ndúúcū cintas tiinūⁿ.
Ndεecuú nuuⁿmáⁿ cuerpo ye^{n'e} sa ndii naaⁿ sa.
Níicú pañuela canee naaⁿ sa. Tuu'mí nga^{n'a} Jesús
miiⁿ 'iin'yān: Nn'daatí ní sa^{n'a} ní 'āā na^{n'a} sa.

Nduuvidaamá yā chi diín yā 'caaⁿnúⁿ yā Jesús

(Mt. 26.1-5; Mr. 14.1-2; Lc. 22.1-2)

⁴⁵ Néené 'yaaⁿ 'iin'yān Israel s'een chi ndaá yā
ndúúcū María ní n'diichí yā chi diī Jesús miiⁿ
chi'teenú yā 'iin'yān. ⁴⁶ Taná'a yā ní chen'é yā
nanaán sa^{n'a} fariseos ní chii yā sa^{n'a} s'een chí

diiⁿ Jesús miiⁿ. ⁴⁷ Tuu'mi ní saⁿ'ā chiiduú n'gɛɛtɛ ndúúcū saⁿ'ā fariseos nduuvidaamá yā ndeé yā. Ní nga'a yā: ¿De'ē diiⁿ yú? Tíí sá'a 'cūū caati neené n'deé chí n'gín'i sa señales nanáaⁿ yú. ⁴⁸ Ndúúti chí cu'nee yú saⁿ'ā chí 'tííca nūuⁿ nducyáácá yā ní cu'téenu yā saⁿ'ā. Ní ndaa saⁿ'ā romanos ní ndivíi yā lugar yeⁿ'ē yáacū yeⁿ'ē yú ndúúcū nación yeⁿ'ē yú.

⁴⁹ 'Áámá chéé saⁿ'ā s'een chí nguuvi Caifás miiⁿ, saⁿ'ā chí chiiduú ch'ɛɛtɛ ca yeⁿ'ē nduuyu miiⁿ caⁿ'a sa chíi sa saⁿ'ā s'een: Ndís'tií ní nguée du'ū vɛɛ deenú nī. ⁵⁰ Ní nguée nacádiinúúⁿ nī chí 'áámá saⁿ'ā 'cuūvī sa yeⁿ'e nducyaacá yā níicú nguée ti nación yeⁿ'ē yú cuuvi ndái.

⁵¹ Chuū ní nguée caⁿ'a yā yeⁿ'ē maán yā caati 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ chiiduú ch'ɛɛtɛ ca yeⁿ'ē nduuyu miiⁿ. Caⁿ'ā cuaacú sa chí cuchíi chí 'cuūvī Jesús cáávā nación 'cūū. ⁵² Ní Jesús nduuvidaamá yā nguée damaāⁿ 'iiⁿ'yāⁿ nación miiⁿ naati ndúúcū tanáⁿ'ā daiyá Dendyuūs miiⁿ chí snée 'muuⁿ chí snée miiⁿ. ⁵³ 'Tííca ndíi tuu'mi ndeé yā chí 'caaⁿ'nuⁿ yā Jesús.

⁵⁴ Tuu'mi ní 'aa ntée cuchíica nguuvi Jesús nguaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'een naati cuen'é yā na 'áámá yáāⁿ niiⁿ'nuúⁿ yáⁿ'āa cuuⁿ'máⁿ naachi nguée ch'ɛɛtinée 'iiⁿ'yāⁿ chí nguuvi Efraín. Ní canée yā miiⁿ ndúúcū discípulos yeⁿ'é yā.

⁵⁵ Ní 'viicu pascua yeⁿ'ē 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'een 'āā chí née niiⁿ'nuúⁿ nguuvi. Nééné 'yaaⁿ yā cuchée yā yeⁿ'e yáāⁿ yeⁿ'é yā na yáāⁿ Jerusalén, vmnaaⁿ tiempo yeⁿ'ē 'viicu pascua. Ní 'iiⁿ'yāⁿ s'een didɛvɛ yā vida yeⁿ'é yā tan'dúúcā costumbre yeⁿ'é yā. ⁵⁶ Ní inⁿ'nuúⁿ yā Jesús miiⁿ. Ní 'iiⁿ'yāⁿ s'een indeé yā

ndúúcū vi'ī naachi caneé yā chεeti yaācū templo taacā chí ngii ye'n'ē ndís'tiī: ¿Áá nguée chii Jesús 'viicu?

⁵⁷ 'Ii'n'yāⁿ chiiduú n'gεεté ndúúcū sa'n'ā fariseos 'āā s'néeⁿ yā caaca 'tíicā. Ndúúti du'ū chi déénú tií caneé Jesús miiⁿ caa'n'maⁿ ye'n'ē chiiduú n'gεεté níicú cuta'á yā 'ii'n'yāⁿ.

12

*Cheēndáa yā aceite Jesús na yāāⁿ Betania
(Mt. 26.6-13; Mr. 14.3-9)*

¹ Níicú indaá cá taaⁿ jááⁿ nguuví chi ndaa 'viicu ye'n'ē pascua. Ndaā Jesús yāāⁿ Betania naachi canee Lázaro, sa'n'ā chí 'āā ch'ii ní n'duuchí ntuūⁿ Jesús miiⁿ sa'n'ā ye'n'e nguaaⁿ 'ii'n'yāⁿ chí n'dii. ² Ní miiⁿ ca'a yā chí che'e nguiñū Jesús. Marta miiⁿ ní n'gii yā cu'u na mesa. Ní Lázaro miiⁿ vεε sa ndúúcū Jesús na mesa. ³ Tuu'mi ní sta'ā María miiⁿ 'áámá libre ye'n'ē aceite perfume ye'n'ē nardo nūuⁿ chí ya'n'ai chii'vē. Ní cheēndáa tá ca'a Jesús miiⁿ. Ní ndúúcū yuūndū tiīⁿ tá miiⁿ nadεεvε tá ca'ā Jesús miiⁿ. Niicu nuuⁿmáⁿ ch'εεte chεeti va'āī cheēⁿ perfume ye'n'e aceite miiⁿ. ⁴ 'Áámá chée discipulo ye'n'é yā chí nguuví Judas Iscariote chí daiya Simón chí sa'n'ā chí caneé chí diíⁿ sa entregar Jesús, ngaⁿ'a sa: ⁵ ¿De'ē cúúví chí nguée n'diicuī yú aceite 'cūū ndúúcū ndεēchē ciento caadi caneé 'uūvī ngεecu ndiichi centavo ní ca'a yú 'ii'n'yāⁿ chí nguée ye'n'e yā?

⁶ Ní caⁿ'a sa chuū ní nguée chí ya'āī sa 'ii'n'yāⁿ chí ndaachí snée yā, naati cáávā chí duucu sa. Ní ndεē sa bolsa miiⁿ snúúⁿ tuūmī. ⁷ Tuu'mi ní ngaⁿ'ā Jesús:

'Āā canéé 'nū tá, taachi n'dai tá chuū cáávā nguuví chī caⁿ'á 'cuεεchí. ⁸ Caati 'iīⁿ'yāⁿ chī nguéeⁿ yeⁿ'e yā 'āā canee núúⁿ nī nduucú yā cueⁿ'e daāⁿmaⁿ, naati 'úú ní nguéeⁿ 'áámá cuneé núúⁿ nduucú nī.

Nduuvidaamá yā contra yeⁿ'e Lázaro

⁹ Tuu'mí neené 'yaaⁿ 'iīⁿ'yāⁿ yeⁿ'ē 'iīⁿ'yāⁿ Israel tuumicadiīnuuⁿ yā chī Jesús mīiⁿ ní cunée yā na yāāⁿ Betania. Ní nīndaá yā nguεε cáávā damaāⁿ chī neⁿ'e n'diichí yā Jesús mīiⁿ ti neⁿ'e n'diichí yā Lázaro, saⁿ'ā chī 'āā n'dii ní nduuchi. ¹⁰ Saⁿ'ā s'eeⁿ chī chiiduú n'gεεtē nduuvídaáma yā chī neⁿ'é 'caaⁿ'nuⁿ ntúuⁿ yā Lázaro. ¹¹ Ti neéné 'yaaⁿ 'iīⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ ngeⁿ'e yā ní i'téenu yā Jesús mīiⁿ caavā Lázaro.

*Jesús ndaá yā yāāⁿ Jerusalén lado yeⁿ'e rey
(Mt. 21.1-11; Mr. 11.1-11; Lc. 19.28-40)*

¹² Chī dεεve táamá nguuví ni neené 'yaaⁿ 'iīⁿ'yāⁿ ndaá yā 'viicu taachi ch'iīndiveénⁿ yā chī Jesús mīiⁿ ndaa yā Jerusalén. ¹³ Sta'á yā n'duuví tiicuáá yííⁿyúⁿ ní can'daa yā Jesús. Ní ndaacá yā Jesús ní 'caī yā: Hosanna. N'dái taavi 'iīⁿ'yāⁿ chī cuchíi yā ndúúcū chī dúúchí Señor chī Rey yeⁿ'ē Israel ntúūⁿ.

¹⁴ Ní ndaācā Jesús 'aama burro 'líiⁿ ni canduú yā 'iiti tan'dúúcā chī canéé nguūⁿ na libro yeⁿ'e Ndyuūs 'tíicā:

¹⁵ Táⁿ'ā daiya Sión nguéeⁿ 'va'a di. N'díichí dí, cuchii Rey yeⁿ'ē di. Canduú yā 'aama daiya burro.

¹⁶ Dε'ε ndúúcū chī 'tuucā nguéeⁿ tuumicadiīnúúⁿ yā discípulos yeⁿ'é yā nguuví mīiⁿ. Taachi Jesús cánéé yā na va'ai cheeti nguuví tuu'mi ní discípulos yeⁿ'e yā nn'gaacú yā tanducuénⁿ'ē dε'ē chī canee nguūⁿ yeⁿ'é yā, 'íicú diīⁿ yā dε'ē ndú'ū chī 'túúcā.

17 'Iiⁿyāⁿ chi canée yā ndúúcū Jesús ngaⁿ'a cuáácú yā: Taachí yaaⁿ'ví yā Lázaro na yáinyāⁿ ní nduuchi sa nguaaⁿ tinaⁿ'ā.

18 Cáávā chuū ní n'daā 'yaaⁿ 'iiⁿyāⁿ caati n'giindiveéⁿ yā chi Jesús ní dííⁿ yā señal miiⁿ.

19 Saⁿ'ā fariseos ní ngaⁿ'a sa nguaaⁿ maāⁿ sa: Inaaⁿ nī ti nguéeⁿ de'ē vεε idiiⁿ nī aprovechar yeⁿ'e asunto 'cūū. N'díichí nī. Núúⁿmaⁿ iⁿ'yeēⁿdi ní caⁿ'ā can'dāā Jesús.

Saⁿ'ā griegos in'nuúⁿ yā Jesús

20 'Iicu véeⁿ 'iiⁿyāⁿ griegos chí chεε yā yeⁿ'ē 'viicū miiⁿ ní dííⁿ yā adorar. 21 'Iiⁿyāⁿ s'uúⁿ ndaā yā nanááⁿ Felipe yeⁿ'ē yāā Betsaida chí yeⁿ'ē yán'āa Galilea. Ní di'cuutú yā 'iiⁿyāⁿ, ní ngaⁿ'a yā ngii yā 'iiⁿyāⁿ: Señor, neⁿ'é 'nū n'diichí 'nū Jesús.

22 Ndaā Felipe miiⁿ ni ngaⁿ'a yā ngii yā chuū Andrés. Tuu'mi ní Andrés ndúúcū Felipe ngaⁿ'a yā ngii yā Jesús. 23 Tuu'mi ní Jesús nan'guεεcutáⁿ'a yā, ní ngaⁿ'a yā ngii yā saⁿ'ā s'eeⁿ: Hora miiⁿ cuchii taachi Saⁿ'ā chí Daiya Dendyuūs cánée chí caⁿ'á yā na va'ai chεeti nguuví. 24 Cuaacu níⁿnyúⁿ cuāācū niiⁿnyuⁿ ngaⁿ'á ngii ndís'tiī: Nduuti chí 'áámá trigo nguéeⁿ cuuvā na yán'āa ní 'cuūvī damaāⁿ canee. Naati ndúúti chí trigo 'cuūvī neenē n'dee nduuví trigo 'cúuⁿndī. 25 Du'u chí neⁿ'e vida yeⁿ'é yā na iⁿ'yeēⁿdí 'cūū n'dái yā vida yeⁿ'e yā cuenⁿ'e daāⁿmaⁿ. 26 Du'u 'iiⁿyāⁿ chí dichíⁿ'vε yā 'úú ní chii yā can'daa yā 'úú, naachi 'úú chí canee, miiⁿ ntúūⁿ snée 'iiⁿyāⁿ chí dichíⁿ'vε 'úú. Nduuti 'áámá 'iiⁿyāⁿ chí dichiiⁿ'vε yā 'úú, Chiidá ní dííⁿ yā honrar 'iiⁿyāⁿ.

Jesús yaaⁿ'ví yā yeⁿ'ē vaadī n'gii yeⁿ'é yā

27 Ní caⁿ'a Jesús: Maaⁿ ní neené ndístaⁿ'ā alma yeⁿ'é. ¿De'é caāⁿ'maⁿ? N'diī Chiidá, ¿'áá nadan-guáⁿ'ai nī 'úú yeⁿ'e hora 'cūū? Cáávā chuū chi cuchii hora 'cūū. 28 N'diī Chiidá, ch'iⁿ'i nī poder yeⁿ'e chi duuchi yeⁿ'é nī. Tuu'mi ní cuchii 'áámá nduudu yeⁿ'ē nanguuvi chi ngaⁿ'a: 'Úú ní 'āā ch'iⁿ'i poder yeⁿ'é ní cuuvi 'cuuⁿ'mín poder yeⁿ'é ntúuⁿ taama vmnéⁿ'ēe.

29 'Iiⁿ'yāⁿ chi chinée yā miiⁿ ní ch'iindiveéⁿ yā 'áámá nduudu ní ngaⁿ'a yā: Daavi miiⁿ. Ta n'dúúvi yā ní ngaⁿ'a yā: Angel yaa'ví yā 'iiⁿ'yāⁿ.

30 Nan'guεεcútaⁿ'ā Jesús ní caⁿ'a yā: Nguéé ndaā nduudu 'cūū caavā 'úú, ti cáávā ndís'tiī. 31 Maaⁿ ní vée chí diiⁿ juzgar 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e iⁿ'yeeⁿdí 'cūū. Maaⁿ ní 'aama saⁿ'ā chi ch'εεε yeⁿ'é iⁿ'yeeⁿdi 'cūū 'cuεεcú yā cuaaⁿ chuva'āī. 32 Ndúúti chi 'úú chí ncueéⁿ yeⁿ'ē yáⁿ'āa 'cūū tuu'mi candéé nducyaacá yā nanáaⁿ 'úú.

33 Ní chuū ngaⁿ'a Jesús ngii yā 'iiⁿ'yāⁿ chí ngaⁿ'á yā de'é vaadī n'gii 'cuuví yā. 34 Nan'guεεcútaⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ yeⁿ'é yā: Nús'uū ní n'giindiveéⁿ 'nū chi canéé nguūⁿ na libro yeⁿ'e Ndyuūs chi Cristo cuneé yā cuen'e daāⁿ'maⁿ. ¿Táácā chí ngaⁿ'ā dii, cánéé chí níncueeⁿ Saⁿ'ā chí Daiya Dendyuūs? ¿Du'ū chí Saⁿ'ā chí Daiya Dendyuūs?

35 Tuu'mí ngaⁿ'a Jesús ngii yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: 'Téé nūuⁿ chí canéé chí δεεε nanáaⁿ nī. Cúchiicá nī naachi canéé chí δεεε neⁿ'e chí canéé chí δεεε nduucú nī, ní nguéé ndaā maāíⁿ naachí canée yā. 'Iiⁿ'yāⁿ chí cachiicá yā na maāíⁿ nguéé deenú yā tií caⁿ'a yā. 36 Naachi canéé chí δεεε ndúúcu nī cu'téenu nī chí δεεε miiⁿ ní cuuvi daiya chí δεεε

ndís'tiī. Chuū ca'n'a Jesús, ní cuen'e yā ní canúún
n'de'ei yā maán yā ye'n'ē 'iīn'yān s'ee'n.

Ti'n'yān Israel s'ee'n nguée i'téenu yā

³⁷ Nééné ch'i'n'i Jesús señales dendu'ū nanáān
'iīn'yān s'ee'n naati nguée chi'teenú yā 'iīn'yān. ³⁸ 'Iicu
cuuví cuaacu chí ca'n'ā sa'n'ā profeta Isaías naachí
canée nguūn na libro ye'n'e Ndyuūs 'tíicā:

Señor, ¿du'ū i'teenú chí nga'n'a yā? ¿Du'ū n'diichi chí
n'gi'n'i yā poder ye'n'e Señor?

³⁹ Cáávā chuū chí nguée i'téenu yā chí táámá
vmné'n'ēe ca'n'a Isaías naachí ndii nguūn na libro
ye'n'e Ndyuūs 'tíicā:

⁴⁰ Nan'gaadí yā nduutinaán 'iīn'yān s'ee'n ní diīn
chéechí yā staava ye'n'é yā, caati nguée inaán
yā ndúúcū nduutináan yā, ní nguée deenú
yā ye'n'ē staava ye'n'é yā, ndíí nguée ndúú
cu'téenu yā, ní 'úú diyiicú 'iīn'yān s'ee'n.

⁴¹ Chuū ca'n'a Isaías mii'n taachí n'diichi sa
Dendyuūs ndúúcū poder ye'n'é yā ní ca'n'a sa ye'n'e
yā ní 'āā dinguūn sa ye'n'ē.

⁴² Caavā ye'n'ē nducuén'ē chuū nééné 'yaan 'iīn'yān
chí n'gεεε ca chí'téenu yā Jesús naati nguée ntu-
mii'nú'n yā chí chí'téenu yā ti 'va'a yā chí nan'daa
yā yaācū cáávā sa'n'ā fariseos. ⁴³ Caati ne'n'é ca yā
honra ye'n'e sa'n'ā i'n'yee'ndí 'cūū, nguée ti honra ye'n'ē
Dendyuūs mii'n.

Nduudu ye'n'ē Jesús diīn juzgar sa'n'ā s'ee'n

⁴⁴ Naati Jesús ní ca'n'a yuudú yā: Du'ū chí i'téenu
'úú, nguée 'úú i'téenu yā ti 'iīn'yān chí dichó'o
yā 'úú. ⁴⁵ Du'ú 'iīn'yān chí inaan yā 'úú, inaan
yā 'iīn'yān chí dichó'o yā 'úú. ⁴⁶ 'Úú tan'dúúcā
dεεεε ní ndaá i'n'yee'ndí 'cūū. Ní 'iicu nducyáácá

'iɪn'yān chi cu'téenu yā 'úú nguée cunee yā ndúúcū maáɪn. ⁴⁷ 'Iɪn'yān chi n'giindiveén yā nduudu ye'n'é ní nguée i'téenu yā nduudu ye'n'é, 'úú nguée díɪn juzgar 'iɪn'yān miiɪn. Caatí nguée ndaá díɪn juzgar 'iɪn'yān ye'n'e iɪn'yeendí 'cūū, ti ndaá chi nadanguan'ái 'iɪn'yān ye'n'e iɪn'yeēndí. ⁴⁸ Du'ū chi nguée nen'ē 'úú, ní nguée n'gúuɪn yā nduudu ye'n'é. Vée 'iɪn'yān chi díɪn yā juzgar 'iɪn'yān s'eeɪn nguuvɪ chi 'cuiɪnu iɪn'yeēndí. ⁴⁹ Caati 'úú nguée nga'n'á ye'n'e maáɪn. Chi-idá chi dichó'o yā 'úú, 'iɪn'yān míɪn teé yā nduudu cuaacu chi nga'n'á ní ye'n'ē chi canée chí caa'n'mán. ⁵⁰ 'Úú deenú chi cucáávā nduudu cuaacu ye'n'é yā cúnduuchi yú cue'n'e daān'maɪn. 'Tíicā nga'n'ā 'úú, tan'dúúcā chi nga'n'a Chiidá ngii yā 'úú.

13

Jesús naa'nú yā ca'a discípulos ye'n'é yā

¹ Ní vmnáán vmnaaɪn 'viicu ye'n'e pascua 'āā deenu Jesús chi hora 'āā cuée ndaa chi cho'ó yā ye'n'e iɪn'yeendí 'cūū chí ndaá yā nanáán Chiidá yā. Tan'dúúcā chi dineɪn'e Jesús 'iɪn'yān ye'n'é yā chi snée yā iɪn'yeendí 'cūū, 'āā dinéɪn'e núún yā 'iɪn'yān ndii cuáán ná ch'iinu.

² Ch'íínú che'e nguínú yā. Yáá'n'nguínūuɪn 'āā s'neeɪn sa na staava ye'n'ē Judas Iscariote chi daiya Simón chi canée chí díɪn yā entregar Jesús. ³ Déénú Jesús chí tanducuén'ē ní ca'a Chiidá yā ta'a daiyá yā ní chí nan'dáa yā ye'n'é Dendyuūs ní duu'vɪ tiempo tuu'mí na'n'á yā nanáán Dendyuūs. ⁴ Nadacuéɪn yā naachi chí che'e nguínú yā ní ndivíi yā catecaí yā. Ní sta'á yā 'aama toalla chεεcu vmnaaɪn cuerpo ye'n'e yā. ⁵ Ní ch'iinuún yā nuūn'ɪɪn chεeti tina ní

tucá'a yā naaⁿnu yā ca'a discípulos. Ní natí'i yā ndúú^{cū} toalla chi ndεε^{cú} yā.

⁶ Ndaá yā naachi canéé Simón Pedro ní sán'a 'cūū ngaⁿ'a sa ngii sa 'iiⁿ'yāⁿ: Señor, ¿'áá n'diī ntúūⁿ naaⁿnú nī ca'á?

⁷ Nan'guεε^{cú}taⁿ'ā Jesús ní ngaⁿ'a yā ngii yā saⁿ'ā: 'Úú ní chi diíⁿ nguée^c deenu di maaⁿ naati cadííⁿuuⁿ di cuayiivi.

⁸ Ngaⁿ'ā Pedro ngii sa 'iiⁿ'yāⁿ: N'diī, nguée^c nááⁿnú nī ca'á mar 'áámá tiempo. Nan'guεε^{cú}taⁿ'ā Jesús yeⁿ'ē sa: Ndúú^{tí} chi nguεε^c naaⁿnú yeⁿ'ē di nguée^c 'áámá parte yeⁿ'ē di nduucú.

⁹ Tuu'mi ní ngaⁿ'a Simón Pedro: Señor, nguée^c dámaāⁿ ca'á ti ndiī ta'á ntúūⁿ ndúú^{cū} tiíⁿ.

¹⁰ Tuu'mi ní ngaⁿ'a Jesús ngii yā saⁿ'ā: Du'u chí chiīⁿē nguée^c neⁿ'ē sa chi naaⁿnu sa cuerpo yeⁿ'ē sa ti dámaāⁿ ca'a sa caati tanducuén^{'ē} cuerpo yeⁿ'ē sa ní dεε^{vε}. Ndís'tiī ní 'āā dεε^{vε} nī 'āā n'dáá rá chí nguée^c nducyaaca nī.

¹¹ Ti deenú yā du'u chí diíⁿ entregar 'iiⁿ'yāⁿ ní cáávā chííⁿ chi caⁿ'a yā: Nguée^c nducyaaca nī dεε^{vε} nī.

¹² Taachí ch'iinu naaⁿnú yā ca'a discípulos, ní sta'á yā catecaí yā nguεε^{cundí} ntuúⁿ yā 'cuundi yā. Ngaⁿ'a yā ngii yā saⁿ'ā s'eeⁿ: ¿'Áá déénú nī dε'ē chí idiíⁿ nduucú nī? ¹³ Ndís'tiī ngaⁿ'a nī chí 'úú nī Maestro, chí 'úú nī Señor. N'daācā ngaⁿ'a nī caati 'tíicā 'úú. ¹⁴ 'Úú ní Señor yeⁿ'é nī, 'úú nī Maestro yeⁿ'é nī. 'Úú inaaⁿnú ca'a nī. Ndís'tiī canéé nī ntúūⁿ chí naaⁿnu nī 'aama nī ca'a taama nī. ¹⁵ Caneén chí diíⁿ chuū. Tan'dúú^{cā} chí 'úú chí diíⁿ 'tíicā nī ntúūⁿ diiⁿ ndís'tiī. ¹⁶ Cuaacu nííⁿnyúⁿ cuāācū nííⁿnyuⁿ ngaⁿ'á ngii ndís'tiī: 'Iiⁿ'yāⁿ chí diiⁿ

mandado nguée 'āā 'naaⁿ ca yā chi 'iiⁿ'yāⁿ chí ngaⁿ'a ntiⁿ'nyūⁿ yeⁿ'é yā. Ndíí nguée ndúú 'iiⁿ'yāⁿ chi dicho'ó yā nguée 'āā 'naaⁿ cá yā chi 'iiⁿ'yāⁿ chi di-cho'ó yā 'iiⁿ'yāⁿ. ¹⁷ Nduuti chi deenu nī taanduvée dendu'ū ní yeenu taaví nī ndúúti chi dííⁿ nī chuū.

¹⁸ Nguée ngaⁿ'á yeⁿ'ē nducyaaca ndis'tiī. 'Úú ní deenú 'iiⁿ'yāⁿ chí ndéevé. Ní 'iicu canée chi cuuví cuaacu chí canée nguūⁿ. Du'ū chi nge'é pan nduucú, canée chi caⁿ'á yā contra yeⁿ'ē 'úú. ¹⁹ Ndíí maaⁿ 'āā ngaⁿ'á 'aara chi 'āā cuée cuuvi niiⁿnuūⁿ. Taachi 'āā cho'ōo chuū cuuví cu'téenu nī chi 'úú. ²⁰ Cuaacu níⁿ'nyúⁿ cuāacū niiⁿ'nyuⁿ 'úú ngaⁿ'á ngíí ndís'tiī: 'Iiⁿ'yāⁿ chi 'cuáaⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ chi 'úú dicho'ó 'cuáaⁿ yā 'úú. Ní 'iiⁿ'yāⁿ chi 'cuáaⁿ yā 'úú 'cuáaⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ chi dicho'ó yā 'úú.

Jesús dííⁿ yā anunciar chi Judas dííⁿ yā entregar 'iiⁿ'yāⁿ

(Mt. 26.20-25; Mr. 14.17-21; Lc. 22.21-23)

²¹ Taachi ngaⁿ'a Jesús chuū ya'ai 'iinú yā na espíritu yeⁿ'é yā ní caⁿ'a cuaacú yā: Cuaacu níⁿ'nyúⁿ cuāacū niiⁿ'nyuⁿ ngaⁿ'á ngíí ndís'tiī chi 'áámá chée ndís'tiī dííⁿ nī entregar 'úú.

²² Tuu'mi discípulos n'gínú yā na 'áámá yā na táámá yā. Nguée tuumicádiinúúⁿ yā du'u yeⁿ'ē chi ngaⁿ'a yā. ²³ 'Áámá discípulo, chi néené neⁿ'é Jesús, candíití neeⁿ yā na níⁿ'núⁿ Jesús. ²⁴ Simón Pedro ca'a yā señas saⁿ'á 'cūū ní ngaⁿ'a yā saⁿ'ā chí nati-ingúúneeⁿ sa yeⁿ'ē sáⁿ'ā chí ngaⁿ'a Jesús. ²⁵ Níicú taachi candiití neeⁿ yā níⁿ'núⁿ Jesús, tuu'mí ngaⁿ'á yā: Señor, ¿du'ū chii?

²⁶ Nan'guécútaⁿ'ā Jesús: Caⁿ'á di'caandá pan ní ca'á 'iiⁿ'yāⁿ ní 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ chííⁿ. Ní di'caandá yā pan

ní ca'á yā Judas Iscariote, daiya Simón. ²⁷ Ch'íínú che'e sa pan miiⁿ ní yáá'n'guinūuⁿ ndaa sa na staava yeⁿ'ē sa. Tuu'mí Jesús ní ngaⁿ'a yā ngii yā saⁿ'ā: Chíí chi neⁿ'e di diiⁿ dí miiⁿ, diiⁿ núúⁿ yiiⁿnu nuuⁿ di.

²⁸ Naati mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ chi véé na mesa miiⁿ nguéé tuumicadiinúúⁿ yā de'ē chúú chí 'tíicā caⁿ'a yā. ²⁹ N'duuví yā nnacadiinuuⁿ yā chi caati Judas ndéé sa bolsa chí Jesús ní 'āā ngaⁿ'a yā ngii yā saⁿ'ā: Cuái di chi neⁿ'e yú yeⁿ'e 'viicu o cuica'a dí 'tēē 'iiⁿ'yāⁿ chi ndaachí snée yā. ³⁰ Ch'íínú che'é yā pan can'daā núuⁿ Judas chuva'ai ní 'āā chí 'da'a.

Mandamiento chí ngāī

³¹ Taachí Judas miiⁿ can'daā sa miiⁿ tuu'mi ní ngaⁿ'ā Jesús: Maaⁿ ní canéé chí cuuvi ch'εετε Saⁿ'ā chí Daiya Dendyuūs. Ní Dendyuūs miiⁿ canéé chí ch'εετε ndúúcu yā. ³² Ndúúti chí Dendyuūs canéé chí ch'εετε yā, 'tiicá ntúūⁿ diiⁿ yā chí ch'εετε maáⁿ yā. Ní 'cuiinu ní diiⁿ yā chí ch'εετε 'iiⁿ'yāⁿ. ³³ N'dií daiya n'gaiyaá 'téé 'téé nuúⁿ cuneé ndúúcu ndis'tiī. In'nuúⁿ nī 'úú tan'dúúca chí 'úú chí ngaⁿ'á ngii 'iiⁿ'yāⁿ Israel's'een: Naachi 'úú caⁿ'á ndis'tiī ní nguéé cuuvi ndaá nī. 'Tíicā ngaⁿ'á ndis'tiī maaⁿ. ³⁴ 'Áámá ley ngai iteé ndis'tiī chí diiⁿ yá'āī 'iinu nī vi'ī 'aama nī taama nī tan'dúúca chí idiíⁿ yá'āī 'iínú ndis'tiī. 'Tiicá ntúūⁿ diyá'ai 'iínú nī vi'ī 'aama nī taama nī. ³⁵ 'Íicú chúú tuumicadiinuuⁿ nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ chí ndis'tiī ní discípulos yeⁿ'é ndúúti chí neⁿ'é nī 'áámá nī taama nī.

Jesús ngaⁿ'a yā chí Pedro caaⁿ'máⁿ yā chí nguεε n'diichí yā Jesús

(Mt. 26.31-35; Mr. 14.27-31; Lc. 22.31-34)

36 Tuu'mí nga^{n'}ā Simón Pedro ngii sa Jesús: Señor, ¿tíí cá^{n'}a di? Nan'guεεcúta^{n'}ā Jesús mii^{n'}: Naachi 'úú ca^{n'}á nguée cuuví chiī ndís'tiī can'dáa nī 'úú. Naati canée chí chii nī can'dáa nī 'úú cuayiivi.

37 Tuu'mí nga^{n'}ā Pedro mii^{n'}: Señor, ¿de'ē cuuví chi 'āā ntεε cuuví chi can'daá dii maa^{n'}? Vida ye^{n'}é cu'neéⁿ lugar ye^{n'}ē di.

38 Nan'guεεcúta^{n'}ā Jesús mii^{n'}: ¿'Áá 'cuūvī di lado ye^{n'}e 'úú? Cuaacu ní^{n'}nyúⁿ cuāācū nii^{n'}nyun nga^{n'}á ngii dii chi nguée 'cai tusá^{n'}ā taachí nguée cueeⁿdítū di 'úú 'iinū cuuvi vuelta.

14

Jesús ní tan'dúúcā yúúní chí candée 'ii^{n'}yāⁿ nanááⁿ Chiidá yā

1 Ca^{n'}a Jesús: Nguée ndii 'úúví staava ye^{n'}é nī. Cu'téenu nī Dendyuūs. Cu'téenu nī 'úú dendu'ū.

2 Na vaacu Chiidá vée taavi naachi 'cuεεtinée yú. Ndúúti chí nguée nduudu cuaacu, tuu'mi ní 'úú nguée caa^{n'}máⁿ 'tiicā. Ca^{n'}á nanguain'daí naachi 'cuεεtinée ndís'tiī. 3 Ndúúti chi na^{n'}á ní nnguain'daí 'áámá cuaaⁿ ye^{n'}ē ndís'tiī chí 'cuεεtineé ndis'tiī, cuchii ntuúⁿ táámá vmné^{n'}ēe ní candée māaⁿ ndís'tiī. Naachí cuneé mii^{n'} ndís'tiī ní 'cuεεtinée nī ntúuⁿ nī. 4 Ní déenu nī naachi ca^{n'}á mííⁿ, ní n'diichí nī yúúní.

5 Tuu'mi ní nga^{n'}a Tomás ngii sa Jesús: Señor, nguée déenu 'nū tíí ca^{n'}á nī. ¿Táácā n'diichí 'nū yúúní?

6 Jesús nan'guεεcutá^{n'}a yā ye^{n'}e sa: 'Úú tan'dúúcā yúúní, 'úú nga^{n'}á nduudu cuaacu, 'úú teé vida. Nguée du'ū vεε ndaá nanááⁿ Chiidá ndúúti chí nguεε cáávā 'úú. 7 Ndúúti chí n'diichí nī 'úú

in'diichí nī ntúuⁿ Chiidá. Ní ndii maaⁿ ní n'diichí nī 'iiⁿyāⁿ. Ní n'diichí nī ntúuⁿ 'iiⁿyāⁿ.

⁸ Tuu'mí ngaⁿ'a Felipe miiⁿ ngii sa 'iiⁿyāⁿ: Señor, 'cuuⁿ'miⁿ nī Chiida yú ní 'cuεεtinée 'nū ndúúcū vaadī yeenú.

⁹ Jesús ní ngaⁿ'a yā ngii yā saⁿ'ā: Dii Felipe, 'naaⁿ n'dái ntúūⁿ caneé ndúúcū ndis'tiī ní ¿'áá nguée nin'diichi di 'úú, Felipe? Du'ú 'iiⁿyāⁿ chi n'diichí yā 'úú, n'diichí yā Chiidá. ¿Táácā caaⁿ'maⁿ di: 'Cuuⁿ'miⁿ nī Chiida yú? ¹⁰ ¿'Áá nguée i'téenu di chi 'úú ní caneé ndúúcū Chiidá ní Chiidá caneé yā nduucú? Nduudu chi ngaⁿ'á nanááⁿ ndís'tiī nguée ngaⁿ'á yeⁿ'é maáⁿ ti yeⁿ'ē Chiidá chi canée yā nduucú. 'Iiⁿyāⁿ miiⁿ diiⁿ yā ntiⁿnyuⁿ. ¹¹ Cu'téenu di 'úú ti 'úú caneé ndúúcū Chiidá ní Chiidá míiⁿ canée yā nduucú, o cu'téenu di 'úú cáávā ntiⁿnyuⁿ chi diiⁿ. ¹² Cuaacu níⁿnyúⁿ cuāacū ntiⁿnyuⁿ ngaⁿ'á ngii ndis'tiī: Du'ū chi i'teenu 'úú, ní ntiⁿnyuⁿ chi 'úú idiíⁿ, 'tiicá ntúūⁿ diiⁿ yā. Ní ch'εεε ca ntiⁿnyuⁿ nidiíⁿ yā nguée ti chuū caati 'úú ní caⁿ'á nanááⁿ Chiidá. ¹³ Ní tanducuén'ē chi caaca nī Chiidá ndúúcū chi duuchí, chuū 'úú idiíⁿ niicu Chiidá miiⁿ ní 'cuuví 'cuuⁿ'míⁿ yā poder caavā 'úú. ¹⁴ Ndúúti chi dε'ē chi caaca nī ndúúcū chi duuchí, 'úú ní diiⁿ.

Jesús caⁿ'a yā dicho'ó yā Espíritu N'dai yeⁿ'e Dendyuūs

¹⁵ Ndúúti chi neⁿ'e nī 'úú, diiⁿ nī chi ngaⁿ'a ley yeⁿ'é. ¹⁶ 'Úú di'cuíitu Chiidá ní teé yā taama yā chi teé yā poder ndis'tiī. Ní cuneé yā ndúúcū nī cueⁿ'e daāⁿmaⁿ. ¹⁷ Espíritu ngaⁿ'a yā vaadī cuaacu. Chiⁿ chi nguée 'cuúⁿ 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'e iⁿ'yeēⁿdī caati nguée 'iiⁿyāⁿ s'een inaaⁿ yā ní nguée ntúūⁿ ní n'diichí yā Espíritu miiⁿ. Naati ndís'tiī n'diichí nī ti Espíritu

miiⁿ canéé ndúúcū ndís'tiī ní cunéé ntúūⁿ yeⁿ'ē ndis'tiī. ¹⁸ Nguéé cu'neéⁿ ndís'tiī da'caiya nguá'āa. Ndaá nanaáⁿ ndis'tiī. ¹⁹ Tεε 'téé nūuⁿ 'āā ntéé snaáⁿ iⁿ'yeēⁿdī 'úú. Ndís'tiī ní snaáⁿ nī 'úú. Caati 'úú ní canduūchí, ní ndís'tiī canduuchi ntuúⁿ nī. ²⁰ Tuu'mí nguuví miiⁿ ní canéé chi n'diichí nī 'úú chi canéé ndúúcū Chiidá. Ní ndís'tiī canéé nī nduucú. Ní 'úú canéé ndúúcu nī. ²¹ Du'ú 'iiⁿ'yāⁿ chi canéé yā ndúúcū ley yeⁿ'é ní diiⁿ yā tan'dúúcā chi ngaⁿ'a ley yeⁿ'é, 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ chi neⁿ'é yā 'úú. Ní 'iiⁿ'yāⁿ chi neⁿ'é yā 'úú, Chiidá neⁿ'e ntúuⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ ní 'úú ní neⁿ'é ntuúⁿ 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ. Ní 'úú 'cuuⁿ'míⁿ maáⁿ nanááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ.

²² Tuu'mí ngaⁿ'ā Judas ngii sá Jesús (nguéé saⁿ'ā Judas Iscariote): Señor, ¿dε'ε véé chi 'cuuⁿ'míⁿ nī nanááⁿ nús'uu ní nguéé nanááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e iⁿ'yeēⁿdī?

²³ Nan'guεεcútaⁿ'ā Jesús ní caⁿ'a yā: Dú'ū 'iiⁿ'yāⁿ chi neⁿ'e yā 'úú, nduudu yeⁿ'é n'giindiveéⁿ yā. Ní Chiidá míiⁿ neⁿ'é yā 'iiⁿ'yāⁿ. Ní ndaá 'nū nanááⁿ yā. Ní ndaāca 'nū naachi 'cuεεtinée 'nū nduucú yā. ²⁴ Du'u 'iiⁿ'yāⁿ chi nguéé neⁿ'é yā 'úú ní nguéé n'giindiveéⁿ yā nduudu yeⁿ'é. Nduudu chí n'giindivéeⁿ nī nguéé yeⁿ'é caati yeⁿ'ē Chiidá chi dichó'o yā 'úú.

²⁵ Chuū ngaⁿ'á taachi canéé ndúúcū ndís'tiī. ²⁶ 'Iiⁿ'yāⁿ chi téé yā poder s'uuúⁿ, 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ ní Espíritu N'dai yeⁿ'e Ndyuūs. Chuū chi dichó'ó Chiidá ndúúcū chi duuchí. 'Iiⁿ'yāⁿ míiⁿ ca'cueeⁿ yā ndís'tiī tanducuéⁿ'ē dendu'ū. Ní nin'gaacú yā ndís'tiī tanducuéⁿ'ē chi caⁿ'á nanááⁿ ndís'tiī.

²⁷ Chí cunee 'diiⁿ cu'neéⁿ ndúúcū ndís'tiī. Chi cu'neéⁿ 'diiⁿ yeⁿ'é māaⁿ teé ndis'tiī. Nguéé

tan'dúúcā chi in'yeēndī teē chi 'úú teē ndis'tiī. Nguéé 'cuūndi daānā ye'n'e staava ye'n'é nī, ndíí nguéé ndúú 'va'a rá nī. ²⁸ Ch'iindiveéⁿ nī chi 'úú nga'n'á: Ca'n'á ní cuchii ntūⁿ nanááⁿ ndís'tiī. Ndúúti chí ne'n'é nī 'úú, tuu'mi ní cuaacu níⁿnyúⁿ chi yeenú taavi nī ti nga'n'á chi ca'n'á nanááⁿ Chiidá. Ní Chiidá vmnaaⁿ cá yā ní chi cuuvi 'úú. ²⁹ Maaⁿ ní nga'n'á ye'n'e chi cuuvi, ní 'iicu taachi chó'ōo chuū cuuvi cu'téenu nī.

³⁰ 'Āā ntéé 'yaaⁿ ca'n'á ndúúcū ndis'tiī caati ndaa sa'n'ā chi 'iintyén'e ye'n'e in'yeēndī 'cūū. Ní nguéé du'ū vεε canéé ye'n'é yā nduucú. ³¹ 'Iicu cuuví cu'téénú 'iin'yāⁿ ye'n'e in'yeēndī chi 'úú ne'n'é Chiidá. Ní tan'dúúcā chi Chiidá ca'á yā mandamiento 'úú 'tíicā chi diíⁿ. Ncueeⁿ yú ní ca'n'a yú maaⁿ.

15

Jesús tan'dúúcā 'áámá dii'yu dúnde'e chi cuaacu

¹ Ca'n'a Jesús: 'Úú tan'dúúcā dii'yu dúnde'e chi cuaacu, ní Chiidá diíⁿ yā cuidado ye'n'e dii'yu dúnde'e. ² Tanducuén'e duuⁿnē ye'n'é chi nguéé dε'ē vεε n'gui'i ye'n'ē 'caacá yā ní divíi yā. Ní nducuén'e duuⁿnē chí v'éé n'gui'i ye'n'ē ní didεεvé yā 'iicu cuuví n'deēe ca n'gui'i ye'n'ē. ³ Ndís'tiī 'āā dεεvé nī cáávā nduudu chí nga'n'á. ⁴ Ndís'tiī cunée nī nduucú ní 'úú cunée ndúúcu nī. Tan'dúúcā duúⁿne nguéé 'cuεtinéé n'gui'i ye'n'ē nduūtī chí nguεε canéé na dii'yu dúnde'e, 'tiicá ntúūⁿ ndis'tiī nduuti chí nguéé cunée nī nduucú.

⁵ 'Úú tan'dúúcā dii'yu dúnde'e ní ndís'tiī ní dúuⁿnē. 'Iiⁿyāⁿ chí canée yā nduucú ní 'úú canée nduucú yā, 'iin'yāⁿ miiⁿ nééné n'deeε n'gui'i candéε

yā. Ndúútī chi nguée 'úú nduucú yā ní nguée de'ē vεε cuuvi diíⁿ yā. ⁶ Du'u 'iíⁿyāⁿ chi nguεε canée yā nduucú cun'dáa yā tan'dúúcā dúúⁿne chi nguée n'gui'i yeⁿ'ē ní ntí'i. Ní 'iíⁿyāⁿ ita'á yā ní ngii yā na yaⁿ'ā. Ní ngiichi.

⁷ Ndúútī chi canée nī nduucú, ní nduudu yeⁿ'é canée nduucú nī, caaca nī tanducuén'ē chi neⁿ'é nī ní cuuvi. ⁸ Taachi candée nī n'deē n'dái n'gui'i yeⁿ'é nī, ní ch'iⁿ'í nī chi discípulos yeⁿ'é tuu'mi ní ndúúcū chuū ní ch'iⁿ'í nī poder Chiidá. ⁹ Tan'dúúcā chi neⁿ'e Chiidá 'úú 'tiicá ntúūⁿ 'úú neⁿ'é ndís'tiī. Cunée nī ndúúcū vaadī neⁿ'e yeⁿ'é. ¹⁰ Ndúútī chi diíⁿ nī tan'dúúcā chi ngaⁿ'a ley yeⁿ'é, tuu'mi cunée nī ndúúcū vaadī neⁿ'e yeⁿ'é. Ní chuū tan'dúúcā chi 'úú idiíⁿ nducuén'ē chi ngaⁿ'a ley yeⁿ'ē Chiidá ní caneé ndúúcū vaadī neⁿ'e yeⁿ'é yā.

¹¹ Dendú'ū chi 'tuucā ngaⁿ'á. Níicú vaadī yeenú yeⁿ'é cunee nduucú nī. Ní vaadī yeenú yeⁿ'é nī diíⁿ cumplir. ¹² Chuū ley yeⁿ'é chí dineⁿ'é nī vi'ī 'aama nī taama nī tan'dúúcā chi 'úú neⁿ'é ndís'tiī. ¹³ Mar 'áámá saⁿ'ā nguée vaadī neⁿ'e chí ch'εεtε cá yeⁿ'ē chí 'cuuvi 'áámá saⁿ'ā caavā amigo yeⁿ'ē sa. ¹⁴ Ndís'tiī ní amigos yeⁿ'é ndís'tiī ndúútī chí diíⁿ nī cosa chí 'úú ngaⁿ'á. ¹⁵ 'Āā ntée caaⁿ'mán chí ndís'tiī ní mozos yeⁿ'é ti mozos nguεε deenu sa de'ē chí diíⁿ 'iíⁿyāⁿ chí ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā yeⁿ'ē sa. Naati ngaⁿ'á chí ndís'tiī ní amigos yeⁿ'é ti tanducuén'ē chí n'giindiveén yeⁿ'ē Chiidá, ngaⁿ'á ngii ndís'tiī. ¹⁶ Ndís'tiī nguée ndεεvε nī 'úú, naati 'úú nindεεvε ndís'tiī. Ní 'neén ndís'tiī caati cuuvi candée nī n'gui'i. Ní n'gui'i yeⁿ'e nī 'áámá cūnee. Ní tanducuén'ē chí caaca nī Chiidá ndúúcū chí duuchí, 'iíⁿyāⁿ miíⁿ ní tée yā ndís'tiī. ¹⁷ Chuū ní

ngaⁿ'á ndis'tiī chi dinéⁿ'e nī vi'ī 'áámá nī táámá nī.

'Iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e iⁿ'yeēⁿdī nguéeⁿ n'diichi ndís'tiī

¹⁸ Ndúúti chi 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e iⁿ'yeēⁿdī nguéeⁿ neⁿ'e yā ndís'tiī 'āā déénu nī chi vmnááⁿ vmnaaⁿ nguéeⁿ neⁿ'e yā 'úú. ¹⁹ Ndúúti chi canée nī ní diiⁿ nī cosas ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e iⁿ'yeēⁿdī, 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e iⁿ'yeēⁿdī dinéⁿ'e yā ndís'tiī, naati ndís'tiī nguéeⁿ yeⁿ'e iⁿ'yeēⁿdī ndís'tiī. Ndεεvé ndís'tiī vmnaáⁿ yeⁿ'e chi din'dái iⁿ'yeēⁿdī. Cáávā chuū chi iⁿ'yeēⁿdī nguéeⁿ neⁿ'e ndís'tiī. ²⁰ N'gaacu nī yeⁿ'e nduudu chi 'úú ngaⁿ'á ngíi ndis'tiī: Nguéeⁿ vmnaaⁿ ca 'iiⁿ'yāⁿ chi diiⁿ mandado ti 'iiⁿ'yāⁿ chi ngaⁿ'a ntiiⁿnyuⁿ. Ndúúti chi 'iiⁿ'yāⁿ s'tiī ní can'daa yā 'úú 'tiicá ntúūⁿ can'daa yā ndís'tiī. Nduuti chi diiⁿ yā tan'dúúcā chi ngaⁿ'á 'tiicá ntúūⁿ diiⁿ yā tan'dúúcā chi ngaⁿ'á nī. ²¹ Tanducuén^e chuū diiⁿ yā ndúúcū ndis'tiī caavā chi duuchí ti nguéeⁿ n'diichí yā 'iiⁿ'yāⁿ chi dichó'o yā 'úú.

²² Ndúúti chi nguéeⁿ ndaá ndíi nguéeⁿ ndúú yaa'ví rá 'iiⁿ'yāⁿ tuu'mi 'iiⁿ'yāⁿ ní nguéeⁿ déénu yā chi vée nuuⁿndi yeⁿ'é yā. Maaⁿ ní nguéeⁿ mar 'áámá yā chi cuuvi caaⁿ'mán yā chi nguéeⁿ vée nuuⁿndi yēⁿ'e yā. ²³ 'Iiⁿ'yāⁿ chi nguéeⁿ neⁿ'é yā 'úú 'tiicá ntúūⁿ Chiidá míiⁿ ní nguéeⁿ neⁿ'e yā 'iiⁿ'yāⁿ. ²⁴ Ndúúti chi 'úú nguéeⁿ diiⁿ nguaaⁿ yā ntiiⁿnyūⁿ chi mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ nguéeⁿ diiⁿ yā, nguéeⁿ déénú yā chi vée nuuⁿndi yēⁿ'e yā. Naati maaⁿ ní n'diichí yā 'úú, ní nguéeⁿ neⁿ'é yā 'úú ndúúcū Chiidá. ²⁵ 'Iicu cuuvi cuaacu nduudu chi canée nguūⁿ na ley yēⁿ'e yā: Nguéeⁿ dε'ε caavā chi nguεε neⁿ'é yā 'úú.

²⁶ Naati taachi ndaá yā 'iiⁿ'yāⁿ chi Espíritu N'dai yeⁿ'e Dendyuūs ní téé yā poder s'uuúⁿ. Ní 'úú ní

dicho'ó Espíritu N'dai chi ye^{n'}ē Chiidá. Espíritu N'dai ye^{n'}ē Dendyuūs ní cuaacu ní cuchii ye^{n'}ē Chiidá. Espíritu miiⁿ caa^{n'}maⁿ cuaacú yā ye^{n'}ē 'úú.
²⁷ 'Iicu ndís'tiī ní caa^{n'}maⁿ cuaacú nī ye^{n'}ē 'úú caati canéē nī nduucú ndii cuááⁿ naachi chi nga'ā.

16

¹ Ca^{n'}a Jesús: Chuū nga^{n'}á ngii ndis'tiī 'iicu nguée nduuvi taán nī. ² 'Ii^{n'}yāⁿ ní 'cuεεcú yā ndís'tiī cuaaⁿ chuva'āi yaācū. Ní taachí ndaá hora chi 'caa^{n'}núⁿ yā ndís'tiī, nacádiinúúⁿ yā chi n'daacā idiíⁿ yā ntiíⁿnyuⁿ ye^{n'}ē Dendyuūs. ³ Ní 'ii^{n'}yāⁿ s'tíí ní 'tíicā idiíⁿ yā ti nguεε n'diichí yā Chiidá, ndii nguée nduu 'úú ra. ⁴ Maaⁿ ní nga^{n'}á ngii chuū ndis'tiī caati taachí ndaa hora miiⁿ n'gáacú nī ti 'úú ní 'āā ca^{n'}á. Chuū nī nguée ca^{n'}á ndíí cuaaⁿ vmnaaⁿ ti 'úú caneé ndúúⁿcū ndis'tiī.

Ntiíⁿnyuⁿ ye^{n'}ē Espíritu N'dai ye^{n'}ē Ndyuūs

⁵ Ca^{n'}a Jesús: Naati maaⁿ ní ca^{n'}á n'diichí 'ii^{n'}yāⁿ chi dichó'ó 'úú. Ní mar 'áámá ndís'tiī nguée nti-inguuneén nī 'úú: ¿Tíí ca^{n'}a nī? ⁶ Chiíⁿ chi ca^{n'}á chi 'túúcā, ní nééné chií ndaāchií staava ye^{n'}ē nī. ⁷ 'Úú nga^{n'}á nduudu cuaacu miiⁿ: N'daacā cáávā ndís'tiī chi ca^{n'}á. Ndúútī chi 'úú nguée ca^{n'}á tuu'mi ní Espíritu N'dai ye^{n'}ē Dendyuūs chi téē yā poder ndís'tiī nguée ndai yā nanááⁿ ndís'tiī. Ndúútī chi 'úú ca^{n'}á ní 'úú dicho'ó 'ii^{n'}yāⁿ. ⁸ Taachí 'ii^{n'}yāⁿ miiⁿ ní ndāā yā, ní caa^{n'}máⁿ yā ndúúⁿcū 'ii^{n'}yāⁿ ye^{n'}ē i^{n'}yeēndī ye^{n'}ē nuuⁿndi, ní ye^{n'}ē vaadī cuaacu, ní ye^{n'}ē 'ii^{n'}yāⁿ chi diiⁿ juzgar. ⁹ Caa^{n'}máⁿ yā ye^{n'}ē nuuⁿndi chi nguée i'téenu yā 'úú. ¹⁰ Caa^{n'}máⁿ yā ye^{n'}ē vaadī cuaacu chi 'úú ca^{n'}á nanááⁿ Chiidá ní

'āā ntéé n'diichí yā 'úú. ¹¹ Caa'n'mán yā nuu'ndi ye'n'e 'áámá 'i'nntyen'e ch'εεε ye'n'e i'n'yeen'dí 'cūū 'āā canéé juzgado sa.

¹² Nééné n'deee dendu'ū chi vée chi cuuví ndis'tiī naati maa'n ní nguεε cuuví cūnee ná vaanicadiinūu'n ye'n'é nī. ¹³ Taachí ndaá Espíritu ye'n'é vaadī cuaacu, 'i'n'yān mii'n ní ca'cuée'n yā ndís'tiī na tanducuén'e vaadī cuaacu. Ní nguée caa'n'mán yā ye'n'e maán yā ti caa'n'mán yā tanducuén'e chi n'giindiveén yā. Ní ch'i'n'í yā ndis'tiī dε'ε chí cuchiī. ¹⁴ 'I'n'yān mii'n ní ch'i'n'í yā poder ye'n'é ti cuta'á yā poder ye'n'e 'úú ní ch'i'n'í yā ndis'tiī. Ní cuuvi cádiinúú'n nī. ¹⁵ Nducué'n'e chi vée ye'n'e Chiidá, chuū ní ye'n'é. Cáávā chuū nga'n'á chi Espíritu ye'n'e vaadī cuaacu cuta'á yā ye'n'e 'úú ní ch'i'n'í yā ndís'tiī. Ní cádiinúú'n nī.

Chi ndaachii ye'n'é nī ní nduuvī vaadī yeenú

¹⁶ Ca'n'a Jesús: Taa 'lín ní 'āā ntéé snaán nī 'úú. Taama vmné'ee, taa 'lín ní snaán nī 'úú ti 'úú ní ca'n'á nanáán Chiidá.

¹⁷ Tuu'mí ca'n'a n'duuvī discípulos ye'n'é yā ngii yā 'áámá yā táámá yā: ¿Dε'ε chi 'tíicā nga'n'a yā ngii yā s'uuú'n taa'n 'lín ní 'āā ntéé chinaán nī 'úú ní taama vmne'n'ee taa'n 'lín ní chinaán nī 'úú, ti 'úú ní ca'n'á nanáán Chiidá? ¹⁸ Tuu'mí ní nga'n'a yā. ¿Dε'ε chi 'tíicā taa'n 'lín? Nguée tuumicadiinuun yú.

¹⁹ Ní tuumicadíinuun Jesús chi ne'n'e ntiinguunee'n sa'n'ā s'ee'n, ní nga'n'a yā: ¿'Áá ntíngúúnee'n ví'í nī chi 'túúcā ca'n'á chiī taa'n 'lín ní 'āā ntéé chi naa'n nī 'úú, ní taama vmné'ee, taa 'lín ní chi naán nī 'úú? ²⁰ Cuaacu ní'nyú cuāācū nī'nyu'n nga'n'á ngii ndis'tiī: Maa'n ní cuεεcu nī ní ya'ai nī. Ní i'n'yeen'dí ní cuuvi yeenú naati ndís'tiī ní chi n'daa'n chi yá'ai nī

ndúúcū vaadī yeenú. ²¹ N'daataá chí canee chí 'āā 'cuundiyāāⁿ daiyā tá, véé vaadī ya'ai ye^{n'}ē ta, ti 'āā chéé ndaa hora ye^{n'}ē tá. Taachí 'āā véé daiya tá 'āā ntéé n'gaacu tá ye^{n'}e vaadī ya'ai ye^{n'}ē tá chí yeenú tá chí véé 'áámá daiya tá ye^{n'}é i^{n'}yeēⁿdī. ²² 'Tiicá ntúūⁿ ndís'tiī ní canéé vaadī ndaachií nanáaⁿ nī. Naati taama vmné^{n'}ēe ní n'diichí ntuúⁿ ndís'tiī. Ní cuneé nī vaadī yeenú na staava ye^{n'}é nī. Ní mar 'áámá 'iiⁿyāⁿ ní nguéé divíi yā vaadī yeenú ye^{n'}é ndís'tiī.

²³ Ní nguuvi miiⁿ nguéé ntiinguunéeⁿ nī du'ū vεε ye^{n'}é. Cuaacu níⁿnyúⁿ cuāācū nīⁿnyuⁿ nga^{n'}á ngiī ndís'tiī chí tanducué^{n'}ē chí caaca nī Chiidá ndúúcū chí duuchí ní Chiidá téé yā ndís'tiī. ²⁴ Ndiī maaⁿ nguéé du'ū vεε ngiica nī ndúúcū chí duuchí. Caaca nī ní Chiidá téé yā ndís'tiī. Ní vaadī yeenú ye^{n'}é nī cuuvi yeenu taavi.

Jesús chichéé yā ndúúcū i^{n'}yeēⁿdī

²⁵ Chuū chí nga^{n'}á ndúúcū cuentas ye^{n'}é ndúúcū ndís'tiī. Maaⁿ ní ndaa hora chí 'āā ntéé ca^{n'}á ye^{n'}é ndís'tiī ndúúcū cuentas naati caa^{n'}máⁿ cuaacu ye^{n'}ē Chiidá. ²⁶ Nguuvi miiⁿ ní caaca nī ndúúcū chí duuchí. Ní 'úú nguéé nga^{n'}á chí 'úú nídi'cuítú Chiidá cáāvā ndís'tiī. ²⁷ Maaⁿ Chiidá neené ne^{n'}é yā ndís'tiī caati ndís'tiī ne^{n'}é nī 'úú. Ní i'teenu nī chí 'úú chiicá ye^{n'}ē Chiidá. ²⁸ Chiicá ye^{n'}ē Chiidá ní ndaa i^{n'}yeēⁿdí 'cūū. Cu'neeⁿ ntuúⁿ i^{n'}yeēⁿdī. Ní na^{n'}á n'diichí Chiidá.

²⁹ Tuu'mí nga^{n'}a discípulos ye^{n'}é yā: Cun'díichí dí maaⁿ ní nga^{n'}ā cuaacu di nguéé ndúúcū cuentas.

³⁰ Maaⁿ ní tuumicadiinúúⁿ 'nū chí deenú nī tanducué^{n'}ē dendu'ū. Ní nguéé canee ngiinú nī chí

ntiinguuneeⁿ 'iiⁿyāⁿ n'diī. Cáávā chuū i'teenú 'nū
chí chiica nī yeⁿ'é Dendyuūs.

³¹ Nan'guεεcútaⁿā Jesús: ¿'Áá i'téenu nī maan?

³² Cun'diichí nī. Hora miiⁿ ní cuchiī. Ní 'āā ndaā
chí caⁿ'ā 'muuⁿ caⁿ'ā miiⁿ ndis'tiī na vaacú nī. Ní
cu'neéⁿ nūuⁿ nī 'úú dámaaáⁿ. Naati nguéeⁿ canee
dámaaáⁿ ti Chiidá canée yā nduucú. ³³ Chuū nī
ngaⁿ'á ngii ndis'tiī chí cucáávā 'úú canee 'diiⁿ nī.
In'yeēⁿdī ní 'cueenú nī cuuvi. Cuuvi ch'εētiinúu nī.
'Úú ní chichεé ndúúcū iⁿ'yeēⁿdī.

17

*Jesús ndee yā ndúúcū Chiidá yā caavā discípulos
yeⁿ'é yā*

¹ Chuū caⁿ'a Jesús ní n'diichí yā cuaaⁿ nanguuvi
ní caⁿ'a yā: N'diī Chiidá, hora yeⁿ'é ní 'āā ndaā.
Diīⁿ nī dich'εεté nī Daiya nī. 'Tiicā ntúūⁿ 'úú chí
Daiya nī cuuvi dich'εεté n'diī. ² Tan'dúúcā chí tee nī
poder 'úú chí Daiya nī yeⁿ'e dε'ε chí diīⁿ nducyaaca
'iiⁿyāⁿ cáávā chí ca'á vida cuen'e daāⁿmaⁿ 'iiⁿyāⁿ
chí tee nī 'úú. ³ Chuū chí vida cuen'e daāⁿmaⁿ chí
n'diichí yā n'diī chí 'áámá n'dyaⁿ'ā Dendyuūs chí
cuaacu níⁿnyúⁿ chí Dendyuūs ndúúcū Jesucristo
chí dichó'o nī.

⁴ 'Úú ní dich'εεté n'diī na yáⁿ'āa 'cūū. 'Āā ch'iinú
diīⁿ ntiin'nyuⁿ chí tee nī chí diīⁿ. ⁵ Maaⁿ ní n'diī,
Chiidá, dich'εεté nī 'úú, n'diī ndúúcū maáⁿ nī,
ndúúcū poder chí canee nduucú maáⁿ taachi 'āā
'cuéeⁿ cunee iⁿ'yeēⁿdī.

⁶ Ngaⁿ'a cuaacú yeⁿ'ē chí duuchi yeⁿ'é nī nanááⁿ
saⁿ'ā s'eeⁿ yeⁿ'e iⁿ'yeēⁿdī 'cūū chí tee yā 'úú. Saⁿ'ā
s'eeⁿ yeⁿ'é nī. Ní tee nī 'úú. Ní n'giindiveéⁿ yā ndu-
udu yeⁿ'é nī. ⁷ Maaⁿ ní déenú yā chí tanducuén'ē

dendu'ū chi teé nī 'úú ní ye'n'é nī. ⁸ Ti ndúúdu chi teé nī 'úú ní ca'n'á nanáán 'i'n'yān ní 'i'n'yān s'een ní n'giindiveén yā nduudu miiⁿ. Ní deenu cuaacu yā chi chíicá nanáán n'diī. Ní i'téenu yā chi n'diī dicho'ó nī 'úú.

⁹ 'Úú ngiicá caavā 'i'n'yān s'een. Nguéé nidi'cuítu cáávā i'n'yeēndī ti cáávā 'i'n'yān chi teé nī 'úú, ti ye'n'é n'diī. ¹⁰ Ní taanduvéé dendu'ū ye'n'é ní ye'n'é nī. Ní taanduvéé dendu'ū ye'n'é nī ní ye'n'é. Ní chuū ch'i'n'i poder ye'n'é.

¹¹ Ní 'āā ntéé cūneé i'n'yeēndī naati 'i'n'yān s'een snée yā i'n'yeēndī. 'Úú ní cuchií nanáán nī. N'diī Chiidá chi δεεε, diīⁿ nī cuidado 'i'n'yān chi teé nī 'úú ndúúcū chi duuchí nī. Ní chi cuuví 'áámá yā tan'dúúcā s'uuúⁿ ní 'áámá yū. ¹² Taachí caneé ndúúcū 'i'n'yān i'n'yeēndī ní dīⁿ cuidado 'i'n'yān ndúúcū chi duuchi nī, 'i'n'yān chi nteé nī 'úú. 'Úú ní dīⁿ cuidado 'i'n'yān ní mar 'áámá yā nguéé chindāi yā. 'Áámá nūuⁿ sa'n'ā daiya yáán'n'guiinūuⁿ chindai sa. Ní 'iicu naachi cánéé nguūⁿ ní cúuví cuaacu.

¹³ Naati maaⁿ ní cuchií nanáán nī. Ní nga'n'á chuū taachi cuneé i'n'yeēndī 'cūū caati vaadi yeēnu ye'n'é canéé nduucú yā, ní cuuvi yeenú taavi yā.

¹⁴ 'Úú ní ca'á 'i'n'yān nduudu yēn'e nī. I'n'yeēndī nguéé dinén'e 'i'n'yān ti nguéé ye'n'e i'n'yeēndī 'i'n'yān. 'Tiicá ntūūⁿ nguéé ye'n'e i'n'yeēndī 'úú. ¹⁵ Nguéé di'cuítūu chi ndiví nī 'i'n'yān ye'n'é i'n'yeēndī. Diīⁿ nī cuidado 'i'n'yān s'een ye'n'e yáán'n'guiinūuⁿ. ¹⁶ Nguéé ye'n'e i'n'yeēndī 'i'n'yān s'een tan'dúúcā chi nguéé ye'n'e i'n'yeēndī 'úú. ¹⁷ Diīⁿ nī didεεvé nī 'i'n'yān cucáávā nduudu cuaacu ye'n'é nī. Nduudu ye'n'é nī ní nduudu cuaacu. ¹⁸ Tan'dúúcā chi dicho'ó nī 'úú

iⁿ'yeēⁿdī 'tiicā ntúūⁿ dicho'ó 'iⁿ'yāⁿ s'eeⁿ iⁿ'yeēⁿdī.
 19 Cáávā 'iⁿ'yāⁿ s'eeⁿ 'úú māaⁿ didεεvé maáⁿ. Ní
 'iⁿ'yāⁿ s'eeⁿ cuuví yā dεεε na nduudu cuaacu.

20 Nguéé di'cuiituú dámaaⁿ caavā 'iⁿ'yāⁿ miiⁿ ti
 cáávā 'iⁿ'yāⁿ chi cu'téenu yā 'úú cáávā nduudu
 yeⁿ'ē 'iⁿ'yāⁿ s'eeⁿ. 21 Ní nducyaaca yā ní 'áámá
 nūuⁿ cuuví yā tan'dúúcā n'diī canée nī nduucú,
 ní canée nduucú nī. Níicú 'iⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní canée
 ntúuⁿ yā 'áámá nūuⁿ ndúúcu yú. Ní 'iicu cu'téenu
 'iⁿ'yāⁿ yeⁿ'e iⁿ'yeēⁿdī chi n'diī dicho'ó nī 'úú. 22 Ní
 poder chi téé nī 'úú, miiⁿ nī ca'á 'iⁿ'yāⁿ. Ní 'áámá
 nūuⁿ cuuví yā tan'dúúcā chi 'áámá nus'ūu. 23 'Úú ní
 ndúúcū 'iⁿ'yāⁿ s'eeⁿ. Ní n'diī ní ndúúcū 'úú. Níicú
 'áámá nūuⁿ chi n'daacā cuuví yā. Ní iⁿ'yeēⁿdī ní
 cuuvi deenu chi dicho'ó nī 'úú ní chí dinéⁿ'e nī
 'iⁿ'yāⁿ s'eeⁿ tan'dúúcā chi neⁿ'é nī 'úú.

24 N'diī Chiidá, 'iⁿ'yāⁿ s'eéⁿ chi téé nī 'úú, neⁿ'é chi
 naachi 'úú cuneéⁿ, 'iⁿ'yāⁿ s'eéⁿ cūnée yā nduucú.
 Ní cuuvi n'diichí yā poder yeⁿ'é chi téé nī 'úú caati
 n'diī ní neⁿ'é nī 'úú ndiī taachi 'āā 'cuéé iⁿ'yeēⁿdī.

25 N'diī Chiidá chi dεεε, 'aa ntéé rá chi iⁿ'yeēⁿdī
 nguéé n'diichí n'diī 'úú n'diichí n'diī. Ní 'iⁿ'yāⁿ s'tíi
 ní deenú yā chi n'diī dichó'o nī 'úú. 26 'Úú ní ngaⁿ'á
 yeⁿ'e chi duuchí nī, ní caⁿ'á ngāⁿ'aⁿ yeⁿ'e chi duuchí
 nī. Níicú maaⁿ vaadī neⁿ'e chi nēⁿ'e nī 'úú cuuvi
 cunée ndúúcu yā. Ní 'úú canée ndúúcu yā.

18

Sta'á yā Jesús

(Mt. 26.47-56; Mr. 14.43-50; Lc. 22.47-53)

¹ Taachí Jesús caⁿ'á yā chuū, caⁿ'dāa yā ndúúcū
 discípulos yeⁿ'é yā táámá lado yíicú 'líiⁿ chi nguuvi

Cedrón naachi canée 'áamá cheēⁿ yeⁿe naāndā. Ní miiⁿ sndaā Jesús ndúúcū discipulos yeⁿ'é yā. ² Judas chí diiⁿ sa entregar Jesús ní n'diichi ntúūⁿ saⁿ'ā na cheēⁿ miiⁿ ti 'āā cánée n'deee cuuví ndu- uvidáámá yā Jesús ndúúcū discipulos yeⁿ'é yā na cheēⁿ miiⁿ. ³ Saⁿ'ā chiiduú n'gēté ndúúcū saⁿ'ā fariseos teé yā Judas Iscariote soldados ndúúcū policías ní Judas cuen'e sa ndúúcū 'aama taaⁿ soldados ndúúcū policías. Ndaa yā na cheēⁿ miiⁿ ndúúcū lámparas, ndúúcū antorchas, ndúúcū armas. ⁴ Naati Jesús chí déénú yā tanducuén'e dendu'ū chí cuchiī, cuen'e yā ní ndaa yā nanáaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní caⁿ'a yā: ¿Du'u in'nuúⁿ nī?

⁵ Ní nan'guεεcutáⁿ'a sa yeⁿ'e yā: Jesús yeⁿ'ē yāāⁿ Nazaret miiⁿ. Tuu'mí ngaⁿ'a Jesús ngiī yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: 'Úú 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ. Canée ntúūⁿ Judas miiⁿ, saⁿ'ā chí diiⁿ nca'a sa 'iiⁿ'yāⁿ. ⁶ Taachí Jesús caⁿ'a yā: 'Úú 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ, tuu'mi ní saⁿ'ā s'eeⁿ ndaacadaamí yā ní ch'εεtindiití yā na yáⁿ'āa. ⁷ Nan'guεεcúnée ntuúⁿ yā tiinguuneeⁿ yā: ¿Du'u ra in'nuúⁿ nī? Ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní caⁿ'a yā: Jesús yeⁿ'ē yāāⁿ Nazaret miiⁿ.

⁸ Nan'guεεcutaⁿ'ā Jesús: 'Āā ngaⁿ'á ngiī ndís'tiī chí 'úú. Ndúúti chí 'úú chí in'nuúⁿ nī, 'cuáaⁿ nī chí naⁿ'a 'iiⁿ'yāⁿ s'tiī.

⁹ Ní cuuvi cuaacu chí 'úú chí caⁿ'á: 'Iiⁿ'yāⁿ chí teé nī 'úú, mar 'áamá yā nguée chí ndai yā. ¹⁰ Tuu'mi Simón Pedro chí ndée sa espada ní tun'dáa sa ní 'nuūcá'ai sa ní ch'iica sa veeⁿ sa lado tá cuaacu yeⁿ'ē sáⁿ'ā chí diiⁿ mandado yeⁿ'e chiiduú ch'εεte ca. Ní saⁿ'ā miiⁿ ní guuvi sa Malco. ¹¹ Tuu'mí Jesús ngaⁿ'a yā ngiī yā Pedro: N'nuūⁿ dí espada vaacu. Prueba chí teé Chiidá 'úú, ¿'áá nguée cánée

chí 'cueenú cuuvi ye'nē?

Jesús nanáán chiiduú ch'εté ca

(Mt. 26.57-58; Mr. 14.53-54; Lc. 22.54)

¹² Tuu'mi ní 'iín'yān ye'nē 'áámá taaⁿ soldado ndúúcū soldado chí yuudu ndúúcū policíás ye'nē 'iín'yān Israel s'eeⁿ ní sta'á sa Jesús ní cachiichí sa 'iín'yān. ¹³ Ní candéε sa vmnáán vmnaaⁿ nanáán saⁿā chí nguuvi Anás, tii sán'ā miiⁿ ní nchaⁿā ndiícú Caifás miiⁿ. 'Tiⁿ'yān miiⁿ ní chiiduú ch'εté ca nduuyu miiⁿ. ¹⁴ Ní Caifás miiⁿ ca'a sá consejo saⁿā Israel s'eeⁿ chí canéé chí 'cuūvī 'aama saⁿā cáávā 'iín'yān.

Pedro canée yā chuva'ai ye'nē Anás

(Mt. 26.69-70; Mr. 14.66-68; Lc. 22.55-57)

¹⁵ Ní n'daā Simón Pedro Jesús miiⁿ ní táámá discípulos. Ní chiiduú ch'εté ca n'diichí yā discípulos miiⁿ chí sndaá sa ndúúcū Jesús corredor ye'nē va'ai ye'nē chiiduú ch'εté ca miiⁿ. ¹⁶ Naati Pedro miiⁿ canéé sá cuaaⁿ dáámí cheendi va'āī. Ní can'daā taama discípulo chí chiiduú ch'εté ca n'diichí yā 'iín'yān. Ní yaa'ví yā n'daataá chí canéé cheendi va'āī. Ní diiⁿyúⁿ yā Pedro míⁿ chεeti va'āī. ¹⁷ Tuu'mi ní n'daataá chí diiⁿ mandado chí canéé cheendi va'āī ngaⁿa tá: ¿'Áá nguée dí ntúūⁿ 'áámá discípulo ye'nē saⁿa 'cūū? Tuu'mí Pedro ngaⁿā sa: Nguée 'úú.

¹⁸ Ní chééndii saⁿā chí dichíí'vē ndúúcū policíás, saⁿā miiⁿ tiivi sa yaⁿā ye'nē yíyūu ti 'áámá 'iichεε. Saⁿā miiⁿ nga'a taviiⁿ nu sa. Ní canéé nī ntúūⁿ Pedro ndúúcu sa. Ni chééndii sa nga'a taviiⁿ nu sa ca'a sa.

Anás tiinguunéeⁿ sa Jesús

(Mt. 26.59-66; Mr. 14.55-64; Lc. 22.66-71)

19 Ní chiiduú ch'εεté cá miiⁿ nítiinguuneeⁿ sa Jesús yeⁿe discípulos yeⁿé yā ndúúcū yeⁿe chi Jesús chi'cueéⁿ yā. 20 Jesús nan'guεεcutáⁿa yā yeⁿé sa: 'Úú ní ngaⁿá cuaacú nanááⁿ 'iiⁿyāⁿ yeⁿe iⁿyeēⁿdī. 'Úú ní chi'cueéⁿ na yaācū sinagogas ní na yaacū templo ntúūⁿ naachí nduuvidaama nducyaaca 'iiⁿyāⁿ Israel s'eeⁿ ní nguéeⁿ dε'ē vεε chi ngaⁿa n'de'ée. 21 ¿Dε'ē tíngúúnéeⁿ di 'úú? Tíngúúnéeⁿ dí 'iiⁿyāⁿ chi ch'iindiveéⁿ yā chí caⁿá chií 'iiⁿyāⁿ. N'diichi nī. 'Iiⁿyāⁿ s'eeⁿ déénú yā chí caⁿá.

22 Taachí Jesús ch'iinu caⁿá yā chuū, 'áámá policía chi canéeⁿ miiⁿ ch'éⁿe sá Jesús, ní caⁿa sa: ¿'Áá 'tíicā nan'guεεcutáⁿa di yeⁿé chiiduú ch'εεte ca?

23 Nan'guεεcutaⁿā Jesús: Ndúúti chi nguεε n'daacā chi ngaⁿá caaⁿ'maⁿ di dε'ē chi nguεε n'daacā chi ngaⁿá. Ndúúti chi n'daacā, ¿dε'ē cuuvi chi n'geⁿé di 'úú?

24 Anás miiⁿ ní dichó'o sa Jesús ch'εεchiichí yā nanááⁿ saⁿā chi nguuví Caifás miiⁿ, saⁿā chi chiiduú ch'εεté cá miiⁿ.

Pedro miiⁿ ngaⁿ'a sa taama vmnéⁿēe chí nguéeⁿ n'diichi sa Jesús miiⁿ

(Mt. 26.71-75; Mr. 14.69-72; Lc. 22.58-62)

25 Chééndii Simón Pedro miiⁿ ní nga'a taviiⁿnu sa saⁿā. Ní ngaⁿ'a yā ngii yā saⁿā: ¿'Áá nguéeⁿ 'tíicā chí díí ní discípulo yeⁿé yā? Pedro cheeⁿdíitu sa ní ngaⁿā sa: Nguéeⁿ 'úú.

26 'Áámá saⁿā chí diiⁿ mandado yeⁿé chiiduú ch'εεté cá ní saⁿā miiⁿ ní 'iiⁿyāⁿ yeⁿe saⁿā chí chiica Pedro miiⁿ veeⁿ sa. Ngaⁿ'a sa ngii sa saⁿā:

¿'Áá nguée n'diichí dii chεeti chéeⁿ naāndā miiⁿ ndúúcu yā?

²⁷ Taama vmnéⁿēe ní cheeⁿdiitú táaⁿ Pedro: Nguée 'úú. Ní miⁿniiⁿyu miⁿniiⁿyu ní tusaⁿ'ā chiita tī.

Jesús nanááⁿ Pilato

(Mt. 27.1-2, 11-14; Mr. 15.1-5; Lc. 23.1-5)

²⁸ Ní candée sa Jesús miiⁿ tyaaⁿ tyaaⁿ yeⁿ'ē nanááⁿ Caifás miiⁿ ndii naachi canée cuarto yeⁿ'ē juzgado. Ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní nguée chi ndaá yā cuaaⁿ chεeti va'ai ch'εεε miiⁿ cáávā chi nguée neⁿ'e yā chi cuneedáámí yā nuuⁿndi taachi ché'e yā nguiinú yeⁿ'ē pascua. ²⁹ Tuu'mi ní can'daā Pilato chuva'aī nanááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní caⁿ'a sa: ¿De'ē nuuⁿndi yeⁿ'ē saⁿ'a 'cūū vεε?

³⁰ Nan'guεεcutáⁿ'a yā ní caⁿ'á yā 'iiⁿ'yāⁿ: Ndúúti chi saⁿ'a 'cūū chi nguεε du'ū vεε diiⁿ sa, nguée teé 'nū saⁿ'ā n'diī.

³¹ Tuu'mi ní ngaⁿ'ā Pilato ngii sa 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: Cuta'á nī 'iiⁿ'yāⁿ. Ní n'diichí yā de'ē nuuⁿndi yeⁿ'e yā véé tan'dúúcā chi canée na ley yeⁿ'é nī. Níicú 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ ní caⁿ'a yā: Nús'uu ní nguée cánée chí 'caaⁿ'nuⁿ 'nū mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ.

³² Ní cuuví cuaacu chi caⁿ'a Jesús miiⁿ. Ní caⁿ'a yā chí cadiinuⁿ 'iiⁿ'yāⁿ de'é vaadī n'gii 'cuuvi yā.

³³ Níiⁿnuuⁿ ndáá ntúūⁿ Pilato cuarto yeⁿ'ē juzgado. Ní'cái sa Jesús miiⁿ ní caⁿ'a yā: ¿'Áá díi chi Rey yeⁿ'ē 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ chi judíos?

³⁴ Nan'guεεcútaⁿ'ā Jesús: ¿'Áá ngaⁿ'a dii chuū yeⁿ'e maāⁿ di o 'iiⁿ'yāⁿ 'cūū ch'iⁿ'i yā ní ngaⁿ'a yā n'diī yeⁿ'ē 'úú?

35 Pilato miiⁿ ní n'guεεcutáⁿa sa: ¿'Áá 'úú chi saⁿa Israel 'úú? 'Iiⁿ'yāⁿ yeⁿe nación yeⁿē di ndúúcu chiiduú n'geεté nteé yā dii 'úú. ¿De'ē ndiⁿ di?

36 Nan'guεεcutaⁿā Jesús: Cuaaⁿ naachi 'úú chi 'iiⁿntyēⁿe nguée canée iⁿ'yeeⁿdí 'cūū. Ndúúti chi yeⁿē iⁿ'yeeⁿdí 'cūū naachi caaⁿ'maⁿ ntiinyúⁿ tuu'mi ní 'iiⁿ'yāⁿ chi diiⁿ mandado yeⁿé ní 'cuuⁿ'maⁿ yā cáávā 'úú ni nguée nica'a yā 'úú 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ. Maaⁿ ní cuaaⁿ naachi 'úú chi 'iiⁿntyēⁿe nguée yeⁿē iⁿ'yeeⁿdí 'cūū.

37 Tuu'mi ngaⁿ'a Pilato ngii sa 'iiⁿ'yāⁿ: Tuu'mi, ¿'áá díi chi rey miiⁿ? Nan'guεεcutaⁿā Jesús: Díi ngaⁿ'ā di chi rey 'úú ní 'tíicā 'úú. 'Úú ní cáávā chuū ch'iindiyaáⁿ, ní cáávā chuū chi ndaá iⁿ'yeeⁿdí 'cūū, caavā chi caaⁿ'maⁿ cuaacú yeⁿē nduudu cuaacu. Nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ chi yeⁿē vaadī cuaacu miiⁿ, n'giindiveéⁿ yā nduudu yeⁿé.

Jesús canée chí 'cuūvi yā

(Mt. 27.15-31; Mr. 15.6-20; Lc. 23.13-25)

38 Tuu'mi ngaⁿ'ā Pilato: ¿Chεε chí vaadī cuaacu? Taachí caⁿ'a Pilato chúū ní can'dáá ntuúⁿ sa nanááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ ní caⁿ'a sa 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ:

'Úú ní nguée ndaācá mar 'áámá nuuⁿndi yeⁿé yā.

39 Naati cáávā costumbre yeⁿe ndís'tiī ní 'úú ca-neecúúⁿmíⁿ chí ín'dεεchí 'áámá saⁿ'ā chi preso sa 'viicu yeⁿe pascua. ¿'Áá neⁿé nī chi ín'dεεchí Rey yeⁿē 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ?

40 Tuu'mi ní 'cai ntúūⁿ nducyaaca yā, ní ngaⁿ'a yā: Nguée 'iiⁿ'yāⁿ 'cūū ti Barrabás. Níicú saⁿ'ā Barrabás miiⁿ ní neenē duucu sa.

19

¹ Tuu'mi ní sta'aa Pilato Jesús miiⁿ ní ch'eⁿe sa 'iiⁿ'yāⁿ. ² Ní soldados ní din'dáa sa 'áámá corona yeⁿ'ē yááⁿ ní chi n'duu sá na tiíⁿ yā. Ní chi'nuúⁿ sa 'áámá catecai morado 'iiⁿ'yāⁿ. ³ Ní caⁿ'a sa: Nééⁿé 'nááⁿ cānee di íⁿ'yeēⁿdi, dii, Rey yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e Israel. Ní n'geⁿ'é sa 'iiⁿ'yāⁿ.

⁴ Tuu'mi can'dáa ntuūⁿ Pilato chuva'āi. Ní caⁿ'ā sa chii sa 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: Cuin'diichí nī, tun'daá 'iiⁿ'yāⁿ chuva'āi niicu tuumicadiinúúⁿ nī chi nguéeⁿ n'diichí mar 'áámá nuuⁿndi yeⁿ'é yā.

⁵ Ní can'daā Jesús chuva'āi. Can'déε yā corona yeⁿ'e yááⁿ ndúúcū catecai morado yā. Ní ngaⁿ'a Pilato miiⁿ: Cun'díichí nī saⁿ'ā.

⁶ Taachí n'diichí yā 'iiⁿ'yāⁿ tuu'mi ní chiiduú n'geεté ndúúcū policías n'gaī yiicu sa: Cu'néeⁿnga'á nī 'iiⁿ'yāⁿ. Cu'néeⁿnga'á nī 'iiⁿ'yāⁿ. Tuu'mi ngaⁿ'ā Pilato ngii yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: Cuta'a ndis'tiī 'iiⁿ'yāⁿ, ní cu'néeⁿnga'á nī 'iiⁿ'yāⁿ, ti 'úú ní nguéeⁿ indaacá mar 'áámá nuuⁿndi yeⁿ'e yā.

⁷ Nan'guεεcútaⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ: Nús'uū ní cánéeⁿ ley yeⁿ'é 'nū. Ní tan'dúúcā chi ngaⁿ'a ley miiⁿ canee chi 'cuuvi caati caⁿ'a yā chi maáⁿ yā Daiya Dendyuūs 'iiⁿ'yāⁿ.

⁸ Taachí ch'iindiveeⁿ Pilato chuū dii'yā ca sá chii.
⁹ Chindáa ntuūⁿ sa cuarto yeⁿ'ē juzgado ní caⁿ'á yā chii yā Jesús: ¿Tií 'iiⁿ'yāⁿ dii? Naati Jesús ní nguéeⁿ caⁿ'a yā.

¹⁰ Tuu'mi ní caⁿ'a Pilato Jesús: Dii, ¿'áá nguεε ngaⁿ'ā di yeⁿ'é? ¿'Áá nguéeⁿ deenu di chi 'úú ní cúúvi caaⁿ'maⁿ ntiiⁿ'nyúⁿ chi cu'néeⁿnga'á nī dii, ní cuuvi n'tεεchí ntúuⁿ dii?

¹¹ Nan'guεεcútaⁿā Jesús miiⁿ: Nguée du'ū vεε cuuvi diiⁿ di ndúúcū 'úú ndúúti chi nguée du'ū vεε ndii ca'a yeⁿē di yeⁿē va'ai chεeti nguuvi. 'Iiⁿyāⁿ chi tee yā 'úú chi preso 'úú nanáá n'diī, 'iiⁿyāⁿ miiⁿ dich'εεε ca nuuⁿndi yēⁿe yā.

¹² Ndíí tuu'mi ní neⁿe Pilato n'tεεchi sa 'iiⁿyāⁿ. Naati 'iiⁿyāⁿ Israel s'eeⁿ n'gai yiicú yā ní ngaⁿa yā: Ndúúti chi saⁿá 'cūū n'tεεchi di, nguée dii amigo yeⁿē César. Nducyáácá 'iiⁿyāⁿ chi ngaⁿa yeⁿé yā chi maáⁿ yā rey ngaⁿa yā contra César.

¹³ Tuu'mí Pilato, taachi ch'iindiveeⁿ sa chuū, candée sa Jesús chuva'āī. Ní ch'iindi sa ná silla yeⁿe juzgado chi nguuvi Enlosado, ní nduudu hebreo neⁿe caaⁿ'maⁿ Gabata. ¹⁴ Ní nguuvi chi diiⁿ yā ntiiⁿnyuⁿ yeⁿē 'viicu yeⁿē pascua, tan'dúúcā ndiichúúví na nguuvi. Tuu'mí ngaⁿa Pilato 'iiⁿyāⁿ Israel s'eeⁿ: Cuin'diichí nī Rey yeⁿé nī.

¹⁵ Naati 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ 'caí yā diitú yā: Divíi nī 'iiⁿyāⁿ, divíi nī 'iiⁿyāⁿ, cu'néeⁿnga'á nī 'iiⁿyāⁿ. Tuu'mí ngaⁿa Pilato: ¿'Áá rey yeⁿé nī chi cu'néeⁿnga'á nī? Tuu'mí nan'guεεcútaⁿā saⁿá chiiduú n'gεεé: Nguée rey yēⁿe 'nū caati 'āā César nuúⁿ.

¹⁶ Tuu'mi ní Pilato ca'á yā Jesús miiⁿ 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ní 'iicu cu'néeⁿnga'á yā. Ní 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ sta'á yā Jesús miiⁿ ní candée yā 'iiⁿyāⁿ.

Cu'néeⁿnga'a yā Jesús ní ch'ī yā

(Mt. 27.32-44; Mr. 15.21-32; Lc. 23.26-43)

¹⁷ Ní Jesús candée yā cruz yēⁿe yā. Ní can'dáa yā na lugar chi 'áámá lado yeⁿe yáā Jerusalén chi nguuvi Calavera chi lugar 'Iini Nga'ai Tīīⁿ, 'iicu nduudu hebreo neⁿe caaⁿ'maⁿ Gólgota. ¹⁸ Naachí

cu'neéⁿnga'á yā Jesús ndúúcū taa na 'uuví yā. 'Áámá yā 'áámá 'áámá lado 'iicu Jesús miiⁿ ní naavtáⁿā canuúⁿ yā. ¹⁹ Ní 'neeⁿ Pilato miiⁿ 'áámá letra chi n'duu sá nanááⁿ cruz ní canéé nguūⁿ miiⁿ, Jesús yeⁿē yaāⁿ Nazaret, Rey yeⁿe 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿe ndaata yeⁿe Israel. ²⁰ Ní neené 'yaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ ch'eeⁿ yā letra 'cūū ti nááchí cu'neéⁿnga'a yā Jesús miiⁿ niiⁿnuúⁿ na yāāⁿ Jerusalén miiⁿ. Canéé nguūⁿ miiⁿ na nduudu hebreo ndúúcū nduudu griego ndúúcū nduudu latín. ²¹ Ní ngaⁿ'a saⁿā chi-iduú n'gεεté yeⁿē 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ ngii sa Pilato: Nguéé 'neeⁿ di Rey yeⁿē 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿe ndaata yeⁿe Israel naati maáⁿ yā ngaⁿ'a yā: 'Úú Rey yeⁿe 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿe Israel 'úú.

²² Nan'guεεcútaⁿā Pilato saⁿā miiⁿ: Chiiⁿ 'neéⁿ 'āā 'neéⁿ.

²³ Taachi soldados chi'neeⁿnga'ā sa Jesús, sta'á sa catecai yā ní diiⁿ sa repartir catecai yā. Niicu 'áámá 'áámá tááⁿ catecai yā 'aama soldado. Abrigo catecai yā miiⁿ nguéé n'deenyú ndii 'niiⁿndúⁿ ndíí cuaaⁿ ndiiya. ²⁴ Ní caⁿ'a sa nguaaⁿ maáⁿ sa: Nguéé 'canuu cuūⁿ yú naati tun'daī yú suerte yeⁿē yú nduūcū. Du'ú yeⁿē cuuvi. Ní 'iicu cuuvi cuaacu naachí canee nguūⁿ chi ngaⁿ'ā:

Nca'á yā catecaī nguaaⁿ maáⁿ yā, ní na catecaī ch'ii yā suerte.

Ní soldados ní diiⁿ sa chuū.

²⁵ Ní chεεcuú Jesús miiⁿ canéé yā niiⁿnuúⁿ ná cruz yeⁿe Jesús ndúúcū vi'ī chεεcuú yā chi nguuví María chi n'daataá yeⁿē Cleofas, ndúúcū María Magdalena. ²⁶ Taachí n'diichi Jesús chεεcú yā ndúúcū discípulos chi ya'āī 'iinú yā chi canéé niiⁿnuúⁿ tuu'mi ní Jesús ngaⁿ'á yā ngii yā chεεcú

yā: N'diī n'daataá, cun'díichí nī daiya nī. ²⁷ Tuu'mi ní nga'a yā ngiī yā discípulo: Cun'diichi di, 'ííngā chεεcu di. Ndiī tuu'mi ní discípulo miiⁿ ní dichεεcú yā 'iiⁿyāⁿ.

Jesús ch'īi yā

(Mt. 27.45-56; Mr. 15.33-41; Lc. 23.44-49)

²⁸ Cho'ó tanducueⁿē chuū ní déénú Jesús chi tanducueⁿē dendu'ū ní 'āā chiī cuaacu. Niicu naachi canée nguūⁿ níicú cuuvi cuaacu. Nga'a Jesús: Yaacá.

²⁹ Míiⁿ canée 'áámá vaso ndiitu vinagre. Tuu'mi ní 'áámá soldado dicuutu yā 'áámá esponja ndúúcū vinagre. Ní chi'neeⁿ yā na áámá yáⁿá hisopo. Ní s'neeⁿ yā na cheendi Jesús. ³⁰ Taachí Jesús chi'i yā vinagre, caⁿa yā: Ch'íínú tanducueⁿē dendu'ū. Ní nadicua'á yā tiīⁿ yā chi n'néeⁿ maáⁿ yā espíritu yēⁿe yā.

Soldado n'da'ai yā 'iini 'tiicua Jesús ndúúcū 'aama lanza

³¹ Tuu'mi ní caati nguuvi viernes chi diīⁿ yā ntiīⁿnyuⁿ yeⁿē 'viicu pascua miiⁿ, ní 'iiⁿyāⁿ Israel s'eeⁿ di'cuítu sa Pilato chi 'cúuⁿmāⁿ sa 'ííni ca'a saⁿā s'eeⁿ ní candεε sa cuerpo yeⁿē yā. Caati nguéeⁿ neⁿé sa chi canée cuerpo yeⁿē yā na cruz nguuvi sábado miiⁿ caatí sábado ní nguuvi ch'εεte yeⁿe 'viicu pascua. ³² Ní ndaā soldados ní ndaa sa nanááⁿ saⁿā chi vmnááⁿ vmnaaⁿ. 'Tíicā 'cuúⁿ sa ca'a sa. 'Tíicā 'cuúⁿ ntúūⁿ sa ca'ā taama sa. ³³ Naati taachí ndaa sa nanááⁿ Jesús miiⁿ, ní caati n'diichi yā chi 'āā n'dii Jesús nguéeⁿ 'cuúⁿ sa ca'a yā.

³⁴ Naati 'áámá soldado n'da'ai sa tiicua Jesús ndúúcū 'aama lanza ní can'daā yuuúⁿ ndúúcū nuūⁿnīⁿ. ³⁵ 'Iiⁿyāⁿ chí n'diichi yā ngaⁿá yā nduudu

cuaacu. Níicú chiiⁿ chi ngaⁿ'á yā. Miiⁿ ní cuaacu chíiⁿ. 'Iicu déenu yā chi ngaⁿ'á yā nduudu cuaacu níicú ndís'tiī ntúūⁿ ní cu'teenú nī. ³⁶ Níicú chuū cho'ōo ní cúúví cuaacu chí canée nguūⁿ na libro yeⁿ'e Ndyuūs: Mar 'áámá 'iini yeⁿ'é yā nguée 'cúúⁿ sa. ³⁷ Ní taama naachi canée nguūⁿ ní ngaⁿ'ā: N'diichí yā 'iini'yāⁿ chí cho'ōo néenⁿ tiicúá yā.

S'nuúⁿ yā Jesús chεeti yáinyāⁿ

(Mt. 27.57-61; Mr. 15.42-47; Lc. 23.50-56)

³⁸ Cho'ōo chuū. José yeⁿ'ē yāāⁿ Arimatea chí 'áámá discípulo yeⁿ'e Jesús n'de'ei n'de'ei nūuⁿ ti 'va'a sa 'iini'yāⁿ Israel s'eeⁿ, di'cuíitu sa Pilato miiⁿ chí cuuví candεε sa cuerpo yeⁿ'ē Jesús. Ní 'cuūⁿ Pilato saⁿ'ā miiⁿ. Tuu'mi ní ndaā sa ní nadiví sa cuerpo yeⁿ'ē Jesús miiⁿ ní candεε sa cuerpo miiⁿ. ³⁹ Ndaa ntúūⁿ Nicodemo, saⁿ'ā chí vmnaaⁿ indaá sá nanáán Jesús miiⁿ 'aama n'gaanⁿ, ní ndée sa 'áámá perfume chí ndístaⁿ'ā perfume yeⁿ'ē mirra ndúúcū áloes. Ngíi tanduu 'áámá ciento libras. ⁴⁰ Sta'á yā cuerpo yeⁿ'e Jesús ní ch'εécú yā ná tiinūuⁿ ndúúcū perfume miiⁿ, tan'dúúcā costumbre yeⁿ'ē 'iini'yāⁿ Israel s'eeⁿ taachí n'giichí yā tinaⁿ'ā. ⁴¹ Ní lugar miiⁿ naachi chí'neeⁿnga'a yā, miiⁿ canée 'áámá chéēⁿ naāndā. 'Íicú chεeti chéēⁿ miiⁿ canée 'áámá yáinyāⁿ ngai. Mar 'áámá 'iini'yāⁿ nguée in'nuúⁿ yā chεeti. ⁴² Cáávā chí nguuvi viernes chí ch'iindiyaáⁿ yā yeⁿ'e 'viicú yeⁿ'e pascua yeⁿ'ē 'iini'yāⁿ Israel s'eeⁿ, s'nuúⁿ yā cuerpo Jesús miiⁿ chεeti yáinyāⁿ miiⁿ chí canee niiⁿnuúⁿ.

20

Jesús nduuchi yā yeⁿ'e nguaaⁿ tináⁿ'ā

(Mt. 28.1-10; Mr. 16.1-8; Lc. 24.1-12)

¹ 'Áámá domingo chi nguuví vmnáán vmnaaⁿ yeⁿ'e ndεεtē miiⁿ tá María Magdalena nééné 'da'a ca ndaā tá na yáinyāⁿ. Ní n'diichi tá tuūu miiⁿ chi ndiivī na yáinyāⁿ. ² Tuu'mi ní n'daataá ngéénū tá nanáán Simón Pedro ndúúcū táámá discípulo, 'ii'yāⁿ chi dinén'e taavi yā Jesús. Tuu'mí ngaⁿ'ā tá ngii tá saⁿ'ā s'eeⁿ: 'Āā ndiiví yā Jesús miiⁿ ná chεeti yáinyāⁿ, ní nguée deenu yú tíi n'néen yā 'ii'yāⁿ.

³ Ní can'dáā Pedro miiⁿ ndúúcū taama discípulo ní ndaā yā na yáinyāⁿ. ⁴ Ngéénū, ngéénū nduu 'uuví yā. Táámá discípulo diitu cá chéenu sa nguée ti Pedro, ní ndaā vmnaaⁿ sa na yáinyāⁿ. ⁵ Can'díi sa ní n'diichi sa. Ní n'diichi sá chi 'aa dámaaⁿ tiīnūuⁿ miiⁿ snúūⁿ naati nguée chi ndaa sa chεeti yáinyāⁿ. ⁶ Simón miiⁿ ní sndaā sa chεeti yáinyāⁿ. Ní n'diichi sa tiīnūuⁿ miiⁿ naachi snúuⁿ. ⁷ Niicu pañuelo ch'εεtε ca tiīiⁿ nguée dáámá tiīnūuⁿ lino. Ndéetií nduu cánée táámá cuaaⁿ. ⁸ Tuu'mi ní sndaā ntúūⁿ táámá discípulo chi ndaā vmnáán vmnaaⁿ ná yáinyāⁿ ní n'diichí yā ní chi'téenu yā. ⁹ Tii nguée déenu yā chi canée nguūⁿ chí Jesús miiⁿ cuuví nduuchí yā yeⁿ'ē nguaaⁿ tinán'ā. ¹⁰ Ní nguεcundií discípulos na vaacu yā.

Jesús nndaaca yā María Magdalena
(Mr. 16.9-11)

¹¹ Naati tá María canee ta chúva'āi yáinyāⁿ. Neené ngεecu tá. Ní di'cua'ái naaⁿ tá n'diichi tá chεeti yáinyāⁿ. ¹² Ní n'diichí tá na 'uuví ángeles ndúúcū catecaí yā cuée. 'Áámá ángel miiⁿ vεε yā cuaaⁿ tiīⁿ naachi canúúⁿ cuerpo Jesús miiⁿ ní táámá yā vεε yā cuaaⁿ ndiia. ¹³ Ní caⁿ'á yā: Díi n'daataá, ¿de'ē cúuví chí ngεecu di? Tuu'mí ngaⁿ'a tá: Caati

candée yā Señor yeⁿé, ní nguée deenú tií s'néeⁿ yā 'iⁿyāⁿ.

¹⁴ Taachi caⁿ'a tá chuū, ndaacadaami tá. Ní n'diichi ta Jesús chi canée yā miiⁿ naati nguée deenu tá chi Jesús miiⁿ. ¹⁵ Tuu'mí ngaⁿ'a Jesús ní ngii yā táⁿā: Díí n'daataá, ¿de'ē cúúví chí ngeecu di? ¿Du'ū in'nuuⁿ di? 'Iicu n'daataá miiⁿ ní nacadínnuuⁿ tá chi 'iⁿyāⁿ 'cūū ní 'iⁿyāⁿ chi diiⁿ cuidado yeⁿē chéēⁿ yeⁿe naāndā miiⁿ. Ní caⁿ'a tá: Señor, ndúúti chí dii candée di 'iⁿyāⁿ cuuvi di 'úú tií chí'neeⁿ dí 'iⁿyāⁿ ní 'úú ní candée 'iⁿyāⁿ.

¹⁶ Tuu'mi ngaⁿ'a Jesús miiⁿ: Marí. Nguēcundíí ntuūⁿ ta ní ngaⁿ'ā ta: Raboní. (Nduudu 'cūū neⁿe caaⁿ'maⁿ, Maestro.)

¹⁷ Tuu'mí ngaⁿ'a Jesús: Nguée tuūⁿvī di 'úú caati 'āā cuéeⁿ caⁿ'á nanááⁿ Chiidá. Naati dii, cuéⁿe di n'diichi di hermanos yeⁿe yú ní caaⁿ'maⁿ di cuuvi di 'iⁿyāⁿ: Caⁿ'á nanááⁿ Chiidá ní nanááⁿ Chiida yú, nanááⁿ Ndyuūs yeⁿé ní nanááⁿ Ndyuūs yeⁿé yú.

¹⁸ Cheⁿe tá Marí Magdalena nanááⁿ discípulos ní caⁿ'a tá chí n'diichi tá Jesús miiⁿ. Caⁿ'a tá chíi tá discípulos nduudu chí Jesús miiⁿ caⁿ'a yā chíi yā táⁿā.

Jesús ndaacá yā discípulos

(Mt. 28.16-20; Mr. 16.14-18; Lc. 24.36-49)

¹⁹ Chíi chí nguīnū yeⁿe maāⁿ nguuvi domingo míiⁿ, nguuvi vmnááⁿ vmnaaⁿ yeⁿē ndeete miiⁿ ní naachi snūūⁿ discípulos ní nduudí cheendi va'āi miiⁿ caati 'va'á yā 'iⁿyāⁿ Israel s'eeⁿ. Ndaa Jesús miiⁿ. Ní canée yā naavtaⁿ'ā 'iⁿyāⁿ s'eeⁿ. Ní caⁿ'a yā: Cuuvi 'diiíⁿ ndúúcū ndís'tií.

²⁰ Taachí caⁿ'a yā chuū, ní ch'iⁿ'i yā ta'á yā ndúúcū tiicuáá yā. Ní discípulos yeenú taaví yā chí

n'diichí yā Jesús. ²¹ Tuu'mí ngaⁿ'ā ntúūⁿ Jesús ngii yā 'iiⁿ'yāⁿ: Cuuvi 'diiⁿ ndúú^{cū} ndís'tiī. Tan'dúú^{cā} chi dichó'o Chiidá 'úú, 'tiicá ntúūⁿ 'úú dicho'ó ndis'tiī.

²² Taachí caⁿ'a yā chuū tiivineeⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ ní caⁿ'a yā: Cuta'á nī Espíritu N'dai yeⁿ'é Ndyuūs. ²³ 'Iiⁿ'yāⁿ chi ndís'tiī nadich'εε^{cū} nī nuūⁿndī yeⁿ'é yā, ní 'āā nach'εε^{cu} yeⁿ'é yā. 'Iiⁿ'yāⁿ chí nguée^{cū} nadich'εε^{cu} nī nuuⁿndi yeⁿ'é yā, 'āā nguée^{cū} nach'εε^{cu} yeⁿ'é yā.

Nguée chi'teenú Tomás

²⁴ Naati Tomás 'áamá discípulo chi nguuví Dídimó chi Gemelo nguée^{cū} cúnée sá ndúú^{cū} saⁿ'ā s'eeⁿ taachi Jesús miiⁿ ndaá yā. ²⁵ Chí tan'duuví discípulos miiⁿ ngaⁿ'a yā ngii yā saⁿ'ā: N'diichí 'nū Señor miiⁿ. Saⁿ'ā miiⁿ ní ngaⁿ'a sa ngii sá 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: 'Úú ní nguée^{cū} cu'teenú ndúú^{ti} chi nguée^{cū} n'diichí, ní nguée^{cū} tiinguú nduutita'á naachí ch'εε^{chi} clavos, ní tiinguú ta'á ná tiicuáá yā.

²⁶ Ch'iinu niini nguuví vεε^{te} ntúūⁿ discípulos snée yā chεε^{ti} va'āī. Miiⁿ canée Tomás ndúú^{cū} yā. Ní nduudí cheendi va'āī miiⁿ. Ndaa ntúūⁿ Jesús miiⁿ. Ní canúuⁿ yā naavtaⁿ'ā ní caⁿ'a yā: Cuuvi 'diiⁿ ndúú^{cū} ndís'tiī.

²⁷ Tuu'mí ní Jesús ngaⁿ'a yā ngii yā Tomás miiⁿ: Tiinguú nduutitá'a di 'muuⁿ ní n'diichi di ta'á. Ní tiinguú ta'a di ndii 'muuⁿ ní tiinguú ta'a di tiicuáá. Ní nguée^{cū} chí nguée^{cū} cu'téenu dí, canée^{cū} chí cu'téenu dí.

²⁸ Tuu'mi ní Tomás miiⁿ ní caⁿ'ā sa: N'diī Señor yeⁿ'é. N'diī Dendyuūs yeⁿ'é.

29 Tuu'mi ní ngaⁿa Jesús miiⁿ: Tomás, díí ní chi'téenu di tiī n'diichi di 'úú. N'daí 'iiⁿyāⁿ chi nguée n'diichi yā 'úú ní chi'téenu yā.

¿De'e cúúví chi véé libro 'cūū?

30 Ní néené n'deē ca señales chi ch'iⁿi Jesús nanááⁿ discípulos yeⁿ'é yā chi nguée canée nguūⁿ na libro 'cūū. 31 Naati chuū ní canée nguūⁿ níícu cuuvi cu'téenu di chi Jesús miiⁿ chi Cristo chi Daiya Dendyuūs. Ní chi cu'téenu di 'iiⁿyāⁿ ní cunee ndúúcū vida cueⁿ'e daāⁿmaⁿ cáávā chi duuchi yā.

21

Jesús nndaacá yā ndēēchē discípulos yeⁿ'é yā

1 Cuayiivi chi cho'ōo chuū chiináāⁿ ntūūⁿ maaⁿ Jesús miiⁿ yeⁿ'ē discípulos yeⁿ'é yā niiⁿnuúⁿ ná yaana nuuⁿniⁿ'yáⁿā chi nguuvi Tiberias ní 'túúcā chiinaáⁿ yā. 2 Ndidaama yā Simón Pedro ndúúcū Tomás miiⁿ chi nguuvi Dídimō chi Gemelo, ndúúcū Natanael saⁿ'ā yeⁿ'e yāāⁿ Caná yeⁿ'ē yáⁿāa Galilea, ndúúcū na 'úúví saⁿ'ā daiya Zebedeo ndúúcū táá na 'uuvi discípulos yeⁿ'e Jesús. 3 Tuu'mí ngaⁿa Simón Pedro: Caⁿ'á tungaáⁿ 'yaācā. Tuu'mí ngaⁿ'ā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ngii yā saⁿ'ā: Caⁿ'ā ntūūⁿ nūs'uu ndúúcu di. Ní cueⁿ'e yā ní chindāa yā na 'áámá barco. Nguīnū miiⁿ nguée sta'á yā mar 'áámá ti. 4 Chi dēēve táámá nguuvi, Jesús ní canée yā cuaaⁿ 'di-itú yā yaana nuuⁿniⁿ'yáⁿā naati discípulos nguée túúmicadínuuⁿ yā chi Jesús miiⁿ. 5 Ní caⁿ'a yā chii yā saⁿ'ā s'eeⁿ: Ndís'tiī, saⁿ'ā n'gaiyāāⁿ ¿'áá véé chi tungaaⁿ di chi che'e yú? Nan'guēcutáⁿ'a yā yeⁿ'e yā: Nguée.

⁶ Tuu'mi ní nga'n'a yā ngii yā sa'n'ā s'een: Ca'nuún nī yaāna lado ta cuaacu ye'n'ē barco mii'n ní ndaacá nī. Tuu'mi ní chī'nuún yā yaāna tíí ní 'āā ntεε ngii díí'n yā tun'dáa yā chí neené táá'n n'gii 'yaācā. ⁷ Tuu'mi ní discípulo chí neené diya'āi 'íinu Jesús nga'n'ā sa ngii sa Pedro: Señor mii'n 'iín'yān s'tíí. Ní Simón Pedro, taachi ch'iindivee'n sa chí Jesús mii'n nu'nuún sá catecai sa tí dámaā'n ngáa'n sa, ní chindáa sa cheeti yaana nuū'nī'n'yá'n'ā. ⁸ Ní tanduu 'uuvī discípulos ndaá yā ndúúcū barco tí nguée dáanā ya'n'āi chí chinée yā ye'n'e yá'n'āa mii'n tí tandúú na cuū'n ngεεcu ndiichi metros. Ngíí n'daā yā yaāna ye'n'e 'yaāca. ⁹ Taachí n'cheé'n yā yá'n'āa mii'n n'diichí yā n'giichi yá'n'ā. Ní 'áámá 'yaācā nduú tí nanáá'n nduucyá'n'ā. Ní n'diichí yā pan. ¹⁰ Tuu'mi nga'n'a Jesús ngii yā sa'n'ā: Teé nī ta n'duuvī 'yaācā chí caama sta'á nī maa'n.

¹¹ Cuchεε Simón Pedro ní nandéε sa yaāna na yá'n'āa mii'n ndiituú 'yaācā n'gεεté, ngii 'áámá ciento 'uuvī ngεεcu n'diichí 'íínú, ní yaāna mii'n nguée chí teē'n n'dáá rá chí n'deee taaví 'yaācā. ¹² Tuu'mi Jesús nga'n'a yā ngii yā sa'n'ā s'een: Cuchíí nī ca'diinú nī. Mar 'áámá discípulo mii'n nguée tiinguuneé'n yā 'iín'yān: ¿Du'u rá díí? Tí 'āā deenú yā chí Jesús mii'n. ¹³ Ndaā Jesús mii'n ní sta'á yā pan ní ca'a yā 'iín'yān. 'Tííca nī ntúū'n díí'n yā ndúúcū 'yaāca.

¹⁴ 'Āā chíí 'iínu cuuvi chí n'geenaā'n Jesús ye'n'ē discípulos ye'n'ē yā taachí 'āā nnduuchi yā nguaa'n tiná'n'ā.

Ca'a di chí ché'é 'iiti cuūchī ye'n'ē

¹⁵ Taachí ch'iínu ca'diinú yā, Jesús nga'n'a yā ngii yā Simón Pedro: Simón, díí daiya Jonás, ¿'áá ne'n'e

ca di 'úú, nguée ti chuū? Tuu'mí ngaⁿ'a sa ngii sa Pedro: 'Tííca, Señor, n'dií ní déénú nī chi neⁿ'é n'dií. Ngaⁿ'a yā ngii yā saⁿ'ā: Ca'á di 'iiti cuūchi 'lííⁿ yeⁿ'é chí che'é tī.

¹⁶ Jesús ní ntiinguuneeⁿ ntuún yā yeⁿ'e saⁿ'ā naachi ndii 'uuví cuuvi: Simón, díí daiya Jonás, ¿'áá neⁿ'e di 'úú? Nan'guεεcútaⁿ'a sa yēⁿ'e yā: 'Tííca, Señor, n'dií ní déénú nī chi neⁿ'é n'dií. Tuu'mí ngaⁿ'a yā ngii yā saⁿ'ā: Ca'á dí 'iiti cuūchī yeⁿ'é chí che'é tī.

¹⁷ Tuu'mí ngaⁿ'a yā ngii yā saⁿ'ā naachi ndii chííⁿ ndii 'íínú cuuvi: Simón, dii saⁿ'ā daiya Jonás, ¿'áá neⁿ'e di 'úú? Canée ndaachi yiínú Pedro chí 'āā naachi ndii chííⁿ ndii 'íínú cuuvi yaa'ví yā saⁿ'ā: ¿'Áá neⁿ'e di 'úú? Tuu'mí ngaⁿ'a sa ngii sa 'iiⁿ'yāⁿ: Señor, n'dií déénú nī tanducuén^e dendu'ū. Maaⁿ ní deenu nī chi neⁿ'é n'dií. Tuu'mí ngaⁿ'a Jesús ngii yā saⁿ'ā: Ca'á dí 'iiti cuūchi yeⁿ'é, chí che'é tī.

¹⁸ Cuaacu níⁿnyúⁿ cuāācū níⁿnyuⁿ ngaⁿ'á ngii dii: Taachi saⁿ'ā 'lííⁿ dii in'nuuⁿ canúúⁿ dí catecai di ní cheⁿ'e di naachi neⁿ'e di. Naati taachí 'āā cuuvi ndiicú di ndoo tá'a di ní táámá 'iiⁿ'yāⁿ in'nuúⁿ yā catecai di ní candée yā dii naachi nguée neⁿ'e di.

¹⁹ Ní chuū Jesús caⁿ'a yā ní ngá'a yā chí cádiinuⁿ sa de'é vaadī n'giī diiⁿ honrar Dendyuūs miiⁿ. Ch'iinu caⁿ'a yā chuū, tuu'mí ngaⁿ'a yā ngii yā Simón Pedro: Can'dáa di 'úú.

Discípulo chí neⁿ'e taavi Jesús

²⁰ Nguεεcundī Pedro miiⁿ n'diichi sá discípulo chí dineⁿ'é Jesús, discípulo chí cuen^e sa ndúú^{cū} Jesús. Sáⁿ'ā chí candiitínee sa 'iiⁿ'yāⁿ taachi 'āā caama chí che'e nguúⁿ yā. Ní 'āā caⁿ'a yā chíi yā saⁿ'ā: Señor, ¿du'ū chí canée chí diiⁿ entregar

n'diī? ²¹ Taachi Pedro miiⁿ n'diichi sa discípulo miiⁿ tuu'mí ngaⁿ'a yā ngii yā Jesús: Señor, ¿de'ε idiiⁿ sáⁿ'ā tíi?

²² Tuu'mí ngaⁿ'ā Jesús ngii yā saⁿ'ā: Ndúúti chi 'úú chi neⁿ'é chi cunee sá ndii taachi nindaá, ¿de'ε ineeⁿ di chíiⁿ? Díi can'dáa di 'úú.

²³ Caāvā nduudu 'cūū tuumicadiinuⁿ vi'ī s'eeⁿ chi discípulo miiⁿ nguée canée chi 'cuūvī sa. Naati Jesús ní nguée caⁿ'ā yā chi nguée 'cuūvī sa, naati Jesús caⁿ'a yā: Ndúúti chi 'úú chi neⁿ'é chi cunee sá ndii taachi nindaá, ¿de'ε ineeⁿ di chíiⁿ?

²⁴ Saⁿ'ā 'cūū discípulo chi ngaⁿ'ā cuaacu sa yeⁿ'ē chuū. Ní idingúuⁿ sa chuū. Ní deenu yú chi chíiⁿ chi ngaⁿ'a sa ní nduudu cuaacu ní cuaacu níⁿnyúⁿ chi nduudu cuaacu.

²⁵ Neené n'deēe n'dái cosa chi diíⁿ Jesús miiⁿ. Ndúúti chi canée nguūⁿ 'áámá 'áámá cosa 'úú nada-cadínuúⁿ chi maaⁿ rá iⁿ'yeēⁿdí 'cūū nguée tunéeⁿ libros chi canée nguūⁿ yeⁿ'e chuū. 'Tíicā chíi.

**Nduudu n'dai ye^{n'}e Ndyuūs ye^{n'}e cuicateco
ye^{n'}e Tepeuxila
New Testament in Cuicatec, Tepeuxila
(MX:cux:Cuicatec, Tepeuxila)**

copyright © 1974 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Cuicatec, Tepeuxila

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Cuicateco, Tepeuxila [cux], Mexico

Copyright Information

© 1974, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Cuicatec, Tepeuxila

© 1974, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022

28b090dc-326e-56c7-994e-5d3354d1d54f